FENOMENE EMERGENTE LEGATE DE DROGURI

✸

Manual european asupra Funcţiei de avertizare timpurie privind Fenomenele emergente legate de droguri

Javier Alvarez
Pierre-Yves Bello
Imar Faasen
Fernanda Feijao
Krystallia Karachaliou
Katerina Kontogeorgiou
Jenny Lagerqvist
Kajsa Mickelsson
Ioanna Siamou
Roland Simon
Laure Vaissade

Finanţat de Comisia Comunităţilor Europene
Acest manual reflectă punctul de vedere al autorilor
Comisia nu este responsabilă de utilizarea care ar putea fi dată acestor informaţii

Versiunea românească: gl.br.(rez.) dr. Ioan Hurdubaie

iunie 2005

Fenomene emergente privind drogurile / Jenny Lagerqvist,
Kajsa Mickelsson, Ioanna Siamou, …; trad.: Dr. Ioan Hurdubaie.
Bucureşti: Editura Ministerului Administraţiei şi Internelor, 2005
ISBN 973-8307-87-2

I. Lagerqvist, Jenny
II. Mickelsson, Kajsa
II. Siamou, Ioanna
IV Hurdubaie, Ioan

613.83

Redactare: Mariana CIOBĂNAŞ
Tehnoredactare: Dumitru VĂNUŢĂ
Coperta: Carmen TUDORACHE
Lavinia DIMA

Tipărit la Tipografia Ministerului Administraţiei şi Internelor

SUMAR

MEMORANDUM ……5

INTRODUCERE ……..……11

1. **OBIECTIVUL ŞI CARACTERISTICILE FUNCȚIEI DE AVERTIZARE TIMPURIE** ……..15

1.1. INTRODUCERE ……...16
1.2. OBIECTIV ……..…….16

1.3. ETAPE OPERAȚIONALE ……..…..17
1.3.1. Colectarea datelor ……..….18
1.3.2. Identificarea ……18
1.3.3. Investigarea ……19
1.3.4. Difuzarea ……..19
1.3.5. Urmărirea şi retro-informația ……20
1.4. STRUCTURA INFORMAȚIEI ……20
1.4.1. Domenii fundamentale de interes ……21
1.4.2. Câmpuri de interes ……..21
1.4.3. Indicatorii F.A.T. ……..21
1.4.4. Indicatorii-cheie ai F.A.T.

2. **COLECTAREA DATELOR** ……31

2.1. INTRODUCERE ……..32
2.2. PRINCIPALELE ELEMENTE ALE COLECTĂRII DATELOR ……..…..32
2.2.1. Sursele de informație ……..……32
2.2.2. Metodele de colectare a datelor ……..…36
2..3. CĂTRE O COLECTARE OPERATIVĂ A DATELOR ……..……42
2.3.1. Instrumente de colectare a datelor ……..……42
2.3.2. Rețele ……45
2.3.3. Obiective şi constrângeri ……..…….46

3. **IDENTIFICAREA ŞI INVESTIGAREA: PROCESUL DE ANALIZĂ A DATELOR** ……..49
3.1. INTRODUCERE ……..50
3.2. FAZELE ESENȚIALE ALE ANALIZEI ……..……50
3.2.1. Definiția procesului de analiză ……..……50
3.2.2. Definiția şi obiectivul fiecărui nivel de analiză ……..……..51
3.3. CĂTRE O ANALIZĂ DE DATE OPERAȚIONALĂ ……..……52
3.3.1. Analiza datelor pentru fiecare instrument de colectare ……52

3.3.2. Identificarea ……54
3.3.3. Investigația standard ……58
3.3.4. Investigația specifică ……59

4. **DIFUZAREA** ……63
4.1. INTRODUCERE ……63
4.2. ELEMENTE ESENȚIALE ALE UNEI STRATEGII DE DIFUZARE ……64
4.2.1. Inputuri ……65
4.2.2. Obiective ale difuzării informațiilor …… …66
4.2.3. Categorii de public țintă ……68
4.2.4. Metode de difuzare ……69
4.3. ELABORAREA UNEI STRATEGII DE DIFUZARE ……73
4.3.1. Etapa recomandărilor ……74
4.3.2. Etapa validării ……75
4.3.3. Etapa acțiunii ……76

5. **URMĂRIREA ŞI RETRO-INFORMAȚIA** ……79
5.1. INTRODUCERE ……79
5.2. URMĂRIREA ……80
5.2.1. Definiție ……80
5.2.1. Utilitate ……80
5.3. RETRO-INFORMAȚIA ……81
5.3.1. Definiție ……81
5.3.2. Utilitate ……81

6. **PERSPECTIVE** ……83

GLOSAR ……85

LISTA TABELELOR ŞI SCHEMELOR ……92

LISTA ABREVIERILOR ……93

ANEXĂ: CONTRIBUȚII NAȚIONALE ……95
- CONTRIBUȚIA FRANCEZĂ ……97
- CONTRIBUȚIA GERMANĂ ……102
- CONTRIBUȚIA GREACĂ ……107
- CONTRIBUȚIA OLANDEZĂ ……113
- CONTRIBUȚIA PORTUGHEZĂ ……119
- CONTRIBUȚIA SPANIOLĂ ……126
- CONTRIBUȚIA SUEDEZĂ ……131

MEMORANDUM

Acest memorandum prezintă, de o manieră sintetică, principalele rezultate ale unui proiect european asupra manierei de a identifica şi a înțelege mai repede schimbările în consumul de droguri sau noile droguri, tot atâtea fenomene eluzive care sunt adesea puțin vizibile cu sistemele clasice de supraveghere. El furnizează un tablou general şi teoretic al procesului dinamic al unei Funcții de avertizare timpurie (FAT) asupra fenomenelor emergente legate de droguri (FED). Documentul se compune din trei părți: în primul rând, o descriere a contextului, obiectivului şi metodelor proiectului; în al doilea rând, o sinteză a rezultatelor asupra structurii şi funcționării unei Funcții de avertizare timpurie asupra fenomenelor emergente legate de droguri; şi, în al treilea rând, perspectivele în termeni de dezvoltare şi de punere în aplicare a unei FAT asupra FED.

I. CONTEXTUL, OBIECTIVUL ŞI METODELE PROIECTULUI

Folosirea drogurilor este considerată în Europa ca un subiect de preocupare prioritară. Pentru a stăpâni diferitele problematici inerente toxicomaniei, o atenție deosebită a fost acordată conceperii, punerii în aplicare şi îmbunătățirii sistemelor de supraveghere (sistemele de informare asupra drogurilor), astfel încât să se culeagă informații practice asupra drogurilor şi a utilizării lor. Crearea, în 1993, şi dezvoltarea Observatorului european al drogurilor şi toxicomaniilor (OEDT), care se bazează pe constituirea unei rețele de puncte focale naționale (REITOX), au permis funcționarea şi asocierea de Sisteme de informare asupra drogurilor (SID) la scară națională, precum şi ameliorarea compatibilității lor. Informațiile compilate de către un SID trebuie să se finalizeze printr-o mai bună înțelegere a anumitor fenomene legate de droguri şi de utilizare a lor şi să faciliteze luarea de decizii a decidenților politici, a profesioniştilor şi a consumatorilor.

La ora actuală există mai multe modele de SID în diferitele țări europene. Ele se sprijină în mod frecvent pe surse de informație clasică, care furnizează informații interesante, însă adesea cu o întârziere considerabilă față de schimbările efective din domeniul drogurilor. Această lipsă de sensibilitate aduce prejudicii identificării precoce a schimbărilor sau a noilor fenomene

legate de droguri şi de utilizare a drogurilor. Mai mult, difuzarea rapidă a noilor produse şi a noilor modalităţi de consum în Europa subliniază puternica probabilitate de schimbări rapide în acest domeniu. Necesitatea de a le repera mai degrabă a fost resimţită de diferiţii actori ai sistemelor de supraveghere asupra drogurilor şi a condus, în 2002, la lansarea proiectului Euro-TREND.

Proiectul Euro-TREND are ca obiectiv definirea şi descrierea unui posibil model comun de Funcţie de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED), pentru a spori sensibilitatea la FED a Sistemelor de informare asupra drogurilor (SID) ale ţărilor participante şi a îmbunătăţi compatibilitatea lor.

În acest context, mai multe state europene (Franţa, Germania, Grecia, Olanda, Portugalia, Spania şi Suedia) au decis să participe la proiectul Euro-TREND care a demarat în anul 2002. Proiectul a fost finanţat în comun de către Comisia Europeană şi ţările participante. Două agenţii europene, OEDT şi Agenţia europeană pentru evaluarea medicamentelor (AEEM), au contribuit printr-o urmărire a lucrărilor şi o participare la seminariile europene.

Proiectul s-a divizat în şase faze de lucru. În fiecare din aceste faze, cu excepţia ultimei (redactarea manualului), activităţile au fost repartizate pe trei etape. Mai întâi, a fost elaborată o propunere europeană de către un grup de lucru compus din echipa de coordonare şi din câţiva coordonatori ai ţărilor participante. Apoi, experţii naţionali au realizat o lectură critică a acestei propuneri şi au elaborat o sinteză a situaţiei naţionale pe tema fazei în curs. În final, a fost redactată o sinteză de către echipa coordonatoare, în lumina tuturor rapoartelor naţionale, şi validată la scară europeană de către ţările participante şi agenţiile europene.

Manualul are drept obiectiv furnizarea unei descrieri şi a unei scheme operaţionale despre ceea ce este o Funcţie de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED), dezvoltată în cadrul unui SID naţional, regional sau local.

II. REZULTATELE PROIECTULUI

Un sistem de informare asupra drogurilor trebuie să îndeplinească mai multe funcţii. Una dintre ele, considerată drept cheie de boltă, corespunde Funcţiei de avertizare timpurie asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FAT asupra FED). Această funcţie trebuie să identifice, să investigheze şi să clasifice în cel mai scurt timp Fenomenele emergente privind drogurile pentru a permite producerea de informaţii pertinente şi difuzarea lor în timp util către publicul ţintă.

Aspecte fundamentale, câmpuri de interes şi indicatori

Pentru a-şi atinge obiectivul, o FAT trebuie să se focalizeze pe anumite teme de interes. O structură de informații pe trei nivele a fost imaginată: ea reuneşte trei domenii fundamentale de interes (consumatori, produse şi contexte). Fiecare corespunde unui câmp de interes distinct, care permite să se combine elementele cele mai interesante (pentru domeniul fundamental de interes „consumatori", de exemplu, câmpurile de interes cuprind caracteristicile demografice, modalitățile de consum, efectele asupra sănătății etc.). Pentru fiecare câmp de interes, au fost aleşi indicatori. O FAT va trebui să colecteze şi să analizeze informații asupra acestor indicatori.

Etapele operaționale ale unei FAT

Pentru a dezvolta o fişă operațională, a fost conceput un model dinamic articulat în jurul a cinci etape. Etapele identificate sunt colectarea datelor, identificarea, investigarea, difuzarea şi, în fine, urmărirea şi retro-informația (conform schemei următoare).

Schema 1 – *Funcția de avertizare timpurie privind Fenomenele emergente privind drogurile: Structurarea etapelor operaționale*

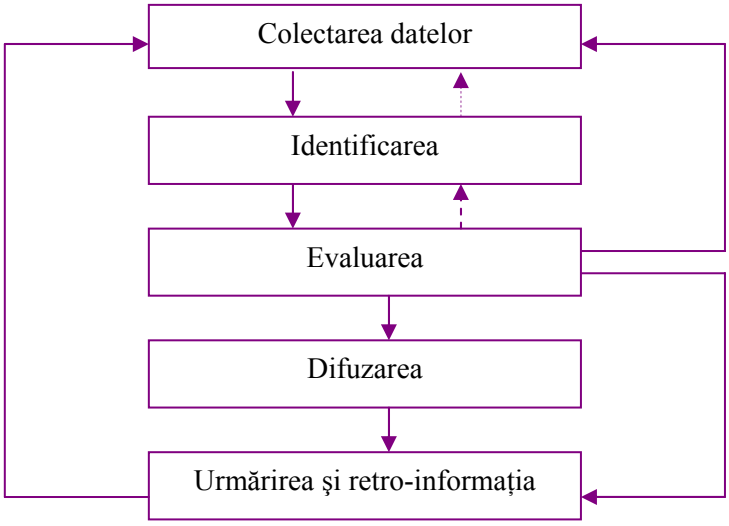

Colectarea datelor

Pentru a asigura o funcționare operațională a colectării datelor, este necesar ca ea să fie realizată sub impulsul unei coordonări. Două elemente importante trebuie luate în considerare: caracterul eluziv al consumului de droguri şi disponibilitatea mijloacelor. Colectarea datelor implică obținerea, descrierea şi

stocarea celei mai mari cantități posibile de date pertinente, cu cea mai mare precizie posibilă. Ea necesită diferite surse de informație (consumatori, servicii de prim ajutor, centre de îngrijire, forțe de ordine, locuri de distracție nocturne etc.), profesionişti ai colectării datelor, metode specifice (anchete în populația generală, observații, întâlniri, grupuri focale etc.) şi instrumente (chestionare, ghid sau grilă de interviu etc.). Instrumente numeroase şi diversificate de colectare a datelor permit FAT să obțină informații provenite din diferite surse, folosind diferite metode, ceea ce facilitează realizarea etapei de identificare. Instrumentele de colectare a datelor partenere şi preexistente care se referă la domeniile fundamentale de interes ale FAT trebuie să fie integrate şi optimizate pentru a le face cât mai funcționale posibil pentru FAT. Dacă e cazul, trebuie să fie dezvoltate instrumente de colectare specifice robuste şi flexibile pentru a colecta date valide şi fiabile.

Identificarea

Etapa următoare a procesului constă în identificarea unui Fenomen emergent legat de droguri (FED). Pentru aceasta sunt necesare diferite analize ale datelor colectate. La capătul acestor analize, toate informațiile disponibile pentru fiecare indicator sunt comparate pentru a evidenția orice schimbare semnificativă şi, dacă e cazul, a identifica un FED.

Investigația

Atunci când este identificat un FED, el trebuie descris cât mai precis posibil. Plecând de la ansamblul informațiilor deja disponibile, FED-ul identificat trebuie să facă față unei investigații standard. Anumite FED-uri sunt considerate deosebit de preocupante şi impun în consecință o investigare specifică. Pentru a determina dacă FED necesită o investigație specifică patru criterii sunt considerate utile în această privință: potențialul de difuzare, consecințele sanitare, sociale şi economice. Clasificarea FED după aceste criterii permite să se decidă, împreună cu alți factori (resurse disponibile, preocupări ale decidenților, etc.), dacă trebuie realizată o investigație specifică. Aceasta din urmă implică, într-un termen scurt, o analiză mai aprofundată şi, uneori, colectarea de date suplimentare, pentru ca o descriere detaliată a FED-ului în chestiune să poată fi stabilită într-un termen scurt. Toate investigațiile standard şi specifice se termină prin redactarea unui raport scris.

Difuzarea

După identificarea şi investigarea unui FED, trebuie să fie formulată o strategie de difuzare. Rapoartele de investigație produse conțin o mare cantitate de informații şi difuzarea lor față de diferitele ținte publice trebuie să fie studiată cu grijă. Trebuie în particular să se definească obiectivele difuzării

informațiilor (ce vrem să facem?), să se selecționeze publicul țintă (pe cine vrem să informăm?) şi să alegem metodele de difuzare (cum dorim să informăm?). Publicul țintă poate să aparțină diferitelor sub-grupuri, cum ar fi decidenții politici, profesioniştii, specialiştii informației, grupurile specifice sau populația generală. De o manieră generală, FAT trebuie să utilizeze un format de informații corespunzător. Echipa FAT este răspunzătoare de producerea recomandărilor asupra obiectivelor, publicului țintă şi metodelor de difuzare a informației. Aceste recomandări trebuie să fie aprobate de un grup de persoane a cărui compoziție va fi adaptată contextului național. Rezultatele difuzării către publicul țintă ar trebui să permită o luare în considerare precoce a unui fenomen deosebit de periculos.

Urmărirea şi retro-informația

Pentru a închide ciclul şi a începe unul nou, echipa FAT trebuie să asigure retro-informația tuturor actorilor care au luat parte la colectarea datelor. O urmărire a FED-urilor identificate şi a temelor de interes trebuie, de asemenea, realizată. În cursul următorului ciclu de colectare a datelor, actorii trebuie deci să urmărească colectarea datelor asupra tuturor temelor de interes ale ciclului precedent.

Manualul

Rezultatele proiectului sunt prezentate în manual. Acesta conține, între altele, descrierea de exemple concrete ale posibilităților naționale pentru o FAT şi un tabel detaliat al surselor şi metodelor de colectare a datelor şi de difuzare. Situația națională în țările participante este descrisă în anexă.

III. PERSPECTIVE

Elaborarea unei FAT în cadrul unui Sistem de informare asupra drogurilor completează supravegherea tradițională a indicatorilor şi a tendințelor. O FAT eficace poate informa publicul țintă într-un termen redus pentru a promova măsuri destinate să diminueze daunele suferite de către consumatorii de droguri şi populația generală. Producerea acestor informații este de un interes mai mic dacă nu este asociată realizării de acțiuni concrete.

Eterogenitatea SID-urilor țărilor care au participat la proiect cere ca modelul adoptat să fie suficient de adaptabil pentru a face față realităților naționale şi să se integreze în diferite contexte. Deşi el s-a bazat pe experiențele trecute ale țărilor participante, rezultatele acestui proiect rămân un model teoretic a unei posibile FAT asupra FED. Lectura acestui manual trebuie să fie realizată într-un

spirit critic şi adaptările necesare trebuie aduse potrivit contextului şi experienţelor la nivel naţional şi local. Obiectivul este de a ajuta persoanele care participă deja la o FAT şi cele care doresc să pună în aplicare şi/sau să dezvolte o FAT în ţara lor. Sursele de informaţii disponibile sunt diferite de la o ţară la alta. Resursele care pot fi afectate unei FAT variază de asemenea şi, în consecinţă, volumul de lucru va fi diferit de la ţară la ţară. Oricum, şi cadrul politic al unei ţări (sistem federal sau centralizat) are o influenţă asupra modelului unei FAT naţionale. În toate cazurile, punerea în aplicare a unei funcţii de acest tip nu este un proces pe termen scurt şi este indispensabil să se dispună de timp pentru ca elaborarea unei FAT să fie eficace.

Organizarea activităţilor proiectului la două niveluri (naţional şi european) a permis să se constituie şi să se întărească grupurile de experţi naţionali care se consacră acestei probleme în ţările participante. S-a dovedit, de altfel, că grupurile de acest tip pot reprezenta un element fundamental pentru aplicarea şi dezvoltarea unei FAT.

Rezultatele aşteptate ar trebui să merite efortul consimţit. Dezvoltarea Comunităţii Europene şi accelerarea schimburilor de persoane şi de cunoştinţe face necesară colaborarea între ţările europene. Este evident că un model comun de FAT va facilita schimbul de informaţii asupra Fenomenelor emergente legate de droguri, identificate şi investigate, precum şi un schimb de metode de colectare, de investigare şi de difuzare. Acest model comun de FAT va permite, totodată, să se identifice noi droguri, modalităţi de folosire emergente şi daune emergente la un stadiu mai precoce decât cu ajutorul unui sistem de supraveghere obişnuit. El va facilita precocitatea intervenţiilor şi va permite astfel să se reducă daunele, precum şi cheltuielile de sănătate şi cele legate de menţinerea ordinii.

Următoarea etapă a acestui travaliu va trebui să abordeze diverse problematici:

— adaptarea modelului FAT la diferitele realităţi naţionale ale ţărilor participante şi ale altor ţări europene interesate;

— elaborarea procesului de schimb de informaţii asupra FED şi aspectele tehnice (instrumente de colectare a datelor, metode de analiză şi metode de difuzare) ale FAT între ţările interesate;

— conceperea unei FAT europene asupra FED, care să implice nu numai schimbul de informaţii, dar şi analiza şi difuzarea informaţiilor la scară europeană;

— ameliorarea şi perfecţionarea acestui model sunt, bineînţeles, indispensabile. Deşi experienţele practice ale ţărilor reprezintă un mijloc eficace pentru ameliorarea acestui model, o discuţie periodică asupra aspectelor mai teoretice ar trebui, de asemenea, să contribuie la finisarea acestuia.

INTRODUCERE

Consumul de droguri este considerat în Europa ca un subiect de preocupare prioritară. Pentru a înfrunta diferitele problematici inerente consumului de droguri, o anumită atenție a fost acordată elaborării, punerii în aplicare şi ameliorării sistemelor de supraveghere astfel încât să se culeagă informații asupra drogurilor şi consumului lor. Crearea şi dezvoltarea Observatorului european de droguri şi toxicomanii (OEDT), care se bazează pe constituirea unei rețele de Puncte focale naționale (REITOX), au permis funcționarea şi asocierea sistemelor de supraveghere naționale, precum şi ameliorarea compatibilității lor.

Obiectivul general al unui Sistem de informare asupra drogurilor (SID), național sau regional, constă în producerea de informații fiabile asupra drogurilor şi a utilizării acestora. Informațiile strânse trebuie să permită o mai bună înțelegere a anumitor fenomene legate de droguri şi să faciliteze luarea deciziei de către decidenții politici, profesionişti şi consumatori.

În Uniunea Europeană există diferite modele de SID. Ele se sprijină în mod frecvent pe surse de informații clasice (date rezultate din statisticile activității judiciare, ale serviciilor specializate de cură, din sondajele populației etc.) care furnizează date interesante, însă foarte adesea cu o întârziere considerabilă față de schimbările efective din domeniul drogurilor. Acest decalaj este în general imputabil cel puțin la doi factori: calculul statisticilor de activitate nu este în mod necesar destinat unei strategii de supraveghere, ci în principal în scopuri administrative; şi aceste surse nu sesizează schimbările recente în consumul de droguri datorită naturii eluzive a populației. Această lipsă de sensibilitate dăunează identificării precoce a schimbărilor sau a noilor fenomene legate de droguri şi de utilizarea drogurilor. Mai mult, difuzarea rapidă a noilor produse şi a noilor modalități de utilizare în Europa subliniază puternica probabilitate de schimbări rapide. Necesitatea de a le sesiza mai degrabă a fost resimțită de diferiții actori ai sistemelor de supraveghere şi a condus la lansarea

proiectului Euro-TREND. Diversele aspecte ale acestei probleme au fost studiate anterior într-un proiect finanțat de OEDT şi coordonat de Paul Griffiths (Griffiths şi alții, 1999).

În acest context, mai multe țări europene (Franța, Germania, Grecia, Olanda, Portugalia, Spania şi Suedia) dorind să primească în mod rapid informații pertinente asupra FED au participat la proiectul Euro-TREND. Două agenții europene, OEDT şi Agenția europeană pentru evaluarea medicamentelor (AEEM), au contribuit prin urmărirea lucrărilor şi printr-o participare la seminariile europene. Proiectul are ca obiectiv definirea şi descrierea unui posibil model comun de Funcție de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED). Aplicarea acestui model în SID-urile existente în țările participante ar trebui să amelioreze sensibilitatea acestor sisteme la FED.

Acest manual se bazează pe rezultatele travaliului realizat în cursul proiectului Euro-TREND din ianuarie 2002 până în decembrie 2003. Proiectul a fost divizat în şase faze de lucru, şi, pentru fiecare dintre acestea, în afară de ultima, care corespunde redactării manualului, activitățile au fost repartizate în trei etape. Mai întâi, a fost elaborată o propunere europeană de către un grup de lucru de experți europeni compus din echipa coordonatoare şi din câțiva coordonatori din țările participante. Apoi, experții naționali au realizat o lectură critică a acestei propuneri şi au elaborat o sinteză a situației naționale asupra temei de la faza în curs. În final, a fost redactată o sinteză de către echipa coordonatoare a proiectului, în lumina tuturor rapoartelor naționale, şi validată la scară europeană de către țările participante şi agențiile europene. Redactat, în principal, pe baza documentelor de sinteză adoptate în fiecare fază a proiectului, manualul furnizează un tablou al metodelor şi mijloacelor organizaționale şi practice care permit identificarea şi investigarea rapidă a Fenomenelor emergente legate de droguri. Modelul teoretic al FAT asupra FED expus în manual trebuie deci citit într-un spirit critic şi adaptat la situațiile şi experiențele naționale sau locale.

Manualul are ca obiectiv să împărtăşească țărilor care nu au participat la realizarea proiectului şi/sau persoanelor interesate din țările participante, principalele concluzii ale lucrărilor realizate în cursul proiectului. El se străduieşte să furnizeze o descriere şi o schemă operațională a ceea ce este o Funcție de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED) dezvoltată în cadrul unui SID național, regional sau local. Acest manual ar trebui să ajute persoanele deja angajate într-o FAT, precum şi persoanele care doresc să aplice şi/sau să dezvolte o FAT în țara lor.

Manualul a fost redactat în engleză şi tradus în alte limbi. Traducerea franceză a fost supervizată de către Observatorul francez al drogurilor şi toxicomaniilor (OFDT).

Primul capitol prezintă obiectivul principal al FAT şi caracteristicile necesare FAT pentru a atinge acest obiectiv. Acest prim capitol se referă la modelul dinamic al FAT, care este constituit din cinci etape operaționale asociate într-un proces continuu, şi la structura de informare adoptată.

Etapele operaționale ale FAT sunt descrise mai în detaliu în capitolele următoare. După ce a prezentat principalele elemente ale colectării datelor (sursele de informare şi metodele de colectare a datelor), capitolul 2 propune câteva explicații organizaționale şi practice asupra realizării colectării datelor. Capitolul 3 se referă la procesul de analiză a datelor, care include atât etapa identificării, cât şi pe cea a investigației. Acest capitol 3 defineşte şi descrie obiectivul fiecărui nivel de analiză şi explică apoi modul lor de funcționare. Capitolul 4 tratează, în ce-l priveşte, difuzarea informației. El prezintă elementele cheie care trebuie luate în considerare pentru a elabora strategia de difuzare, precum şi maniera de elaborare a acestei strategii de difuzare. În fine, capitolul 5 abordează urmărirea şi retro-informația, care sunt strâns legate de exploatarea informațiilor produse de FAT. De la capitolul 2 la capitolul 5, sunt propuse considerații practice pentru a promova o aplicare pragmatică a FAT. Pentru a ilustra anumite noțiuni teoretice, sunt citate, între altele, exemple naționale.

La sfârşitul manualului figurează un glosar care cuprinde o definiție operațională a conceptelor cheie (semnalate cu roşu în text). În versiunea sa originală (în limba engleză), manualul propune, de asemenea, un anumit număr de definiții admise în mod curent în domeniul sănătății publice. Aceste definiții, scoase din lucrări sau autori de referință, nu sunt traduse în franceză. Ele pot fi consultate în versiunea engleză a glosarului. Lista referințelor este, de asemenea, disponibilă în versiunea engleză a manualului.

În versiunea sa originală, manualul conține în anexă un sinopsis de structuri deja existente la nivel național în țările participante, care pot contribui la aplicarea unei FAT. Această anexă furnizează, pentru fiecare țară participantă, elemente asupra a ceea ce există la scară națională şi perspectivele de dezvoltare a FAT. Conținutul său a reieşit din reuniunile experților naționali, care s-au desfăşurat în fiecare țară pe timpul fazei de lucru a proiectului.

Deşi conținutul manualului se sprijină în mare măsură pe experiențele concrete ale țărilor participante, el rămâne un document teoretic şi trebuie finisat pentru a corespunde realității cotidiene a sistemelor noastre de

informații privind drogurile. Sperăm că acest document va ajuta persoanele implicate în ameliorarea sistemelor de supraveghere asupra drogurilor şi toxicomaniei şi că va permite îmbunătățirea situației persoanelor care suferă de pe urma consumului acestor produse. Comentariile şi experiențele asupra acestei probleme sunt desigur binevenite.

1. OBIECTIVUL ŞI CARACTERISTICILE FUNCȚIEI DE AVERTIZARE TIMPURIE

Rezumat

Capitolul I este constituit dintr-o prezentare generală şi o descriere sumară a unei *Funcții de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED).* FAT nu trebuie considerată ca un nou sistem de informare, ci mai degrabă ca o strategie care permite creşterea sensibilității sistemelor existente. Mai întâi, capitolul I este destinat să prezinte obiectivul principal al funcției. Apoi, el furnizează o descriere a procesului dinamic şi explică în termeni succinți modul de funcționare a unei FAT. În fine, el expune structura de informații a unei FAT.

O FAT este destinată să identifice, să investigheze şi să clasifice în cel mai scurt termen FED-urile pentru a permite producerea de *informații pertinente* şi difuzarea lor în timp util către *publicul țintă*. În acest scop, FAT trebuie să corespundă unui model dinamic constituit din cinci etape operaționale asociate într-un proces continuu. Prima etapă constă în colectarea celei mai mari cantități posibile de date pertinente privind drogurile şi consumul de droguri. Plecând de la aceste date, care pot dezvălui noi fenomene, FED-urile sunt apoi identificate (a doua etapă). După aceea este realizată o investigație a FED-urilor identificate (a treia etapă) pentru a obține o descriere mai detaliată şi o mai bună înțelegere a acestor FED-uri. După investigarea acestor fenomene, este formulată strategia de difuzare a informațiilor produse (a patra etapă). Informațiile produse de FAT trebuie să fie difuzate de o manieră corespunzătoare pentru a putea angaja măsuri eficace de gestiune a FED. În final, este important să se realizeze urmărirea informațiilor produse de FAT şi să se promoveze retro-informația (a cincea etapă).

Pentru a defini tipurile de informație pe care trebuie să o producă FAT a fost adoptată o structură de informare cu trei niveluri. În primul rând, sunt identificate şi definite trei *domenii fundamentale de interes* (consumatori,

produse şi contexte), respectiv marile domenii de studiu legate de consumul de droguri. Apoi sunt propuse *câmpurile de interes* pertinente pentru a orienta colectarea datelor şi analiza fiecărui domeniu fundamental de interes. Aceste câmpuri de interes sunt, în sfârşit, caracterizate prin *indicatorii FAT*. O atenție aparte este acordată indicatorilor FAT cei mai pertinenți pentru identificarea unui FED, denumiți „*indicatorii cheie* ai FAT".

1.1. INTRODUCERE

Capitolul 1 oferă o descriere a obiectivului principal al unei *Funcții de avertizare timpurie (FAT)* asupra *Fenomenelor emergente legate de droguri (FED)* şi un tablou general al diferitelor etape operaționale identificate. În interiorul unui *Sistem de informare asupra drogurilor (SID),* o FAT trebuie să se poată referi la fenomenele de acces dificil (număr mic de persoane, populație eluzivă) şi să facă față constrângerilor de timp (producerea de informații în cadrul unui calendar precis). Ea corespunde unui proces dinamic permanent, constituit din cinci etape distincte, dar împletite între ele, respectiv colectarea datelor, identificarea, investigarea, difuzarea, urmărirea şi retro-informația. Aceste etape sunt prezentate în acest capitol şi aprofundate în capitolele următoare. Alte concepte, cum ar fi Fenomenele emergente legate de droguri şi publicul țintă, sunt, de asemenea, prezentate. În fine, capitolul I expune, în ultima sa parte, structura de informare pe trei niveluri, care a fost adoptată pentru a defini tipurile de informații pe *care* trebuie să le producă FAT.

1.2. OBIECTIV

FAT este una dintre funcțiile unui SID şi trebuie să fie sensibilă la modificările relative la droguri şi la toxicomanie. Atunci când ea funcționează în mod corect, pot fi produse şi difuzate către publicul țintă (persoane sau grupuri de persoane care trebuie să primească informațiile şi pot fi definite la mai multe niveluri: european, național, regional sau local) diferite informații despre FED. Ea permite, deci, elaborarea de acțiuni împotriva acestor fenomene potențial periculoase. Datorită acestei funcțiuni, țara, regiunea sau provincia va fi mai bine informată asupra schimbărilor recente legate de droguri şi va putea, deci, să evite astfel daunele sociale sau sanitare.

Obiectivul principal al unei Funcții de avertizare timpurie (FAT) este următorul: identificarea, investigarea şi clasificarea în cel mai scurt termen a

Fenomenelor emergente legate de droguri (FED) pentru a permite producerea de informații pertinente şi difuzarea lor în timp util către publicul țintă.

Termenul „Fenomen emergent legat de droguri" desemnează o schimbare legată de droguri sau de consumul de droguri care este observată pentru prima oară. O primă observație poate corespunde unui nou fenomen sau unui fenomen existent în prealabil, dar care nu a fost niciodată observat mai înainte. Un FED poate fi, de exemplu, o nouă modalitate de consum, un nou produs, o nouă populație de consumatori, o nouă percepție etc.

Difuzarea nu înseamnă în mod necesar că toate informațiile disponibile sunt comunicate integral fiecăruia. Ele trebuie să fie difuzate în mod corespunzător către publicul țintă şi să beneficieze de o bună credibilitate. În funcție de tipul de informații, ar trebui atinse diferite categorii de public-țintă (cf. punctului 4.2.3).

1.3. ETAPE OPERAȚIONALE

Pentru a funcționa în mod corect, FAT impune utilizarea unei structuri de informație definită (cf. punctului 1.4). În acest scop a fost adoptată o structură de informație cu trei niveluri. Aceasta include *domeniile fundamentale de interes*, ele însele divizate în *câmpuri de interes*. Fiecare câmp de interes este descris cu ajutorul unei selecții a *indicatorilor FAT*. O dată definită această structură, FAT va fi în măsură să se focalizeze asupra informațiilor prioritare.

Schema operațională a FAT este organizată după un model dinamic constituit din cinci etape (cf. schemei 1). Structura aleasă pentru acest model de FAT subliniază că este vorba de un proces continuu:

– etapa de colectare a datelor;
– etapa de identificare: identificarea FED;
– etapa de investigare: investigația standard şi/sau investigația specifică FED-urilor identificate;
– etapa de difuzare: selecția şi realizarea unei strategii de difuzare a informațiilor produse;
– etapa de *urmărire/retro-informație.*

Fiecare etapă este descrisă pe scurt în acest capitol şi mai în profunzime în capitolele următoare.

Schema 1 – *Funcția de avertizare timpurie privind Fenomenele emergente legate de droguri: Structurarea etapelor operaționale*

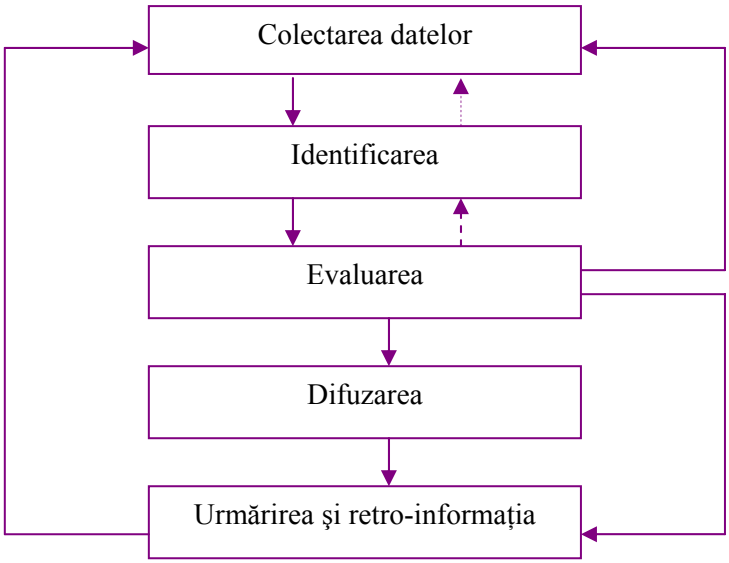

1.3.1. Colectarea datelor

Etapa colectării datelor constă în a strânge, descrie şi stoca cea mai mare cantitate posibilă de date pertinente cu cea mai mare precizie posibilă. Notificarea unui simplu caz poate fi interesantă. Chiar şi informațiile percepute ca un zvon trebuie să fie consemnate, lăsând astfel posibilitatea ulterioară de a confirma că este vorba de un simplu zvon sau de a retrasa evoluția către un *FED* sau un *subiect de interes*. Un nivel ridicat de sensibilitate în colectarea datelor permite o identificare mai precoce a viitoarelor probleme potențiale şi elaborarea unor răspunsuri mai oportune.

Principalele elemente ale colectării datelor sunt descrise mai în detaliu în capitolul 2.

1.3.2. Identificarea

Etapa de identificare constă în verificarea şi identificarea oricărei date pertinente printre ansamblul de date culese în timpul etapei precedente, pentru a produce *informațiile pertinente* asupra *indicatorilor cheie ai FAT*. Ea presupune, în consecință, să se determine utilitatea continuării procesului prin

supunerea datelor culese unui proces de analiză. În cursul etapei de identificare, informațiile sunt comparate (*triangulație*) pe baza unor grile de lectură pentru a depista noile fenomene. FED-urile identificate fac obiectul unei *investigații standard*, şi, uneori, al unei *investigații specifice*. În această a doua ipoteză, identificarea poate impune necesitatea de a colecta mai multe date.

Strategia de identificare, respectiv definirea criteriilor de selecție privind utilitatea desfăşurării unei investigații, este explicată în detaliu în capitolul 3 (cf. punctului 3.3.2).

1.3.3. *Investigația*

Investigarea *FED*-ului identificat, plecând de la datele rezultate din etapa de identificare, corespunde unei analize a naturii şi amplorii fenomenului pentru a-i descrie consecințele potențiale. Rezultatele investigației pot furniza date pertinente suplimentare, susceptibile de a fi utilizate pentru identificarea altor fenomene.

Procesul de analiză, descris în detaliu în capitolul 3, începe printr-o analiză a integralității datelor disponibile în baza de date *a Funcției de avertizare timpurie: investigația standard* (cf. punctului 3.3.3). Atunci când pot fi comparate informații provenite din diferite surse, investigația este efectuată pe baza uneia sau mai multor grile de analiză. Rezultatul investigației este rezumat într-un raport de investigație standard. În final, datele suplimentare pot fi colectate pentru a aprofunda o tematică particulară şi a ajunge la redactarea unui raport de investigație complementar: este vorba de *investigația specifică* (cf.punctului 3.3.4). Decizia de a întreprinde o investigație specifică este luată în lumina *clasificării* FED şi a resurselor disponibile.

Raportul de investigație trebuie să ia în considerare calitatea informațiilor, respectiv *fiabilitatea* şi *validitatea* lor. El trebuie, de asemenea, să țină seama de potențialul de difuzare a fenomenului, sau de potențialul său de a deveni o tendință emergentă. Raportul de investigație standard trebuie să se încheie printr-o clasificare a FED în raport cu criteriile de selecție predeterminate (cf. Punctului 3.3.2).

1.3.4. *Difuzarea*

După investigarea şi clasificarea FED, trebuie să fie elaborate strategiile de utilizare a rezultatelor procesului de analiză. În cursul acestei etape de difuzare trebuie emise recomandări în vederea unor acțiuni eficace. În funcție de natura informațiilor, obiectivele organizației însărcinată cu difuzarea şi diversele *ținte publice,* pot fi avute în vedere diferite strategii de difuzare. În plus, tipul de

informaţii şi formatul de difuzare a informaţiilor trebuie să fie determinate pentru fiecare public ţintă. Informaţiile comunicate trebuie să fie înţelese cu uşurinţă şi adaptate la nevoile categoriilor de public ţintă. Pentru evitarea alertelor false, este esenţial să se evite orice cenzură şi să ne asigurăm de credibilitatea şi de nivelul de exactitate al fenomenelor emergente.

Strategia trebuie, de asemenea, să ţină cont de tipul de acţiuni care poate fi aşteptat ca urmare a difuzării şi de tipul de informaţii de transmis fiecărui public ţintă. Etapa de difuzare este aprofundată la capitolul 4.

1.3.5. *Urmărirea şi retroinformaţia*

Ultima etapă a *FAT* priveşte realizarea unei urmăriri a informaţiei produse şi promovarea retro-informaţiei.

Independent de difuzarea eventuală a informaţiilor, poate fi util să se asigure o urmărire a *FED*-urilor sau a *subiectelor de interes*. În cadrul unei FAT, urmărirea reprezintă faptul de a continua observaţia prin colectarea datelor suplimentare şi, deci, de a se putea produce informaţii suplimentare cu privire la acest subiect.

Retro-informaţia reprezintă acţiunea de a transmite informaţiile produse de FAT ansamblului partenerilor implicaţi în punerea sa în aplicare. Îmbunătăţind motivaţia persoanelor implicate în producerea informaţiei, retro-informaţia permite să se creeze/sau să se întreţină o dinamică de producere şi de circulaţie a informaţiilor. Etapa de urmărire/retro-informaţie este descrisă mai în amănunt la capitolul 5.

1.4. STRUCTURA INFORMAŢIEI

Această secţiune a capitolului 1 prezintă tipul de informaţii necesare descrierii unui *FED* şi înţelegerii procesului său de dezvoltare. În alţi termeni, ea identifică tipul de informaţii asupra cărora trebuie să se focalizeze *FAT*. Atunci când se încearcă să se caracterizeze fenomenele legate de droguri „actuale" şi să se urmărească evoluţia lor în timp şi spaţiu, trebuie răspuns la mai multe întrebări: „cine", „ce", „când", şi „cum". Între altele, pentru a înţelege originile, consecinţele şi interconexiunile fenomenelor observate, trebuie găsite răspunsuri la întrebările „pentru ce" şi „ de ce".

Această secţiune este consacrată celor trei *domenii fundamentale de interes,* respectiv: consumatorii, substanţele şi contextele. Pentru a descrie aceste domenii fundamentale de interes, este necesar să se identifice care sunt *câmpurile de interes* pertinente şi să se determine *indicatorii* care le caracterizează cel mai bine. Din ansamblul acestor indicatori, unii sunt

deosebit de interesanți şi utili pentru identificarea FED. Aceştia sunt numiți *indicatorii cheie* ai FAT.

1.4.1. *Domenii fundamentale de interes*

Un domeniu fundamental de interes este un mare domeniu de studiu aferent drogurilor şi consumului drogurilor. Domeniile fundamentale de interes servesc ca jaloane pentru colectarea şi analiza datelor pertinente pentru identificarea, descrierea şi analiza *FED*.

Pentru a descrie şi a analiza FED, *FAT* trebuie să producă informații cu privire la contextul apropiat (care priveşte direct consumatorii de droguri) şi contextul îndepărtat (factori socio-economici, politici etc.). Cele trei domenii fundamentale de interes ale colectării datelor sunt, în consecință, următoarele:

– consumatorii, adică orice dată sau informație asupra persoanei sau strâns legată de persoană;
– produsele, adică orice dată sau informație asupra produselor sau strâns legată de aceste produse;
– contextele, adică orice dată sau informație asupra ambientului fizic şi social. Contextul apropiat are legătură cu ambientul fizic şi social direct al consumatorului, iar contextul îndepărtat cu ambientul local, regional şi național.

1.4.2. *Câmpurile de interes*

Un câmp de interes este o tematică dată de interes în interiorul unui *domeniu fundamental de interes*. Pentru fiecare domeniu fundamental de interes au fost identificate diferite câmpuri de interes pertinente. Ansamblul constituie un instrument util de lucru pentru a orienta colectarea datelor şi pentru analiza domeniului fundamental de interes respectiv. Tabelul 1 prezintă câmpurile de interes considerate pertinente pentru fiecare domeniu fundamental de interes.

Obținerea de informații asupra domeniilor fundamentale de interes şi a acestor câmpuri de interes va permite să se dea o descriere globală a unui FED. Ele permit descrierea acestuia în multiplele sale dimensiuni şi căutarea de legături între diferitele câmpuri de interes pentru a înțelege procesul său de dezvoltare.

1.4.3. *Indicatorii FAT*

Un indicator al FAT este o variabilă, de o natură fie calitativă, fie cantitativă, care traduce o caracteristică interesantă a consumului de droguri sau care se raportează la consumul de droguri.

Pentru a caracteriza şi descrie *câmpurile de interes* sunt propuşi mai mulți indicatori. Ei permit să se obțină o cunoaştere detaliată a elementelor esențiale relative la câmpurile de interes. *Informațiile pertinente* pe care trebuie să le producă FAT pentru a identifica, a descrie şi a analiza un *FED* vor purta asupra acestor indicatori. Informația asupra anumitor *indicatori cheie* este suficientă pentru a identifica un fenomen emergent legat de droguri. Ceilalți indicatori sunt utili pentru investigarea FED-ului identificat.

Tabelul 1 ilustrează structura de informare pe trei niveluri care a fost adoptată. Ea constituie un instrument prețios pentru diferitele etape de lucru ale unei *Funcții de avertizare timpurie (FAT),* în particular colectarea datelor, identificarea şi investigarea. Ea oferă o viziune de ansamblu a *domeniilor fundamentale de interes,* a câmpurilor de interes, a indicatorilor FAT şi a indicatorilor cheie ai FAT.

Acest tabel serveşte drept cadru general de referință pentru realizarea unei *investigații standard* sau *specifice*. El trebuie să fie evolutiv şi adaptat la contextul de lucru național. Datele/informațiile şi resursele disponibile influențează între altele alimentarea indicatorilor.

Tabelul 1 – *Structura de informație a Funcției de avertizare timpurie (FAT) privind Fenomenele emergente legate de droguri: domenii fundamentale de interes, câmpuri de interes şi indicatori*

Domenii fundamentale de interes	**Câmpuri de interes** Descriere	**Indicatori ai FAT** Indicatorii cheie ai FAT sunt cei cu caractere îngroşate
Consumatori	**Caracteristici demografice** Repartiția şi statistici vitale ale populației consumatorilor	- **vârstă** - **sex**
	Caracteristici socio-economice Carateristicile consumatorilor relative la statutul economic şi social : slujbă, venit, nivel de educație, interacțiuni şi relații cu organismele sociale etc.	**- Situația geografică:** locul de reşedință sau de consum - **Situația profesională** - Nivel de educație - Locuință - Acoperire de securitate socială - Situația familială - Venitul/Statutul financiar - Proveniența banilor afectați compărării de droguri

Consumatori	**Starea de sănătate** **-** Condiții sanitare ale consumatorilor (fizice şi psihologice)	Sănătatea fizică percepută - Sănătatea psihologică percepută - Tratament în curs şi relații cu serviciile sanitare - Antecedente medicale - Comorbiditate
	Modul de viață Mod de viață, ținuta vestimentară şi distracții obişnuite	- Cultură - Divertisment - Principalele distracții
	Antecedente de consum Rezumat cronologic al evenimentelor importante relative la consumul de droguri	- Vârsta primului consum - Consumul prealabil de produse licite - Consumul prealabil de canabis - Consumul prealabil de produse ilicite
	Percepții şi motive ale consumului. Imaginea unui produs dat şi motivațiile consumului la consumatori	- **Efecte aşteptate** - **Opinia consumatorilor privind produsul** - **Opinia consumatorilor privind propriul lor consum**
	Modalități de consum Moduri de preparare şi consum ale unei substanțe date	- **Moduri de administrare** - **Cantitate** - **Frecvență** - **Intensitate** - **Policonsum** - Aspecte temporale - Preparare
	Consecințe asupra stării de sănătate Efecte pozitive sau negative ale consumului de droguri şi/sau ale modalităților de consum asupra stării de sănătate a consumatorului pe termen scurt, mediu sau lung	- **Efecte psihologice** - **Efecte fizice**

Consumatori	**Consecințe sociale** Efecte pozitive sau negative ale consumului de droguri şi/sau ale modalităților de consum asupra situației sociale a consumatorului pe termen scurt, mediu sau lung	- Relații familiale - Relații cu prietenii - Relații cu colegii - Relații sexuale - Situația profesională
	Consecințe economice Efecte pozitive sau negative ale consumului de droguri şi/sau ale modalităților de consum asupra situației economice a consumului pe termen scurt, mediu sau lung	- Locuință - Venitul - Procentajul din bugetul lunar afectat consumului de droguri
	Consecințe juridice Efecte pozitive sau negative ale consumului de droguri şi/sau ale modalităților de consum asupra situației juridice a consumatorului pe termen scurt, mediu sau lung	- Relații cu justiția - Relații cu poliția - Relații cu închisoarea
Produse	**Identificare** Numele produsului	- **Denumirea chimică** - **Denumirea de stradă** - Denumirea curentă (folosită în mod regulat) - Denumire acceptată la nivel internațional Alte denumiri
	Caracteristici fizice Proprietățile fizice ale substanței	- **Aparență fizică** - **Logo/ nume de marcă**
	Compoziție **-** Modul de amestec şi de asociere a elementelor chimice în produs: formule chimice	- **Puritate** - Principii active - Produse amestecate
	Proprietăți farmacologice **-** Profilul farmacologic al substanței	- Proprietăți farmacologice
	Toxicitatea substanței - Efectele toxice datorate reacțiilor chimice induse în organism de către produs (care provoacă în general probleme de sănătate, chiar decese)	- Analiza chimică - Analiza medico-legală

	Funcții şi proprietăți atribuite Efecte cunoscute/presupuse (fizice sau psihologice) ale produsului şi/sau ale consumului său	- Efecte aşteptate - Riscuri percepute
	Statutul legal Statutul oficial al produsului, potrivit legislației naționale	- Statutul licit sau ilicit
Contexte	**Ambientul social** Caracteristicile sociale ale mediului ambiant în care se produce prepararea şi/sau consumul substanței	**Momentul preparării/consumului** **Prezența altor persoane în momentul consumului** - **Moduri, locuri şi ritualuri legate de preparare şi consum** - **Apartenența la un domeniu cultural specific**
	Ambientul fizic Caracteristici fizice ale mediului ambiant în care prepararea şi/sau consumul substanței se produce	- **Locul de preparare/consum al produsului** - Motivația(le) alegerii locului - Condiții sanitare şi igienice ale locului
	Consecințe sociale Efecte pozitive sau negative ale consumului de droguri asupra societății	- Reprezentări - Cunoştințe([1]) /Credințe([2]) - Violență

1. **cunoştințe**: informații de care dispun cei care nu consumă privind consumatorii şi consumul de droguri şi de care consumatorii dispun privind consumul de droguri
2. **credințe**: opinii şi convingeri ale non-consumatorilor privind consumatorii şi consumul de droguri şi ale consumatorilor privind consumul de droguri;

	Întinderea fenomenului Numărul de observări ale fenomenului de droguri emergent potențial	- Prevalență([3]) în subcultură - Prevalența în cultura generală
	Caracteristici de distribuție Caracteristici ale pieții produsului	- **Prețul cu amănuntul** - **Disponibilitatea percepută** - Accesibilitatea - Modul de achiziționare - Profilul traficanților - Caracteristicile micilor confiscări
Context (urmare)	**Contextul larg** Asocierea de parametri sociali, culturali economici şi alții care influențează viața unei persoane, a unei comunități sau a unei țări	- Contextul legislativ - Contextul de reglementare a substanței - Contextul politic - Contextul preventiv - Contextul sanitar - Piața drogului - Contextul social - Contextul economic - Contextul cultural - Contextul geografic

1.4.4. *Indicatorii cheie ai FAT*

Un indicator cheie al FAT este un indicator care pare în mod deosebit disponibil, accesibil şi util pentru identificarea unui *FED*. Informația produsă asupra indicatorilor cheie ai FAT este suficientă pentru identificarea unui FED. Modificarea unuia sau mai multor indicatori cheie ai FAT serveşte drept semnal pentru a întreprinde *investigația standard* a unui fenomen emergent potențial.

Indicatorii cheie ai FAT sunt prezentați în continuare raportați la *domeniile fundamentale de interes* şi la *câmpurile de interes* (conform tabelului 2). Un anumit număr de elemente de definiție şi de exemple sunt date pentru a facilita înțelegerea lor.

3. **prevalență**: frecvența observării fenomenului într-o populație dată în cursul unei perioade date (Ahlbom şi alții, 1990).

Tabelul 2 – *Definiția şi exemple de indicatori cheie ai Funcției de avertizare timpurie (FAT) pentru câmpurile de interes ale fiecărui domeniu fundamental de interes.*

Domenii fundamentale de interes	Câmpuri de interes	Indicatori cheie ai FAT	Definiție/ Exemple
Consumatori	**Caracteristici demografice**	**Vârsta**	Vârsta Exemplu: apariția consumului unui produs la cei sub 25 ani
		Sexul	Identitate sexuală resimțită şi afişată de către consumator. Exemplu: scăderea consumului unui produs la băieți
	Caracteristici socio-economice	**Situația profesională**	Meserie, profesie sau slujbă principală pentru a obține venituri. Acest indicator al FIP este utilizat şi pentru a reflecta o situație de şomaj. Exemplu: creşterea consumului de stimulante în rândul cadrelor superioare
		Situația geografică	Locul specific în care consumatorul domiciliază şi în care intervine consumul. Exemplu: periferie specifică, cartier, municipalitate, oraş sau sat, regiune
	Percepții şi motive ale consumului	**Efecte aşteptate**	Aşteptări, exprimate de către consumator, de la consum, în termeni de consecințe psihice şi fizice, şi de durata acțiunii produsului. Exemplu: relație, empatie, stimulare (excitare, euforie), pierdere de cunoştință, halucinații (vizuale şi/sau auditive), alterări ale performanțelor (fizice, sexuale), reglare (pentru a surmonta lipsa), introspecție (experiență mistică sau spirituală), pierdere de memorie etc.

		Opinia consumatorilor despre produs	Estimarea sau aprecierea proprietăţilor şi efectelor produsului. Opinia poate fi emisă de către: - consumatorii care consumă produsul dat - consumatorii care nu consumă produsul dat Exemplu: creşterea injectării de cocaină poate dăuna percepţiei pe care o are consumatorul despre acest produs
		Opinia consumatorilor despre propriul lor consum	Părerea consumatorului asupra propriului său consum. Exemplu: percepţia consumatorului se poate deteriora atunci când ia cunoştinţă de pericolul propriului consum al unui produs dat
	Modalităţi de consum	**Moduri de administrare**	Mod sau cale de administrare, adică maniera în care o substanţă este introdusă în organism (OMS, 1994). Exemplu: ingestie orală, injecţie intravenoasă, subcutanată sau musculară, inhalare, fumat sau absorbţie prin piele, de exemplu: gingii, rect sau părţile genitale
		Cantitate	Cantitatea totală a produsului consumat în mod obişnuit, într-o doză
		Intensitate	Numărul de doze luate pe zi
		Frecvenţă	Numărul de zile de priză pe săptămână, pe lună sau pe an
		Policonsum	Policonsumul (sau consumul de produse multiple) se defineşte prin: - folosirea combinată (combinaţia) de către o persoană a mai multor substanţe psihoactive şi/sau altele, adesea în acelaşi timp sau în mod succesiv - şi intenţia conştientă (reglarea) de a modifica efectele uneia sau mai multor substanţe deja consumate sau consumate ulterior

	Consecințe asupra stării de sănătate	**Efecte psihologice**	Pentru a dezvolta o FIP, efectele psihologice sunt în principal efecte comportamentale. Exemple: deteriorarea controlului emoțional, comportamentului social sau motivației, sentimentul de pierdere de control, disperare etc.
		Efecte fizice	Efecte organice asupra corpului. În obiectivul dezvoltării unei FIP privind un FED, un interes aparte este acordat efectelor toxice şi celor legate de modul de administrare. Exemple: transpirație, palpitații, grețuri, parestezie etc
Substanța	**Identificare**	**Denumire chimică**	Denumirea utilizată în chimie care indică compoziția, structura şi proprietățile produselor, precum şi transformările pe care acestea le suferă Exemplu: metilen-dioxi-3, 4 -metamfetamină
		Denumirea de pe stradă	Nume utilizat în mediul consumatorilor Exemplu: XTC, E (ecstasy)
	Caracteristici fizice	**Aparența fizică**	Forma, culoarea, aparența unui produs Exemple: comprimate, gelulă, pudră, lichid etc.
		Logo	Simbol de identificare (ca în publicitate) sau element similar unei mărci comerciale Exemplu: „smiley”, „papillon”
	Compoziție	**Puritate**	Gradul în care produsul este amestecat cu altele. Dozajul cantitativ al substanțelor identificate într-un eşantion permite estimarea purității. Exemplu: un eşantion care conține 20% de MDMA
Contexte	**Ambientul social**	**Momentul preparării/ consumului**	Momentul zilei, săptămânii sau lunii în care intervine prepararea produsului Exemplu: dimineața, înainte sau după o petrecere, înainte de culcare etc.

		Prezența altor persoane în momentul preparării/consumării	Numărul şi tipul de persoane care se află: - cu consumatorul în momentul preparării/consumării produsului. Exemplu: consumatorul este singur, cu prieteni etc. în momentul preparării/ consumului
		Moduri, reguli şi ritualuri legate de preparare sau consum	Maniera acceptată, obişnuită sau preferată de preparare/consum a produsului, inclusiv ritualurile de consum**.** Exemplu: partajul materialului
		Apartenența la un domeniu cultural specific	Apartenența consumatorului la un domeniu dat face referință la credințele sale, la formele sociale, la valorile împărtăşite, la normele şi caracteristicile materiale cele mai răspândite în sânul grupului rasial, religios sau social specific căruia îi aparține. Exemplu: apartenența la un mediu muzical, la un grup etnic etc.
	Ambientul fizic	**Locul de preparare sau de consum**	Caracteristicile locului în care prepararea/consumul produsului intervine (cameră, clădire, localitate sau eveniment particular) Exemplu: stradă, scuar, apartament, discotecă, petrecere ravy etc.
	Caracteristicile distribuției	**Prețul cu amănuntul**	Suma plătită de consumator pentru a cumpăra produsul în cantități mici Exemplu: prețul cu amănuntul al unui gram de cocaină în Europa variază de la 24 la 170 de euro (OEDT; 2001)
		Disponibilitate percepută	Evaluare subiectivă bazată pe circumstanțele individuale curente (consumatori sau observatori) ale prezenței produsului într-o zonă geografică dată. Exemplu: o substanță dată, care este percepută ca disponibilă, poate fi cumpărată cu uşurință

2. COLECTAREA DATELOR

Rezumat

Acest capitol prezintă un rezumat al elementelor şi al organizării colectării datelor. Procesul de colectare a datelor necesită surse de informație, profesionişti ai colectării datelor, metode de colectare şi instrumente. Aici sunt, deci, prezentate diferitele surse de prezentare şi metode de colectare a datelor. Profesioniştii trebuie să colecteze cea mai mare cantitate posibilă de date pertinente, cu cea mai mare precizie posibilă de la fiecare sursă, cu ajutorul unei metode specifice. În acest scop, este extrem de important să se utilizeze instrumente de mare calitate care să asigure robustețea, flexibilitatea şi adaptabilitatea sistemului de colectare, precum şi fiabilitatea şi validitatea datelor. Profesioniştii însărcinați cu colectarea informațiilor trebuie între altele să fie puternic motivați. De altfel, buna desfăşurare a etapelor operaționale următoare ale *Funcției de avertizare timpurie (FAT)* depinde de calitatea datelor colectate. O colectare de date diversificată de bună calitate este în consecință esențială pentru o FAT. Cum aceste elemente au repercusiuni la nivel instituțional, planificarea lor trebuie să se facă pe termen lung.

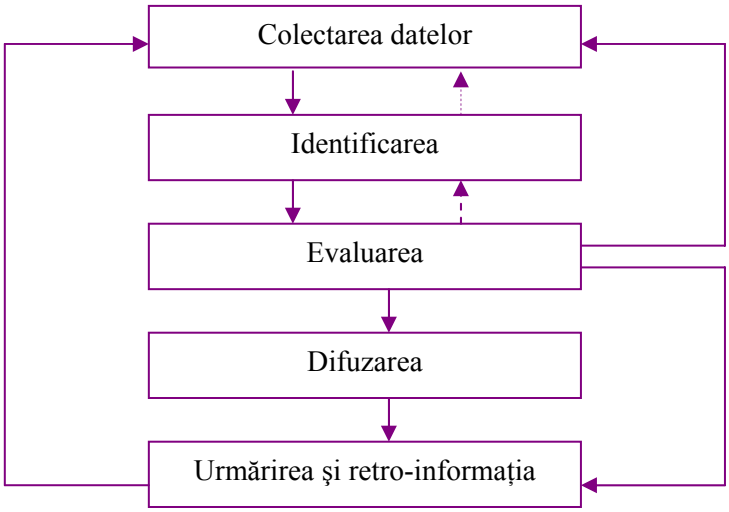

2.1. INTRODUCERE

Colectarea datelor *Funcției de avertizare timpurie (FAT)* are ca obiectiv strângerea, descrierea şi stocarea celei mai mari cantități posibile de date pertinente, cu cât mai multă precizie. Tipul de informații cerute pentru identificarea şi investigarea *Fenomenelor emergente legate de droguri (FED)* este definit şi descris în capitolul 1 (punctul 1.4). Principalul obiectiv al prezentului capitol este de a furniza elemente explicative asupra manierei de „alimentare" *a indicatorilor FAT* repertoriați în capitolul 1.

2.2. PRINCIPALELE ELEMENTE ALE COLECTĂRII DATELOR

2.2.1. *Sursele de informație*

O „sursă de informație" este o persoană, un agent sau o organizație care furnizează *FAT* informații despre un *FED*.

Informațiile necesare pot proveni din surse diferite. Lista surselor de informații descrisă mai jos nu este deci nici ierarhică, nici exhaustivă. Fiecare țară care dezvoltă FAT va acorda prioritate surselor de informație considerate importante la nivel național. În anumite țări, un nivel ridicat de prioritate poate fi dat consumatorilor, care constituie o sursă de informații esențială, în timp ce în alte țări această sursă poate să nu fie utilizată.

Consumatorii de droguri

Acest termen face referință la ansamblul consumatorilor de droguri, indiferent dacă au luat sau nu contact cu serviciile de sănătate. Ei pot furniza *FAT* informații privind datele personale şi/sau asupra ambientului social şi psihic referitor la folosirea drogurilor.

Grupurile de autosuport şi de foşti toxicomani

Funcționarea grupurilor de autosuport se bazează pe acțiunile angajate de membrii lor pentru a înfrunta problemele lor într-un cadru de solidaritate, la fel cum se întâmplă şi în cazul grupurilor de foşti toxicomani.

Aceste grupuri pot furniza FAT informații provenite din experiența toxicomanilor, cum ar fi percepția consumatorilor asupra folosirii drogurilor, modalitățile de folosire etc.

Structurile de prag de jos (servicii de prim-ajutor)

Aceste structuri întreține o legătură directă cu consumatorii de droguri. Calificarea de „prag de jos" semnifică faptul că nivelul de exigență al criteriilor

de admisie este scăzut. Aceste centre propun deci serviciile lor unor toxicomani care nu doresc o luare în sarcină de tip clasic. Ele asigură, totodată, activități legate de promovarea sănătății şi reducerea daunelor, cum ar fi schimbul de seringi.

Datele transmise de către serviciile de prim-ajutor pot purta asupra descrierii fizice a produselor şi/sau alte informații pertinente privind accesibilitatea, calitatea sau prețul unui produs, profilul consumatorilor şi/sau modalitățile de utilizare, traficul de droguri (respectiv, caracteristicile traficanților).

Centrele de îngrijire şi serviciile de tratament şi de urgență

Centrele de îngrijire, specializate sau nu în toxicomanie, cum ar fi programele de luare în sarcină, spitalele publice şi clinicile mentale private sau organizațiile mentale care propun tratamente toxicomanilor, precum şi profesioniştii, în special terapeuții, consilierii sau farmaciştii şi serviciile de urgență (profesioniști care asigură transportul de urgență sau serviciile Crucii Roşii, de exemplu) pot furniza informații prețioase asupra *FED*.

Forțele de ordine

Plecând de la confiscări, de la interpelări şi de la inculpări, forțele de ordine acumulează o multitudine de informații asupra piețelor de droguri ilicite (prețul drogurilor sau criminalitatea organizată, de exemplu) care se pot dovedi utile pentru *FAT*.

Serviciile/laboratoarele medico-legale şi toxicologice

Serviciile medico-legale şi toxicologice pot furniza date pertinente pentru *FAT* plecând de la analiza fluidelor corporale (teste sanguine şi urinare, de exemplu) şi a drogurilor.

Plecând de la analiza eşantioanelor de droguri, laboratoarele medico-legale pot informa FAT asupra descrierii fizice şi chimice a unui produs. Date privind compoziția produselor şi concentrația lor în principii active pot fi obținute mai ales cu ajutorul analizelor calitative şi cantitative ale acestor produse.

Organizațiile/instituțiile furnizoare de statistici de vânzări

Datele privind vânzările de produse medicale, materiale de injectare sterilă şi de substitute ale opiaceelor pot fi obținute de la întreprinderile sau instituțiile care se ocupă de conceperea şi realizarea de statistici, de exemplu.

Serviciile telefonice de asistență şi de informații în materie de droguri

O linie telefonică de asistență este un serviciu de prim ajutor pentru consumatori şi/sau apropiații lor care au nevoie de ajutor pentru o problemă legată de folosirea drogurilor. Este, totodată, un instrument de observație care înregistrează într-un mod exhaustiv şi permanent informațiile rezultate din apeluri. Datele colectate în acest cadru includ în general tipul de cerere şi tipul de răspuns, data cererii, precum şi informații asupra datelor demografice ale apelantului şi/sau ale consumatorului şi asupra modalităților de folosire.

Ambientul familial/social al consumatorilor

Părinții, prietenii şi relațiile unui consumator pot furniza FAT informații asupra acestuia din urmă şi asupra ambientului său (ambiente sociale şi fizice).

Serviciile de ajutor pentru tineret şi centrele de prevenire a toxicomaniei şi consiliere

Instituțiile care asigură un ajutor şi/sau alte servicii, cum ar fi organizațiile de ajutor pentru tineri, pot constitui o sursă utilă de informație. Centrele de prevenire şi de consiliere, care operează pe teren, intră într-adevăr în relații cu consumatorii confruntați cu o problemă emergentă de droguri sau cu consumatorii în pericol.

Personalul acestor centre poate culege date asupra caracteristicilor demografice şi socio-economice ale acestor grupuri de consumatori, asupra percepțiilor lor privind consumul de droguri, modalitățile de utilizare sau motivațiile acestora.

Închisorile şi alte instituții ale justiției penale

Profesioniştii serviciilor speciale care lucrează în închisori pot transmite informații prețioase pentru *FAT*. Într-adevăr, închisorile sunt locuri de risc înalt în care consumatorii experimentează noi moduri de administrare, noi combinații de produse sau noi moduri de preparare a drogurilor.

Media şi internetul

Mijloacele de informare în masă pot fi o sursă de informație pentru detectarea schimbărilor sau apariția de noi fenomene în modalitățile de consum printre diferitele populații (Diemel şi Blanken, 1999), (populația tânără, „experimentatorii" etc.). Revistele privind stilul de muzică sau viață care se adresează tinerilor şi siturile internet corespunzătoare conțin într-adevăr un

mare număr de articole asupra activităților de distracție nocturne şi folosirea recreativă a substanțelor. La fel este şi cazul anumitor ziare.

Supravegherea continuă a acestei prese poate furniza informații atât asupra contextelor sociale şi fizice ale anumitor populații, cât şi asupra consumatorilor. Analiza datelor obținute din mass-media poate, de asemenea, ajuta la înțelegerea formării şi difuzării opiniilor consumatorilor şi reprezentărilor sociale ale consumului de droguri în fiecare țară.

Locuri/structuri nocturne de distracție: mediul festiv

Acestea includ discotecile şi diversele evenimente muzicale, cum ar fi spațiul festiv tehno (free, rave şi seri tehno), mediul festiv rock, house etc.

Această sursă poate furniza date utile asupra percepțiilor profesioniştilor care lucrează în „industria distracțiilor" şi frecventează discotecile, precum şi date asupra modalităților de consum al drogurilor.

Informatorii cheie

Informatorii cheie sunt persoane capabile să furnizeze informații pertinente plecând de la rolul lor social sau de la funcția lor în comunitate. Ei pot, de asemenea, participa la procesul de analiză a datelor. În fine, diferite categorii de informatori cheie există după tipul de date care trebuie colectate sau analizate.

Sunt informatori cheie:

– foştii consumatori de droguri sau consumatorii activi de droguri;
– profesioniştii din sănătate: generaliști, infirmiere, personal din serviciile de dezintoxicare, membri ai serviciilor de urgență (pompieri, Crucea Roşie etc., de exemplu);
– personalul judiciar;
– membrii rețelelor specifice (sisteme de organizații interconectate). De exemplu: Centrele de evaluare şi informare asupra farmacodependenților (CEIP) constituie o rețea de acest tip în Franța (cf. punctului 2.3.2);
– delegații pentru tineret, animatorii de stradă, lucrătorii sociali, agenții comunitari sau alți profesioniști ai „ajutorului" în relație cu consumatorii;
– profesorii;
– lucrătorii sociali activi în programele de reducere a daunelor sau de prevenire realizate în mediul festiv, sau alți profesioniști în raport cu modul de viață al tinerilor sau angajați în structurile mediului festiv (D.J., promotori/producători de seri, personal de securitate, ziariști etc. de exemplu).

2.2.2. *Metode de colectare a datelor*

O metodă de colectare a datelor este maniera prin care specialiştii colectării datelor reunesc informațiile plecând de la diferite surse (consumatori, servicii de sănătate, forțe de ordine, laboratoare medico-legale şi toxicologice etc.). În acest scop, ei utilizează diferite instrumente, între care chestionare, note de informare, interviuri etc.

Fiecare metodă poate furniza informații specifice privind un *FED*. O descriere generală a fiecărei metode este propusă mai jos, însoțită de exemple din Statele membre care au utilizat-o deja.

Anchete în populația generală

Descriere

Anchetele în populația generală sunt studii epidemiologice care pot pune în lumină numeroase informații asupra prevalenței consumului de droguri existent (rata de prevalență) şi, în anumite cazuri, asupra ratelor de incidență. Atunci când o anchetă de acest tip este realizată de o manieră standardizată şi repetată în timp, ea poate procura informații asupra modificărilor modalităților de consum şi tendințelor. Între altele, anchetele în populația generală pot furniza date asupra caracteristicilor consumatorilor şi diferitelor corelații şi consecințe ale consumului de droguri. Deşi aceste anchete pot fi instrumente epidemiologice foarte utile, ele au o mare probabilitate de a trece pe lângă date asupra populațiilor marginale sau „ascunse" sau asupra consumatorilor problematici. Între altele, datorită costului lor ridicat, ele sunt în general reproduse la fiecare 3 sau 5 ani, şi intervalul între două cicluri de anchetă poate fi chiar mai lung în anumite țări. Anchetele în populația generală nu sunt în majoritate desfăşurate în fiecare an din motive de resurse necesare. Rezultă deci că, adesea, concluziile disponibile nu sunt atât de recente precum le-am dori.

Exemple

„Ancheta asupra folosirii substanțelor psihoactive la adulți (BUND)" este o anchetă națională permanentă, care este realizată în Germania din anul 1980. Ea poartă asupra folosirii drogurilor licite şi ilicite şi pune accentul în mod special pe consecințele şi analiza consumului de droguri. Datele sunt culese pe baza unui chestionar structurat. Studiul este realizat anual pe un eşantion reprezentativ din populația în vârstă de la 18 la 59 ani.

O anchetă națională realizată în mediul şcolar (INME) în Portugalia, în 2001, trebuie să fie repetată la fiecare 4 ani. Ea implică selecția de eşantioane reprezentative de elevi în vârstă de la 12 la 18 ani la nivelele național, regional

şi local (în principal urban). Chestionarul se referă la stilul de viață, muzică, consumul de substanțe licite şi ilicite (prevalență, modalități de consum, locuri de consum etc.), variabile de context (familie, şcoală şi municipalitate), factorii psihologici şi grupul. El propune totodată întrebări deschise, de exemplu, asupra numelui unui nou drog sau consumului de droguri într-un anumit loc.

Planul Național asupra Drogurilor *prevede în Spania anchete naționale efectuate la fiecare doi ani asupra populației de vârstă şcolară şi a populației adulte. Situl internet al Delegației Guvernului pentru Planul Național asupra Drogurilor (http:/www.mir.es/pnd/observa/html/estudios.htm) permite să fie consultate rapoartele anchetelor sale în populația şcolară din 1996, 1998, 2000 şi 2002, precum şi rapoartele relative la populația adultă din 1995, 1997, 1999 şi 2001.*

Studii ad hoc

Descriere

Studiile epidemiologice *ad hoc* sunt adesea transversale. Este vorba în fapt de studii ale situației la un moment dat (sau în timpul unei perioade date), realizate asupra unui grup, a unei populații sau asupra unui ansamblu de grupuri sau de populații. Aceste studii pot fi descriptive, analitice, sau amândouă. Ele diferă de studiile de incidență şi de alte studii longitudinale care necesită informații asupra a cel puțin două momente sau perioade în timp. Într-un studiu epidemiologic *ad hoc*, colectarea datelor poate fi prospectivă sau retrospectivă, exhaustivă sau parțială, şi bazată pe un eşantion aleatoriu sau definit. Ea permite studiul unui subgrup specific timp de o anumită perioadă specifică.

Exemplu

În cazul dispozitivului francez TREND, a fost realizată o investigație specifică pentru a descrie şi înțelege mai bine folosirea ketaminei şi caracteristicile sociologice şi sanitare ale consumatorilor de ketamină. În acest scop a fost realizat un studiu epidemiologic ad hoc, cu ajutorul unui chestionar anonim completat în prezența consumatorului, pentru a culege mai multe date cantitative asupra caracteristicilor sociodemografice ale consumatorilor şi modalităților de folosire a ketaminei (Akoka şi Reynaud-Maurupt, 2003).

Sisteme de informare de rutină (sistem/supraveghere „santinelă")

Descriere

Datele de supraveghere provin din supravegherea constantă a ocurenței unei boli sau a condițiilor sanitare specifice în rândul populației.

Supravegherea este definită ca o „stare de veghe permanentă asupra repartiției şi tendințelor de incidență datorită colectării, consolidării şi analizei sistematice a rapoartelor de morbiditate şi de mortalitate şi a altor date pertinente, urmate de o difuzare precoce şi regulată față de cei care „trebuie să ştie" (Langmuir, 1963; Berkelman şi alții, 2002).

Exemple

Rapoartele portugheze ale echipelor de lucrători de proximitate: la fiecare şase luni, lucrătorii de pe stradă comunicau la SID-ul portughez (SNIDT) informații privind diferiți indicatori, dintre care unii de pe lista stabilită în acest proiect.

În Suedia, datele sunt colectate de două ori pe an cu ajutorul unui chestionar asupra tendințelor şi noilor tendințe în modalitățile de abuz de substanțe. Datele sunt colectate de 225 de anchetatori în 27 localități care formează un eşantion strategic. Rapoartele menționează informații asupra detecției de noi droguri, precum şi o descriere a noilor tendințe în consumul de alcool şi de droguri.

În Franța, Sistemul național de identificare a toxicelor şi a substanțelor (SINTES) este o structură de observație permanentă, care permite colectarea de date asupra descrierii fizice şi chimice de eşantioane de substanțe sintetice (Giraudon şi Bello, 2003).

În Grecia, în cadrul Sistemului de alertă rapidă (EWS) asupra noilor droguri de sinteză, şi-a început activitatea în 1998, o rețea constituită din trei categorii de agenți, şi anume serviciile de sănătate, laboratoarele medico-legale şi toxicologice şi forțele de ordine. Datele asupra noilor substanțe şi a noilor modalități de folosire a substanțelor cunoscute (noi căi de administrare sau noi combinații) sunt colectate cu ajutorul a trei chestionare asupra informațiior pe care fiecare categorie de agenți este susceptibilă să le furnizeze. În fine, datele sunt analizate de două ori pe an de către un comitet de experți, care este însărcinat în mod special să determine dacă datele în chestiune sunt noi pentru Grecia (Punctul Focal Grec, 2000).

Notificarea spontană

Descriere

Notificarea spontană este o metodă utilizată de către persoanele care lucrează în domeniul toxicomaniei, în speță profesioniştii din sănătate. Ea constă în informarea spontană şi „liberă" a organizației însărcinate cu

centralizarea şi analiza datelor asupra cazurilor de consum de droguri sau de dependență.

Exemplu

Baza de date franceză NotS culege în permanență notificări spontane privind consumul sau dependența de droguri. Rețeaua CEIP consemnează toate notificările spontane relative la aceleaşi tipuri de date (www.centres-pharmacodependence.net/outils/index.html).

Observații

Descriere

Observațiile etnografice sunt destinate să înțeleagă semnificația subiectivă şi contextul social al comportamentului unei populații (Anderson, 1923; Shaw, 1930; Whyte, 1955). În materie de toxicomanie, ele permit cercetătorilor să obțină o experiență „directă" a comportamentelor consumatorilor şi a contextelor în care se înscriu aceste comportamente.

Observația participantă este o perioadă de interacțiune socială intensivă între cercetător şi subiecte care se derulează în ambientul lor. Observatorul participant analizează fiecare element ca şi cum s-ar produce pentru prima dată, astfel încât totul este supus unui examen. El se străduie în fapt să perceapă lumea din unghiul de vedere al subiecților pentru a le înțelege comportamentul. Observatorii participanți au deci o formație specială asupra tehnicilor de observație, ceea ce-i deosebeşte de participanții obişnuiți. Observația participantă efectuată de către „inovatori" în domeniul toxicomaniei este considerată deosebit de importantă (www/csulb.edu/~msaintg/ppa696/696quali.htm).

Observarea directă poate fi realizată de o manieră publică sau confidențială. Este vorba în fapt de un procedeu sistematic şi simplu de colectare a datelor care permite unui cercetător să înțeleagă un comportament de folosire a drogurilor şi contextul în care se produce acest comportament. Observația directă are tendință să fie mai țintită decât observația participantă. În practică, cercetătorul observă anumite „situații" sau persoane, şi nu se implică în toate activitățile grupului. Astfel, această metodă necesită mai puțin timp decât prima.

Exemple

În cadrul sistemului de observație francez TREND, în fiecare lună este redactată o notă de informare asupra subiecților observați în mod direct de către „cercetători" în mediul urban sau în mediul festiv pentru fiecare sit implicat în sistemul TREND (Bello şi al., 2003).

În Olanda, o accelerare recentă a propagării GHB a fost constatată la nivel național. Pentru a obține informații mai complete asupra amplorii şi motivațiilor utilizării acestei substanțe, precum şi asupra consecințelor sanitare şi a caracteristicilor de distribuție a GHB, au fost efectuate observații asupra locurilor cunoscute drept locuri de consum al acestei substanțe (Korf şi al., 2002).

Înterviurile

Descriere

Întâlnirile individuale, organizate cu un informator cheie, permit să se aprofundeze cunoştințele asupra principalelor teme de cercetare. Persoanele interogate trebuie să fie încurajate să se exprime. Un interviu de acest tip este destinat, între altele, examinării condițiilor personale, ambientale şi sociale legate de consumul de droguri.

Un interviu individual recurge în general la întrebări deschise, însă el poate fi şi structurat sau semistructurat. Pentru un interviu structurat există mai multe chestionare standard, care pot fi adaptate cu uşurință la situația locală pentru fiecare interviu.

Informatorul cheie poate furniza FAT informații prețioase asupra disponibilității şi accesibilității programelor de prevenire şi de luare în sarcină, sau avizul său asupra anumitor programe. Datele care decurg dintr-un asemenea interviu permit, între altele, să se estimeze şi să se înțeleagă principalele percepții asupra problemelor consumului de droguri şi să se obțină informații asupra altor aspecte importante. În fine, un interviu personal poate servi la analiza unui subiect particular privind toxicomania.

Exemplu

La Hamburg este în curs de punere în aplicare un sistem local de supraveghere privind consumul de droguri licite şi ilicite. Interviul semi-structurat este unul dintre procedeele avute în vedere. Eşantionul va fi format din 20 informatori cheie în relație cu tinerii (animatori de stradă sau consilieri privind drogurile, de exemplu) sau activi în „industria distracțiilor" (DJ, proprietari sau exploatanți de baruri/discoteci, de exemplu), precum şi clienți ai discotecilor sau petrecerilor. Aceşti informatori vor fi interogați o dată pe an.

Grupul focal

Descriere

Un grup focal poate fi considerat ca o discuție pregătită cu grijă, destinată să suscite o dezbatere asupra anumitor teme de interes şi să pună în lumină percepțiile asupra *câmpurilor de interes* într-un ambient permisiv neamenințător.

Un grup focal poate genera date descriptive privind natura consumului de droguri, percepțiile individuale şi colective asupra semnificațiilor consumului de droguri, normele şi practicile unui grup şi factorii contextuali legați de consumul de droguri. Grupurile focale constituie o metodă utilă pentru a descoperi teme puțin cunoscute şi a valida constatări din alte surse de date (studii asupra unei populații restrânse, de exemplu) şi concluziile trase din aceste surse. Participanții la un grup focal pot fi recrutați printre lucrătorii sociali, profesori, studenții de nivel secundar, specialiştii din tratament, consumatorii sau alte grupuri de indivizi denumiți „informatori cheie" (UNODCCP, 1999).

Exemple

În sistemul local de supraveghere din Hamburg, vor fi organizate grupuri focale pentru a produce informații complementare asupra modalităților de consum al diferitelor droguri. Eşantion: patru grupuri țintă constituite fiecare din 6 la 8 persoane: 1) consumatori de substanțe licite; 2) neconsumatori de substanțe licite; 3) consumatori de substanțe ilicite; 4) neconsumatori de substanțe ilicite. Între altele, o dată pe an, sub conducerea unui expert, va avea loc o discuție de două ore pe o tematică specifică.

*Proiectul Sonar este un proiect de cercetare european privind consumul recreativ de substanțe, desfăşurat în mediu festiv (discoteci şi petreceri, de exemplu). La acest proiect, dezvoltat şi coordonat de către IREFREA (Institutul european de cercetări asupra factorilor de risc la adolescenți şi la tineri), care utilizează metode cantitative şi calitative (*www.irefrea.org*), participă 10 țări. În particular, în cel de-al doilea proiect de cercetare privind consumul recreativ de substanțe (1998-1999), a fost organizat un grup focal pentru a culege date asupra distracțiilor şi drogurilor, comportamentele de risc şi curentele muzicale populare.*

Un grup focal, organizat de către Punctul focal grec, a reunit experți pentru a culege date calitative asupra policonsumului, care este una dintre temele esențiale analizate în raportul anual privind situația în materie de droguri supus atenției OEDT (2001). Instrument metodologic: o serie de întrebări deschise au fost puse asupra principalelor teme legate de policonsum (definirea termenului, rațiuni şi motivații, consecințe sanitare şi sociale şi abordări specifice intervențiilor). Eşantion: nouă profesionişti de programe terapeutice şi de laboratoare toxicologice şi medico-legale au fost invitați să-şi exprime opiniile lor asupra policonsumului. Profesionişti au fost selecționați pentru cunoştințele şi experiențele lor proprii asupra subiectului (Punctul focal grec, 2002).

Atelier de experți

Descriere

Un atelier de experți are ca finalitate să permită membrilor săi să se informeze reciproc, la intervale regulate, pentru a avea o privire de ansamblu asupra diferitelor teme legate de toxicomanie. Experții atelierului schimbă informațiile lor asupra noilor dezvoltări şi îşi adaptează astfel activitățile lor la momentul oportun integrând aceste noi dezvoltări. Între altele, ei pot beneficia de un acces, pe o lungă perioadă, la un flux de informații important şi de bună calitate. Aceasta pentru a înțelege zvonurile (date neverificate), semnalele (informații episodice şi observații individuale verificate) sau datele verificate, bazate pe observații.

Mai mult, un atelier de experți poate fi convocat din nou la o dată ulterioară pentru a facilita urmărirea. Experții pot fi chiar interogați o dată în plus şi consultați mai târziu.

Exemple

În Sistemul de supraveghere a tendințelor legate de droguri şi a consumului lor (MoSyD), din Frankfurt atelierul de experți este convocat pentru a da membrilor săi posibilitatea de a actualiza în mod reciproc cunoştințele lor, astfel încât să se obțină un bilanț al consumului de droguri în oraş. Eşantion: doisprezece experți activi în lupta împotriva drogurilor (îngrijiri, lucru social pe lângă adulți, sisteme de educație, poliție şi justiție). Metode: un grup focal se reuneşte de două ori pe an şi un chestionar este utilizat o dată pe an.

În cadrul dispozitivului olandez „Antenna", un atelier de experți şi o echipă de cercetători şi de actori ai prevenirii se reunesc în mod regulat pentru a discuta datele de o manieră critică. Ei reuşesc astfel „să dea două lovituri dintr-odată": actorii de prevenire sunt informați destul de devreme asupra faptelor noi pentru a orienta abordarea lor către aceste noi fenomene, iar cercetătorii vor satisface cererile actorilor de teren dornici de informații noi sau mai detaliate, adaptându-şi în consecință activitățile lor de colectare a datelor. Rezultatele sunt publicate într-un studiu anual (Korf şi Nabben, 2000).

2.3. CĂTRE O COLECTARE OPERATIVĂ DE DATE

2.3.1. Instrumente de colectare a datelor

În acest manual, un *instrument de colectare* a datelor desemnează un ansamblu compus din unul sau mai mulți profesionişti ai colectării datelor, care

strâng informații de la o sursă de informații cu ajutorul unei metode specifice şi al unui instrument specific (cf. schemei 2).

Pentru dezvoltarea şi punerea în aplicare a unei *FAT* asupra *FED*, se disting două tipuri de instrumente de colectare a datelor: *instrumentele de colectare partenere* şi *instrumentele specifice FAT*.

Un *instrument de colectare partener* nu este în mod specific conceput pentru identificarea şi descrierea unui FED. El se referă totuşi la teme având un interes pentru FAT şi este chiar capabil să procure date asupra unui FED.

Un *instrument specific FAT* este un instrument de colectare a datelor conceput în mod specific pentru identificarea şi investigarea unui FED. Din acest fapt, el este indispensabil pentru a dezvolta instrumente specifice care vin să completeze datele furnizate de către instrumentele de colectare partenere în cadrul *SID*.

Schema 2 **–** *Colectarea de date pentru Funcția de avertizare timpurie asupra Fenomenelor emergente legate de droguri*

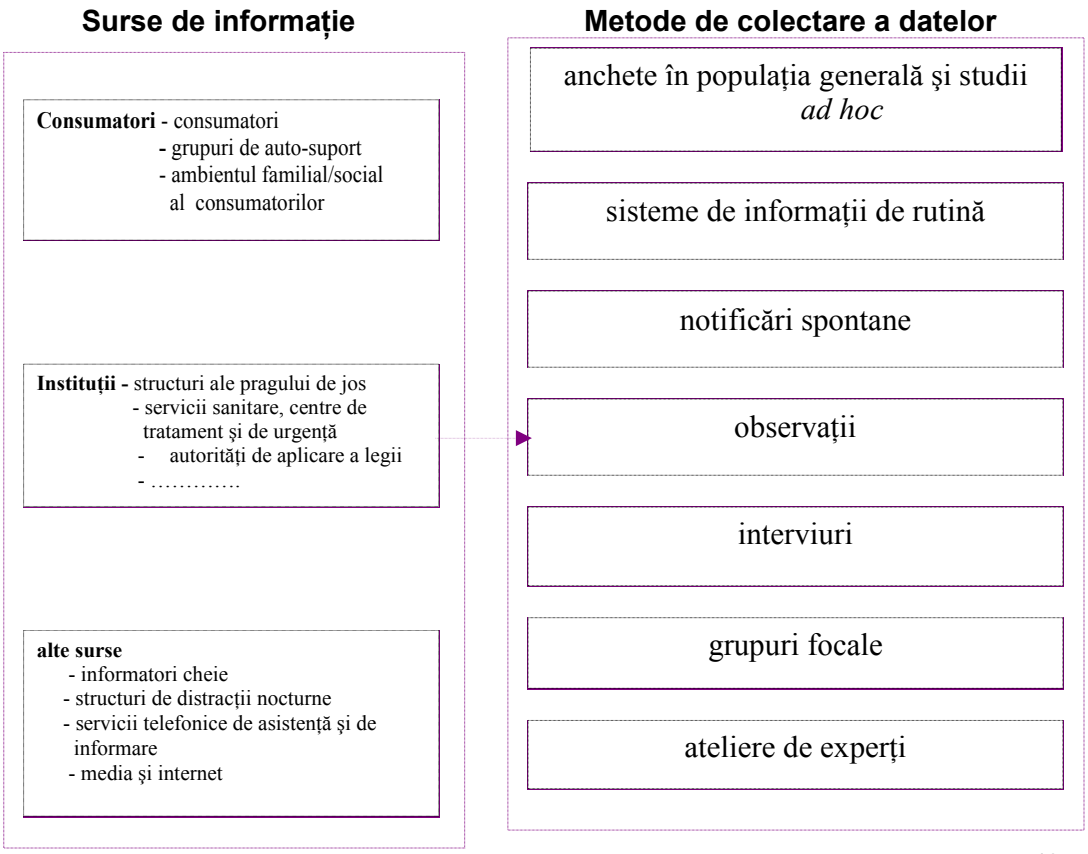
Surse de informație
Metode de colectare a datelor
Consumatori - consumatori
- grupuri de auto-suport
- ambientul familial/social al consumatorilor
Instituții - structuri ale pragului de jos
- servicii sanitare, centre de tratament şi de urgență
- autorități de aplicare a legii
- ……
alte surse
- informatori cheie
- structuri de distracții nocturne
- servicii telefonice de asistență şi de informare
- media şi internet
anchete în populația generală şi studii ad hoc
sisteme de informații de rutină
notificări spontane
observații
interviuri
grupuri focale
ateliere de experți

CONSIDERAȚII PRACTICE

RECOMANDĂRI ASUPRA INSTRUMENTELOR DE COLECTARE A DATELOR

O *FAT* poate fi de o mare eficacitate, dar ea necesită o finanțare.

Având în vedere planificarea pe termen lung a unui instrument de acest tip, este necesar să se găsească mijloacele economice pentru a pune în aplicare anumite metode de colectare a datelor. În acest scop, considerațiile următoare pot fi utile.

- **Multiplicitatea instrumentelor**

Colectarea datelor *FAT* face apel la diferite instrumente de colectare pentru a strânge informații din diferite surse. Fiecare instrument de colectare necesită o descriere perfect clară a finalității sale. Unele pot fi organizate într-o rețea care constituie atunci un instrument al FIP.

- **Instrumente permanente şi temporare**

Ansamblul *instrumentelor de colectare a FAT* trebuie să cuprindă:

– instrumente de colectare permanente care să asigure o colectare continuă,

– instrumente temporare necesare pentru realizarea unei *investigații specifice* asupra unui *FED*.

Instrumentele de colectare trebuie să aibă un bun raport cost-eficacitate. În măsura posibilului, recurgerea la surse de informație puțin costisitoare trebuie să fie favorizată, iar utilizarea de metode la scară mare, care cer o investiție grea în costuri de personal şi în timp, trebuie să fie evitată. Anumite teme impun totuşi metode de colectare exigente în timp şi în costuri de personal datorită naturii lor sau necesității de date calitative pe o perioadă lungă.

- **Optimizarea instrumentelor prealabile**

Obiectivul constă în a optimiza, sau altfel spus, a maximiza funcționalitatea eventualelor surse, metode şi colaboratori implicați în prealabil *în instrumentele de colectare* a datelor. O anumită dotare financiară este necesară pentru a pune în operă o *FAT*, care nu va putea funcționa în mod corect decât în cadrul unui proces pe termen lung.

- **Instrumente specifice FAT**

Atunci când instrumentele existente în dispozitivul național de observare nu sunt suficiente, organizația responsabilă de dezvoltarea şi aplicarea *FAT* trebuie să conceapă un *instrument specific* de colectare a datelor, care trebuie să fie complementar şi să ofere o puternică valoare adăugată în raport cu instrumentele clasice ale *SID*. Aceste instrumente specifice FAT sunt apoi administrate de către organizația însărcinată cu FAT însăşi sau subtratate de către o altă entitate.

2.3.2. *Rețelele*

În cadrul proiectului Euro-TREND, o rețea este un grup sau un sistem de instrumente interconectate care furnizează informații asupra unor teme specifice. O rețea poate exista la diferite niveluri: național, regional sau local şi, de asemenea, poate lega diferite niveluri între ele.

Exemple

Funcția de Centru coordonator al analizei şi supravegherii drogurilor (CAM) în Olanda este de a realiza cât mai repede posibil o analiză multidisciplinară a riscurilor asupra noilor substanțe care apar pe piață. În acest scop metoda utilizată Delphy şi CAM face apel la un grup de profesionişti. CAM est considerat drept o rețea: informațiile asupra noilor droguri care provin de la profesionişti, având fiecare resursele lor pe teren, sunt centralizate.

În Suedia, Rețeaua de informații asupra situației curente legată de droguri (NADIS) este extrem de importantă. Obiectivele sale sunt detectarea precoce, colectarea şi schimbul de informații, de cunoştințe şi de experiență având legătură cu noile substanțe (care au o caracteristică potențială sau dovedită de dependență), cu vechile droguri care îşi fac subit reapariția pe piață, sau cu schimbări în consumul de droguri. Schimbul de informații are loc într-un forum de discuție pe un sit internet controlat, precum şi cu ocazia unor reuniuni regulate. Fiecare membru evaluează datele sale personale înainte de a le publica pe situl internet şi datele sunt discutate şi analizate de către grup. NADIS se compune din experți de nivel național care, datorită profesiei lor, au o imagine de ansamblu a domeniului lor de lucru.

În Franța, rețeaua Centrelor de evaluare şi de informare asupra farmacodependențelor (CEIP) a fost creată în 1990 pentru a ajuta Comisia națională de stupefiante în evaluarea şi colectarea datelor clinice asupra toxicomaniei, dependența şi abuzul de substanțe psihotrope (www.centres-pharmacodpendece.net/outils/index.html).

Această rețea cuprinde trei instrumente de colectare a datelor:

- *– sistemul de supraveghere a deceselor în relație cu abuzul de medicamente şi substanțe (DRAMES);*
- *– sistemul NotS, care culege notificările spontane de consum de droguri sau de dependență;*
- *– sistemul de observare a produselor psihotrope sau deturnate de la utilizarea lor medicamentoasă (OPPIDUM).*

2.3.3. *Obiective şi constrângeri*

FAT trebuie să identifice, să investigheze şi să clasifice în cel mai scurt termen *FED*-urile pentru a permite producerea de *informații pertinente* şi difuzarea lor în timp util la categoriile de *public țintă*. Identificarea precoce a unui FED semnifică faptul că FAT este capabilă să identifice un fenomen mai degrabă decât s-ar reuşi cu instrumentele standard ale SID.

Colectarea datelor efectuată de către FAT trebuie în consecință să furnizeze date pertinente şi detaliate într-un interval de timp relativ scurt. Durata necesară pentru a realiza atât colectarea datelor, cât şi producerea unui *raport de investigație specifică* nu trebuie să fie mai mare de un an. Organizarea şi realizarea colectării datelor unei FAT necesită luarea în considerare a anumitor constrângeri care pot restrânge în mod sensibil aplicarea unei FAT:

– disponibilitatea resurselor:

Dezvoltarea de *instrumente de colectare* necesită mijloace financiare şi depinde, deci, de finanțarea disponibilă, în principal la nivel național.

– natura eluzivă a domeniului drogurilor şi a consumului de droguri :

Natura ascunsă a populației studiate şi stigmatizarea care înconjoară consumul de droguri fac studiile dificile (Rhodes şi alții, 2001). Nu este deci uşor să se colecteze date în acest domeniu eluziv.

Echipa însărcinată cu dezvoltarea şi punerea în aplicare a FAT trebuie să arbitreze între ceea ce se aşteaptă de la colectarea datelor şi constrângerile existente. *Instrumentele specifice FAT* ar trebui să satisfacă mai multe criterii de calitate, în particular:

– *robustețea* instrumentului;
– *flexibilitatea* instrumentului;
– *adaptabilitatea* ansamblului instrumentelor;
– *validitatea* datelor colectate de către instrument;
– *fiabilitatea* datelor colectate de către instrument.

CONSIDERAȚII PRACTICE

RECOMANDĂRI PRIVIND PROFESIONIŞTII COLECTĂRII DATELOR

- **Coordonarea şi interconectarea**

Pentru a asigura eficacitatea colectării datelor, pare indispensabil ca o organizație națională specifică să vegheze la coordonarea şi interconectarea diferitelor *instrumente* şi a diferitelor componente ale fiecărui instrument (surse

de informații, metode şi instrumente de colectare a datelor şi profesioniştii implicați în etapa de colectare). De regulă generală, organizația însărcinată cu aplicarea FAT este cea mai bine plasată pentru a asigura această sarcină.

- **Motivarea profesioniştilor implicați în colectarea datelor**

Calitatea şi sensibilitatea colectării datelor sunt strâns legate de motivația şi conştiința profesională a tuturor persoanelor care contribuie la aceasta. O lipsă de motivație poate conduce la pierderea datelor existente care pot fi necesare identificării, *investigării şi clasificării* FED.

Anumite mijloace pot fi avute în vedere pentru a creşte motivația profesioniştilor în colectarea datelor:

– formarea acestor profesionişti poate constitui o strategie eficace pentru a creşte motivația lor şi pentru a-i face mai conştiincioşi;
– *retro-informația* este un bun mijloc de a încuraja profesioniştii să furnizeze informații şi să alimenteze sistemul.

Fiecare organizație responsabilă de un *instrument de colectare* a datelor trebuie, de asemenea, să fie motivată şi convinsă de utilitatea activităților sale. Pentru a ameliora motivația persoanelor şi a organizațiilor implicate în colectarea datelor, structura responsabilă a FAT va putea:

– să promoveze publicarea de lucrări în colaborare cu organizația însărcinată cu instrumentul de colectare a datelor;
– să furnizeze documente de informare;
– să creeze şi să organizeze metode simple de colectare a datelor în colaborare cu organizația care le va utiliza;
– să propună alte tipuri de recompense, de exemplu sub forma unor zile de concediu;
– să atribuie prime;
– să dezvolte rețele de instituții şi de organizații de colectare a datelor.

Ameliorarea motivației este strâns legată de resursele disponibile (financiare, de exemplu) şi de calendar.

3. IDENTIFICAREA ŞI INVESTIGAȚIA: PROCESUL DE ANALIZĂ A DATELOR

Rezumat

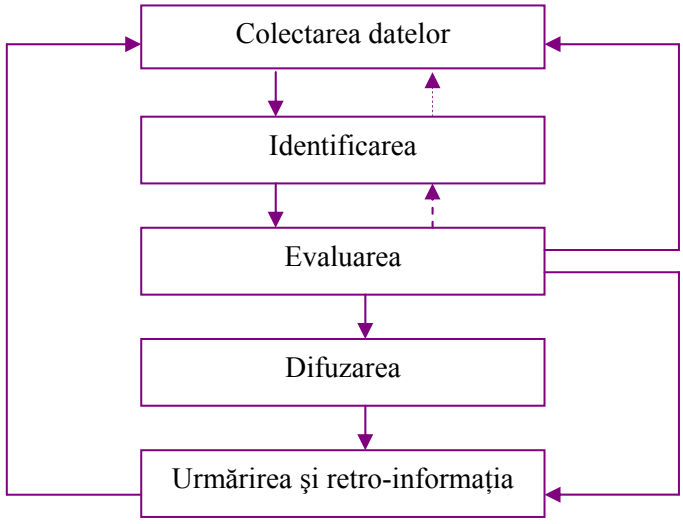

Acest capitol descrie procesul de analiză a datelor care, într-o *Funcție de avertizare timpurie (FAT),* succede colectării datelor şi permite să se identifice un *Fenomen emergent legat de droguri (FED)* şi să se investigheze natura şi amploarea acestuia.

Diferitele niveluri ale procesului de analiză a datelor care servesc la identificarea, investigarea şi clasificarea unui FED sunt prezentate aici. Fiecare bază de date rezultată dintr-un *instrument de colectare* face obiectul unei analize pentru a extrage din aceasta *informațiile pertinente*. Acestea sunt apoi exploatate pentru *identificarea, investigația standard* şi clasificarea FED-ului. Pentru a putea identifica un FED, este aleasă o „grilă de lectură" bazată pe *domeniile fundamentale de interes, câmpurile de interes şi indicatorii FAT.* Toate informațiile disponibile pentru fiecare *indicator cheie al FAT* sunt supuse unui proces de *triangulație*, apoi unor criterii de selecție care permit

identificarea unui FED. O investigaţie standard este atunci realizată pentru fiecare FED identificat, care se termină printr-o redactare a unui raport de investigaţie standard. Anumite FED-uri, cărora li se acordă o prioritate ridicată ca urmare a procesului de clasificare şi la sfaturile unui consiliu extern, fac obiectul unei *investigaţii specifice*, care oferă o descriere mai detaliată a fenomenului.

3.1. INTRODUCERE

Acest capitol descrie procesul de analiză a datelor colectate asupra unui *Fenomen emergent legat de droguri (FED)* în cadrul unei *Funcţii de avertizare timpurie (FAT).*

Aşa după cum s-a explicat în capitolul precedent, obiectivul principal al colectării datelor constă în strângerea, descrierea şi înregistrarea celei mai mari cantităţi posibile de date pertinente cu cea mai mare precizie posibilă. Atunci când datele sunt colectate, ele trebuie să fie utilizate pentru a identifica FED-urile şi, dacă e cazul, pentru a se efectua o investigaţie asupra FED-urilor identificate: este procesul de analiză.

Acest capitol poartă, deci, asupra identificării FED-urilor, *investigaţia standard* a naturii şi amplorii lor, *clasificării* lor şi eventualei *investigaţii specifice* a anumitor FED-uri. Informaţiile şi rapoartele care emană din analiza datelor vor fi apoi utilizate în strategia de difuzare, temă care face obiectul următorului capitol.

Acest capitol este structurat în două părţi mari: o descriere a principalelor faze ale procesului de analiză şi o explicaţie a modului de funcţionare a fiecărui nivel de analiză.

3.2. FAZELE ESENŢIALE ALE ANALIZEI

3.2.1. Definiţia procesului de analiză

În contextul unei *FAT*, analiza datelor implică două etape operaţionale, în primul rând, identificarea unui *FED* şi, în al doilea rând, investigarea sa. Identificarea este destinată să verifice şi să identifice datele pertinente în ansamblul datelor colectate. Investigaţia serveşte la descrierea şi analizarea FED pentru a clarifica consecinţele sale potenţiale. Cele două etape ale procesului de analiză (identificarea şi investigaţia) sunt strâns legate una de alta.

3.2.2. Definiția şi obiectul fiecărui nivel de analiză

În procesul de analiză sunt identificate patru niveluri esențiale (cf. schemei 3):

- **Analiza datelor pentru fiecare instrument de colectare**

Analiza datelor pentru fiecare *instrument de colectare* este analiza efectuată în mod separat asupra datelor culese pentru fiecare instrument de colectare în scopul de a extrage *informații pertinente* asupra *indicatorilor cheie ai FAT* definiți în prealabil.

- **Identificarea**

Pe baza grilelor de lectură, analiza combinată a tuturor *informațiilor pertinente* produse de către toate *instrumentele de colectare* de date disponibile permite identificarea unui FED prin intermediul unei comparații a informațiilor (*triangulație*) pentru fiecare indicator cheie al *FAT* şi cu ajutorul unor criterii de selecție predeterminați.

- **Investigația standard şi clasificarea FED**

Atunci când este identificat un *FED*, toate informațiile pertinente disponibile asupra indicatorilor FAT identificați în prealabil sunt utilizate pentru a realiza o *investigație standard* asupra acestuia şi a-l clasifica în lumina criteriilor de selecție predeterminați.

- **Investigația specifică**

Pentru anumite *FED*-uri importante, este, poate, necesar să se procedeze la o descriere mai detaliată a naturii şi amplorii fenomenului şi la o estimare mai precisă a potențialului său de difuzare. O *investigație specifică* este atunci realizată: ea poate impune colectarea de date suplimentare.

Schema 3 **–** *Procesul de analiză a datelor Funcției de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED)*

Instrumente de colectare a datelor

Analiza de date pentru fiecare instrument de colectare (cf. schema 4)

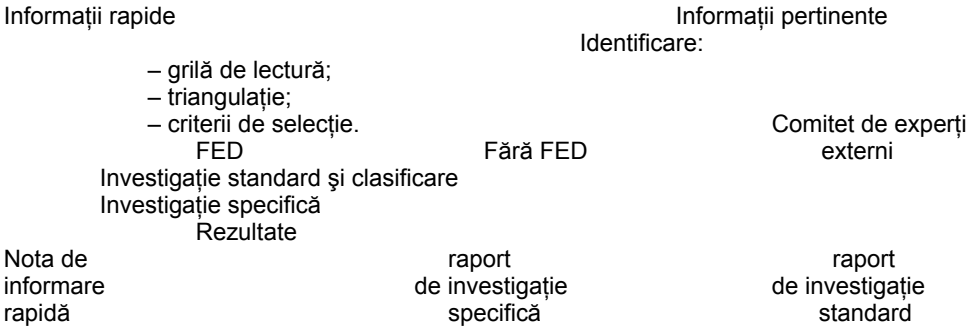

Strategii de utilizare a rezultatelor procesului de analiză şi observare continuă

3.3. CĂTRE O ANALIZĂ DE DATE OPERAȚIONALĂ

3.3.1. *Analiza datelor pentru fiecare instrument de colectare*

Analiza datelor pentru fiecare *instrument de colectare* este efectuată separat asupra datelor colectate. Ea produce informații privind indicatorii FAT aleşi în prealabil (cf. punctului 1.4.4, tabel 1). Rezultatul aşteptat trebuie deci să ia forma unor *informații pertinente* (informații utile pentru scopurile FAT) asupra *indicatorilor cheie ai FAT* selecționați în prealabil. Informațiile pertinente obținute sunt apoi exploatate pentru identificarea, *investigația standard* şi *clasificarea* FED-ului.

În practică, pot fi imaginate diferite scenarii pentru a produce informații pertinente plecând de la date brute sau de la rezultate obținute de la *instrumente de colectare partenere* şi/sau de la *instrumente specifice FAT* (cf. punctului 2.3.1.). Trei scenarii posibile sunt examinate (cf. schemei 4): producerea de *informații rapide*, selecția de informații pertinente şi producerea de informații pertinente. Toate trei sunt descrise mai jos.

- **Producerea de informații rapide** (cf.schemei 4, scenariul 1).

Datele brute (obținute cu *instrumente de colectare partenere şi specifice FAT)* şi rezultatele (obținute din instrumentele generale) pot furniza informații rapide, care pot fi utilizate direct de către FAT pentru o eventuală difuzare sub formă de notă de informații rapide (cf. punctului 4.2.1.). *Informațiile rapide* vor fi, de asemenea, utilizate pentru identificarea unui *FED*. Este vorba de informații pe anumite teme pentru care trebuie să fie luate decizii urgente. Producerea de informații rapide rezultă dintr-o investigație rapidă care permite reducerea termenului între colectarea datelor şi disponibilitatea informației pentru *publicurile țintă*.

Exemplu

Pericolul folosirii unei substanțe dăunătoare sau observarea deceselor legate de consumul unui drog precis este o informație care merită să fie supusă unei investigații rapide pentru a angaja în mod operativ acțiuni care ar putea contribui la jugularea fenomenului.

- **Selecția de informații pertinente** (cf. schemei 4, scenariul 2).

Aşa cum s-a explicat în capitolul 2 (cf. punctului 2.3.1.), anumite surse de informații ale *Funcției de avertizare timpurie (FAT)* sunt sisteme de

informații anterioare FAT şi/sau care funcționează independent de acestea: acestea sunt *instrumentele de colectare partenere*. Ele urmăresc propriile lor obiective, însă pot contribui la alimentarea funcției. Datele culese de către aceste instrumente partenere au suferit deja o analiză şi sunt deci disponibile sub formă de rezultate. Anumite rezultate pot fi informații pertinente, pe care FAT le poate exploata în mod direct. Rezultatele obținute de la instrumente partenere considerate pertinente pentru FAT sunt selecționate pur şi simplu, apoi considerate drept informații pertinente în scopurile FAT. În acest scenariu, analiza datelor realizată de către echipa FAT se rezumă la trierea informațiilor pertinente printre rezultatele furnizate de către instrumentele partenere.

Exemplu

Concluziile unui studiu transversal realizat asupra unor tineri între 17 şi 19 ani (instrumente partenere) ar putea dezvălui informații asupra prevalenței crescânde a primei utilizări a unei substanțe psihoactive periculoase. Această informație pertinentă poate fi utilizată în mod direct pentru FAT.

- **Producerea de informații pertinente** (conform schemei 4, scenariul 3)

FAT poate utiliza date brute care provin de la *instrumente partenere* sau de la *instrumente specifice*. Aceste date trebuie analizate prin metode corespunzătoare (analize epidemiologice, calitative etc.) pentru a produce *informații pertinente*.

Exemplu

În cadrul dispozitivului francez TREND, datele brute recoltate printr-un chestionar de la structurile pragului de jos (serviciile de prim-ajutor) (instrument specific FAT) sunt analizate pentru a degaja informații pertinente asupra modurilor de preparare şi modalităților de consum, disponibilității aparente, prețurilor cu amănuntul şi percepțiilor consumatorilor (Bello şi alții, 2003).

Schema 4 **–** *Analiza datelor pentru fiecare instrument de colectare al Funcției de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED)*

Instrumente partenere	Instrumente specifice FAT

Rezultate	Date brute

Informații pertinente selecționate	Informații rapide	Informații pertinente produse

CONSIDERAȚII PRACTICE
ELABORAREA UNUI TABEL CONTINÂND
TOATE INFORMAȚIILE PERTINENTE

- Elaborați un tabel care să conțină toate informațiile disponibile pentru fiecare indicator.

Acest tabel se poate inspira din tabelul 1 prezentat la capitolul 1, cu coloane suplimentare (una pentru *instrumentul de colectare*), pentru a înscrie rezultatele fiecărui indicator (în linie).

- Un astfel de tabel permite să se aibă o imagine de ansamblu asupra tuturor datelor colectate de către diferitele *instrumente de colectare*.
- Acest tabel constituie un punct de plecare pentru procesul de analiză.

3.3.2. *Identificarea*

După analiza datelor rezultate din fiecare *instrument de colectare*, este disponibilă o mare cantitate de *informații pertinente*. Nivelul următor al procesului de analiză este identificarea *FED*-urilor: ea este realizată plecând de la informațiile pertinente.

Identificarea unui *FED* implică realizarea mai multor etape. Într-o primă fază este de dorit să se aleagă o abordare definită pentru ansamblul informațiilor pertinente disponibile. Această abordare, denumită „grila de lectură", va fi explicată într-un mod mai circumstanțiat mai departe. Informațiile pertinente produse pentru fiecare indicator-cheie al FAT pot fi structurate pe baza acestei grile de lectură. Apoi, informațiile pertinente care corespund fiecărui *indicator cheie al FAT* sunt examinate încrucişat şi comparate (*triangulare*) pentru a evidenția orice schimbare semnificativă. În alți termeni, este vorba de examinarea congruenței sau divergenței informațiilor obținute de la *instrumente de colectare* a datelor diferite, la momente diferite sau din surse diferite. În fine, criteriile de selecție predeterminate sunt utilizate pentru a identifica FED-urile de alte fenomene legate de droguri.

Grilele de lectură

O grilă de lectură este o tehnică pentru examinarea informațiilor/rezultatelor produse prin analiza datelor fiecărui *instrument de colectare*. Fondată pe indicatorii cheie predefiniți ai FAT (cf. punctului 1.4.4, tabelul 2), grila de lectură permite să se citească şi să se analizeze informațiile obținute cu diferite instrumente. Ea oferă un cadru tematic care orientează colectarea şi analiza datelor. Având în vedere cantitatea probabilă de informații

disponibile, pare indispensabil să se adopte o strategie de cercetare a *FED*-urilor. Stabilirea uneia sau mai multor grile de lectură este deci utilă pentru a selecționa şi tria informațiile.

De exemplu, lectura poate începe cu diferite substanțe şi pentru fiecare dintre ele pot fi examinate diferitele caracteristici ale consumatorilor şi contextele de consum (heroina, descrierea heroinomanului şi descrierea contextelor de folosire a heroinei, de exemplu). Lectura poate, de asemenea, să debuteze cu caracteristicile consumatorilor (consumatori sub 25 ani, droguri consumate şi contexte, de exemplu) sau cu contextele (consumatori din pragul de jos, descrierea consumatorilor şi tipul de substanțe consumate, de exemplu).

Triangularea informațiilor pertinente

Acest proces constă în reunirea şi examinarea încrucişată a elementelor de informație relative la un *indicator* dat al *FAT* obținute plecând de la un mare număr de surse de informații şi de instrumente diversificate, adesea cu ajutorul a diferite metode. *Triangularea* permite să se amelioreze validitatea şi reprezentativitatea informațiilor (Rhodes şi alții, 1998). Ea vizează să confirme observația făcută plecând de la o sursă de informație estimând congruența sa cu constatările rezultate din alte surse de informație.

Neasemănarea între datele care emană de la diferite metode de colectare nu semnifică neapărat că unul sau mai multe tipuri de date sunt incorecte. Diferitele tipuri de date reflectă diferitele aspecte ale fenomenului, iar munca cercetătorului constă în a stabili cauza acestei neasemănări (Riga, 2001). Combinarea diferitelor metode, şi în mod special cea a metodelor cantitative şi calitative, pare esențială dacă se are în vedere incapacitatea tehnicilor bazate pe o metodă unică de a îngloba toate aspectele problemelor sociale complexe şi eluzive.

Criterii de selecție pentru identificarea unui FED

După alegerea unei grile de lectură şi compararea *informațiilor pertinente (triangulare)* furnizate prin analiza de date diferitelor instrumente, informațiile sunt citite şi analizate pentru a dezvălui fenomenele legate de droguri. Decizia de a clasifica un fenomen de droguri ca un *FED* este dificilă deoarece există diferite niveluri de pericol.

Decizia finală se sprijină atunci pe pertinența fenomenelor analizate pe baza criteriilor de selecție predefinite.

Cele patru criterii de identificare a unui FED sunt denumite „criterii de selecție". Ele includ, pe de o parte, potențialul de difuzare şi, pe de altă parte, consecințele sanitare, sociale şi economice.

Potențialul de difuzare poate fi slab sau ridicat.

Consecințele sanitare, economice şi sociale ale unui FED dat cuprind (OEDT, 1999):

– probabilitatea ca anumite consecințe să survină, respectiv capacitatea FED-ului de a avea efecte negative (nefaste) sau pozitive asupra sănătății şi ambientului social;
– gradul de gravitate a acestor consecințe, adică importanța consecințelor sanitare şi sociale datorate unui FED.

Tabelul 3 descrie aceste criterii: potențialul de difuzare şi consecințele sanitare, sociale şi economice. Indicatorii FAT care trebuie utilizați pentru analiza criteriilor de selecție figurează în tabelul 4.

Tabelul 3 – *Criterii de selecție pentru identificarea unui Fenomen emergent legat de droguri (FED)*

Criterii de selecție	Descriere
Potențial de difuzare	Capacitatea sau rapiditatea FED de a se răspândi în populație sau din punct de vedere geografic
Consecințe	**Sanitare** Efectele pozitive sau negative ale unui FED dat asupra sănătății, pe termen scurt sau lung, la nivel individual sau comunitar **Sociale** Efectele pozitive sau negative ale unui FED dat asupra ambientului social, pe termen lung sau scurt, la nivel individual sau comunitar **Economice** Efectele pozitive sau negative ale unui FED dat, pe termen scurt sau lung, la nivel individual sau comunitar.

Tabelul 4 – *Indicatori ai potențialului de difuzare şi ai consecințelor sanitare, sociale şi economice*

Criterii de selecție	Indicatori
Potențial de difuzare	Număr şi/sau procentaj de persoane interesate
	Profilurile populației interesate şi relațiile între diferitele grupuri (consumatori de dată lungă, deținuți, lideri de opinie, tineri etc., de exemplu). Numărul de profiluri diferite tebuie, de asemenea, să fie indicat, precum şi prezența sau absența de legături între grupuri
	Numărul şi/sau procentajul localităților geografice implicate
	Prețul cu amănuntul

		Disponibilitate aparentă Numele străzii Logoul Statutul legal al substanței Modurile de administrare Efectele aşteptate Opinia consumatorilor asupra produsului şi asupra propriului lor consum Situația în alte țări
Consecințe	**Sanitare**	Efecte fizice (organice), psihologice şi mintale Efecte aşteptate de la consum Modalități de consum (mod de administrare, cantitate, frecvență, intensitate) Toxicitatea substanței
	Sociale	Profilul populației interesate Relații familiale, cu prietenii, colegii, relațiile sexuale
	Economice	Situația profesională Locuința Venitul Procentajul bugetului lunar atribuit pentru consumul de droguri

3.3.3 *Investigaţia standard*

În cadrul unei *FAT* asupra *FED*-urilor, *investigaţia standard* reprezintă primul nivel de analiză care utilizează *informaţiile pertinente* obţinute în prealabil plecând de la *instrumente de colectare* a datelor. Ea permite să se dea o descriere cât mai detaliată posibil a fiecărui FED identificat. Pentru fiecare FED trebuie redactat un raport de investigaţie: raportul de investigaţie standard. Acesta conţine totalitatea sau o parte a informaţiilor pertinente produse. Mai multe precizări asupra raportului de investigaţie standard vor fi furnizate mai jos (cf. punctului 4.2.1).

Procesul de *clasificare* a FED-urilor identificate permite să se decidă care FED-uri vor fi candidate la o investigaţie specifică. În funcţie de resursele disponibile, o investigaţie specifică va putea fi efectuată asupra anumitor FED-uri considerate importante, oricare ar fi gradul lor de urgenţă.

Un FED identificat trebuie să fie clasificat pentru fiecare dintre criteriile de selecţie, şi anume: potenţialul de difuzare (ridicat sau scăzut) şi consecinţele sanitare, sociale şi economice (importante sau nu) odată cu nivelul individual şi colectiv. Un FED trebuie să fie, deci, clasificat în 24 grupe (cf. tabelului 5).

Orice FED ale cărui consecinţe sunt considerate drept „importante” este candidat la o investigaţie specifică. FED-urile, având un potenţial de difuzare ridicat, vor fi considerate ca teme prioritare.

Aşa cum s-a evocat mai sus (cf. punctului 1.4), consecinţele sanitare, sociale şi economice pot fi examinate plecând de la *domeniile fundamentale de interes* următoare: consumatorii şi contextele. Astfel, consecinţele sanitare ale unui FED particular trebuie să fie importante la scară individuală (pentru consumator) fără a fi pentru comunitate în general; în acest caz, consecinţele în termeni de sănătate publică ale FED-ului nu sunt importante.

Combinaţia răspunsurilor la ansamblul acestor criterii va ajuta la clasificarea diferitelor FED-uri identificate.

În afară de această clasificare, un comitet de experţi extern (cf. schemei 3) compus din persoane şi profesionişti având cunoştinţe şi experienţă în domeniul toxicomaniei, poate ajuta echipa FAT să ierarhizeze FED-urile.

În fine, decizia de a realiza o investigaţie specifică este, de asemenea, tributară preocupărilor politice şi/sau actualităţii.

Această clasificare şi această ierarhizare a FED-urilor identificate constituie un ajutor pentru decizia de a întreprinde sau nu o investigaţie specifică. Ele vor fi, totodată, utile pentru elaborarea strategiei de difuzare a informaţiei.

Tabelul 5 – *Clasificarea Fenomenelor emergente legate de droguri (FED) identificate*

Consecințe			**Potențial de difuzare**	
			Slab	**Ridicat**
Sanitare	Individuale	neimportante		
		importante	xxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxx
	Colective			
		neimportante		
		importante	xxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxx
Sociale	Individual	neimportante		
		importante	xxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxx
	Colective	neimportante		
		importante	xxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxx
Economice	Individuale	neimportante		
		importante	xxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxx
	Colective	neimportante		xxxxxxxxxxxx
		importante	xxxxxxxxxxxx	

XXXX FED *candidate la o investigație specifică*

3.3.4. *Investigația specifică*

Investigația specifică este o analiză mai detaliată a anumitor *Fenomene emergente legate de droguri* importante, care au fost identificate recent. Decizia de a întreprinde o asemenea investigație se sprijină pe *clasificarea* operată în prealabil, sfaturile comitetului extern de experți şi resursele financiare disponibile pentru acest exercițiu.

O investigație specifică necesită uneori colectarea de date suplimentare. Dacă e cazul, această colectare de date poate fi directă

(colectare specifică) sau indirectă (exploatare de date deja disponibile). În caz contrar, investigaţia specifică constă, în principal, într-o analiză mai aprofundată a informaţiilor disponbile în cadrul *FAT*.

Este primordial să fie respectat un calendar relativ strâns (câteva luni) pentru a avea un termen maxim de un an între identificarea *FED*-ului şi redactarea raportului de investigaţie specifică. Calendarul poate varia după tipul de FED, însă, de o manieră generală, investigaţia specifică trebuie să fie realizată cel mai rapid posibil. Aceste constrângeri de timp influenţează în mod direct asupra metodelor alese şi a logisticii investigaţiei specifice. Procesul de analiză trebuie să activeze mecanisme flexibile într-un interval scurt de timp.

Aspecte metodologice ale investigaţiei specifice

Metodele utilizate pentru o *investigaţie specifică* trebuie să fie selecţionate după caracteristicile *FED* şi potrivit constrângerilor de timp. Mai multe informaţii pot fi obţinute din metodologia „Evaluării rapide a situaţiei şi intervenţiile" care prezintă un anumit număr de avantaje. Ea combină mai multe tehnici de colectare de date cantitative şi calitative, pentru a creiona natura şi amploarea anumitor probleme sanitare şi sociale, cum ar fi toxicomania, şi de a sugera soluţii pentru remedierea acestora (UNODCCP, 1999; Stimson şi alţii, 1998 a; Stimson şi alţii, 1998 b; Rhodes şi alţii, 1998; Vincent şi alţii, 2000). Ea permite să se obţină o descriere fiabilă şi completă a unui fenomen de droguri într-un termen scurt, incluzând informaţii contextuale pentru a facilita o mai bună înţelegere a unui fenomen complex. În cadrul unei *FAT* asupra unui FED, investigaţia rapidă constă, deci, în a recurge la diverse surse de informaţii şi la multiple metode de colectare şi de analiză de date de manieră a alimenta *indicatorii* FAT asupra unui FED.

Exemple:

O accelerare a difuzării GHB în Olanda a fost observată recent (Korf şi alţii, 2002). O investigaţie specifică a fost desfăşurată cu scopul de a culege informaţii suplimentare asupra consumului, motivaţiilor consumului, consecinţelor pentru sănătate şi caracteristicilor distribuţiei GHB. Studiul asupra unui eşantion de 72 consumatori ai GHB a fost completat prin:

- *interviuri aprofundate cu actori ai prevenirii toxicomaniei, poliţişti, producători de droguri şi consumatori;*
- *observaţii în locurile în care GHB era consumat în mod notoriu;*
- *analize de laborator ale eşantioanelor de GHB consumat de către consumatori;*
- *discuţiile consumatorilor pe Internet referitoare la GHB.*

După studierea datelor din 2001 (Akoka şi Reynaud-Maurupt, 2003), FAT franceză a remarcat o intensificare a consumului recreativ de ketamină. O investigație specifică a fost efectuată cu scopul de a descrie consumul şi consumatorii de ketamină. Metodele alese au combinat un studiu cantitativ, 40 interviuri şi două grupuri focale. Raportul final a fost terminat după 11 luni de la începutul investigației specifice.

CONSIDERAȚII PRACTICE

- Rolul echipei FAT

Organizația care aplică FAT este responsabilă de fiecare nivel al procesului de analiză: analiza datelor pentru fiecare instrument de colectare, de identificare, investigația standard şi investigația specifică. Echipa FAT trebuie, deci, să ia în sarcină toate nivelurile de analiză sau să le încredințeze parțial unei alte entități/organizații.

- *Adaptarea procesului de analiză*

Având în vedere diversitatea contextelor naționale ale țărilor participante, metodele de analiză a datelor propuse pentru fiecare *instrument de colectare* trebuie să fie adaptate:

– instrumentelor existente în prealabil în fiecare țară;
– metodelor de lucru şi de colaborare între diversele organizații responsabile de instrumentele de colectare care prevalează în fiecare țară.

- *Elaborarea unui tabel*

Este extrem de util să se elaboreze un tabel care să prezinte toate *informațiile pertinente* produse prin analiza datelor pentru *instrumentele de colectare.*

- *Ameliorarea continuă a calității*

Pertinența diferitelor metode utilizate trebuie să fie discutată şi analizată în cadrul unei ameliorări continue a calității. Acest proces se înscrie în logica punerii la punct a noilor instrumente şi a abandonării altora care nu sunt potrivite pentru o FAT. Această ameliorare continuă a calității trebuie să se integreze într-o logică națională, şi în măsura posibilului, europeană.

- *Comitetul extern de experți*

Un comitet extern de experți se poate reuni la intervale regulate (o dată sau de două ori pe an) pentru a ajuta echipa însărcinată cu deciziile de

identificare şi de clasificare. El se compune din experți ştiințifici din diverse discipline (epidemiologie, etnologie, medicină, farmacologie, sociologie etc.), din persoane implicate în mod activ în domeniul toxicomaniei, sau din persoane susceptibile de a avea informații (centre specializate, medicină generală, şcoli, reduceri de riscuri etc.). Experții trebuie să profite de cunoştințele şi experiența lor în domeniul drogurilor şi al consumului acestora pentru a identifica şi clasifica *FED*-urile.

4. DIFUZAREA

Rezumat

La sfârşitul procesului de analiză descris la capitolul 3 din acest manual, informațiile asupra unei schimbări importante în domeniul toxicomaniei sunt raportate şi ținute la dispoziție pentru alte utilizări. Aceste documente scrise sunt denumite input-uri (note de informare rapidă, rapoarte de investigație standard şi rapoarte de investigație specifică).

colectarea datelor

identificare

investigare

difuzare

urmărire şi retro-informație

Patru elemente cheie ale strategiilor de difuzare au fost examinate: inputurile, obiectivele difuzării, publicul țintă şi modurile de difuzare. Obiectivele difuzării depind de tipurile de acțiuni aşteptate. Publicul țintă este reprezentat de persoanele sau categoriile de persoane în rândul cărora trebuie să fie difuzate informațiile. Metodele de difuzare implică definirea formatului difuzării, a modului de difuzare şi a calendarului .

Procesul de definire a strategiei de difuzare trebuie să țină cont, în primul rând, de recomandările emise în acest scop de către echipa Funcției de avertizare timpurie (FAT). Acestea din urmă trebuie să fie validate înainte de punerea în aplicare a unei acțiuni oarecare. Acțiunile de difuzare sunt realizate de către echipa FAT şi/sau de echipe partenere în funcție de formatele de difuzare.

4.1. INTRODUCERE

Acest capitol descrie procesul de difuzare a Funcției de avertizare timpurie (FAT). Difuzarea este concepută pe baza rezultatelor etapelor precedente. Atunci când datele pertinente au fost culese şi transformate în informații de către FAT (colectare, identificare şi investigare), informațiile asupra Fenomenelor emergente legate de droguri (FED) sunt raportate în optica de a face din ele o utilizare judicioasă şi potrivită. Etapa de difuzare

constă în definirea strategiei care va asigura o difuzare potrivită a informațiilor față de publicul țintă.

Acest capitol explică (de pe acum) cum trebuie să fie elaborată strategia de difuzare asupra FED. Prima parte prezintă elementele cheie de abordat pentru elaborarea strategiei de difuzare (inputuri, obiectivele difuzării, publicul țintă şi metodele de difuzare), în timp ce a doua este consacrată aspectelor organizatorice ale elaborării strategiei.

4.2. ELEMENTELE ESENȚIALE ALE UNEI STRATEGII DE DIFUZARE

Elementele cheie următoare trebuie luate în considerare pentru definirea unei strategii de difuzare:

– inputurile strategiei de difuzare care conțin informațiile produse de către *FAT*: ele servesc drept bază pentru strategia de difuzare;

– obiectivele difuzării informațiilor: ele corespund acțiunilor susceptibile de a fi angajate în lumina informațiilor disponibile şi/sau a răspunsurilor susceptibile de a fi aduse pentru a administra FED-urile;

– publicul țintă: persoanele sau categoriile de persoane în rândul cărora trebuie difuzată informația;

– metodele de difuzare: formatul de difuzare a informațiilor, modul de distribuire a formatului ales şi momentul oportun pentru a difuza informația.

Aceste patru elemente cheie sunt descrise mai în amănunt în continuare. Schema 5 ilustrează interconexiunile lor.

Schema 5 **–** *Elemente cheie ale strategiei de difuzare a informațiilor asupra unui*

Fenomen emergent legat de droguri (FED) în cadrul unei Funcții de avertizare timpurie (FAT).

Inputuri*
- note de informare rapidă
- raport de investigație standard
- raport de investigație specifică

obiectiv	obiectiv	obiectiv
public țintă	public țintă	public țintă
metode de difuzare	metode de difuzare	metode de difuzare

** Mai multe intranturi pot fi produse pentru un singur FED*
Mai multe obiective specifice de difuzare a informațiilor pot fi avute în vedere pentru un singur FED tratat într-un intrant.

4.2.1. *Inputurile*

Elaborarea unei strategii de difuzare se bazează pe informații disponibile asupra temelor. Informațiile produse prin procesul de analiză a FAT duc la obținerea unor rapoarte pertinente. Aceste documente scrise constituie inputurile strategiei de difuzare.

Pot fi distinse trei tipuri de inputuri (cf. capitolului 3).

Notă de informare rapidă

Cu ajutorul datelor brute şi al rezultatelor investigațiilor, *FAT* trebuie să fie în măsură să furnizeze o *informație rapidă*, să redacteze rapid o notă şi să o supună unui proces de difuzare rapidă. Totuşi, utilizarea sa va rămâne prudentă datorită faptului posibil al cunoaşterii insuficiente a exactității informațiilor disponibile.

Raport de investigație standard

Analiza combinată a tuturor informațiilor pertinente disponibile permite să se efectueze o investigație standard a FED-urilor identificate şi să fie clasificate. Aşa cum s-a menționat în capitolul 3 (punctul 3.3.3.), pentru fiecare FED identificat este întocmit un raport de investigație standard fondat pe rezultatele identificării şi ale investigației standard.

Raport de investigație specifică

În funcție, pe de o parte, de clasificarea unui *FED* şi, pe de altă parte, de mijloacele disponibile (resurse financiare), de preocupările politice şi/sau de actualitate, *FAT* trebuie să fie în măsură să efectueze o *investigație specifică* pentru a produce informații suplimentare asupra anumitor *Fenomene emergente legate de droguri* identificate recent. Un raport de investigație specifică este deci stabilit pentru fiecare investigație specifică FAT.

CONSIDERAȚII PRACTICE
CONȚINUTUL INPUTURILOR

Oricare ar fi tipul de informații produse de către FAT, documentul trebuie să fie redactat de către echipa responsabilă de această funcție şi să includă următoarele elemente:

- motivele pentru care fenomenul este analizat.
- aspectele metodologice: explicarea sistemului FAT:
  - modul de colectare a datelor: sursele de informații şi *instrumentele de colectare* folosite;

– modul de producere a informațiilor: procesul de analiză a datelor, utilizat.

- informațiile produse pentru fiecare indicator şi calitatea acestor informații;
- recomandările relative la strategia de difuzare de adoptat, precum şi la *urmărirea şi retro-informația* planificate. Recomandările pentru răspunsuri potrivite unei schimbări în domeniul toxicomaniei trebuie să includă aspectele următoare:

– conținutul sau mesajul de comunicat;
– nivelul geografic la care acțiunea trebuie angajată;
– publicul țintă pentru care intervenția este prevăzută;
– propunerile de metode pentru a verifica dacă publicul țintă a fost bine atins;
– propunerile de metode pentru a verifica dcă obiectivul strategiei de difuzare a fost atins;
– efectul aşteptat asupra publicului țintă şi efectele secundare potențiale;
– o luare în considerare a experiențelor anterioare.

4.2.2. *Obiectivele difuzării de informații*

În termeni de investigare a unui fenomen, strategia de difuzare este elaborată în vederea descrierii posibilităților de exploatare a rapoartelor produse pentru a răspunde cel mai bine fenomenului identificat şi analizat. Prima etapă de definire a acestei strategii constă în formularea obiectivelor difuzării de informații, respectiv tipurile de acțiuni aşteptate. Informațiile produse sunt difuzate pentru a se profita de ele în timpul realizării de acțiuni în domeniile specifice, cum ar fi cel al curei, prevenirii sau educației, legislației, justiției etc.

Anumite domenii specifice către care informațiile pot fi difuzate şi în care pot fi realizate acțiuni sunt enumerate în continuare: această listă nu este nici limitativă, nici exhaustivă.

Legislație

Informațiile produse de către FAT pot da naştere la o modificare a legislației.

Exemplu:

În Germania, constatarea unui număr crescând de contaminări cu HIV printre heroinomani a fost unul dintre motivele care au motivat liberalizarea tratamentului cu metadonă. În Franța, aceeaşi constatare a justificat promovarea vânzării libere de seringi în farmacii.

Servicii de îngrijire sau de urgență

Informațiile produse prin procesul de analiză a FAT pot servi la aplicarea sau adaptarea strategiilor de îngrijire existente.

Exemple:

Informațiile care rezultă dintr-o investigație specifică olandeză asupra consumului de GHB au fost foarte utile pentru elaborarea strategiilor de prevenire şi de îngrijire. Înarmate cu aceste informații, actorii domeniului de îngrijiri şi ai prevenirii au putut ținti mai bine publicul pe care doreau să-l atingă (Korf şi alții, 2002).

Folosirea crescândă a cocainei în Franța trebuie să conducă la o ajustare în strategiile serviciilor de urgență care înainte erau mai familiarizate să ofere îngrijiri heroinomanilor.

Prevenirea sau educația

Informațiile pot fi transmise unor organizații active în domeniul prevenirii şi/sau în programele de educație pentru sănătate.

Exemple:

În Franța, constatarea conform căreia o fracțiune importantă a consumatorilor de droguri injectabile nu-şi cunoşteau statutul în ceea ce priveşte hepatita C a motivat comunicarea către serviciile de prim-ajutor a unor informații despre acest subiect, pentru ca ele să poată reorienta activitățile lor de prevenire şi de educație pentru sănătate.

Prin participarea la întâlniri şi discuții în presă, la televiziune şi la radio, serviciile de relații publice ale Institutului Trimbos (Institutul olandez de sănătate mintală şi de dependențe) se străduiesc să influențeze formarea imaginii substanțelor şi a consumatorilor lor, în particular imaginea publică a GHB. În consecință, imaginea publică ar trebui să fie mai realistă, sau mai obiectivă decât o imagine „de senzație". Aceasta ar trebui să ducă în definitiv la o diminuare a consumului problematic şi, în consecință, la o ameliorare a sănătății publice.

Cercetarea şi ameliorarea cunoştințelor publicului țintă

Informațiile produse de către o FAT ar putea fi difuzate pentru a ameliora ceea ce se ştie despre droguri şi toxicomanii (cunoştințe ale marelui public, ale consumatorilor, ale profesioniştilor etc.).

Exemplu

În Franța, ca urmare a observării PMA (parametoxiamfetamină sau metoxi –4-amfetamină) într-o zonă geografică dată, consumatorilor le sunt difuzate informații corespunzătoare pentru a promova un comportament mai prudent.

Strategiile forțelor de ordine

Acestea sunt adesea elaborate în contextul unui amendament al legislației. Informațiile produse de către FAT pot servi la modificarea legislației, care este apoi aplicată de către forțele de ordine.

Exemplu:

Dacă se constată că un drog licit este din ce în ce mai consumat, această substanță ar putea fi clasificată printre drogurile ilicite. Această decizie implică, în consecință, o modificare a activităților represive.

4.2.3. *Publicul țintă*

Al treilea element care necesită a fi abordat cu ocazia definirii strategiei de difuzare priveşte persoanele sau categoriile de persoane în rândul cărora trebuie difuzate informațiile, respectiv *publicul țintă*. Publicul țintă este ales după tipul de informații produse de căte FAT (inputuri) şi după acțiunile de promovat şi/sau răspunsurile aduse *FED*-ului identificat (obiective). Categoriile potențiale de public țintă sunt prezentate în tabelul 6 de mai jos.

În funcție de tipul de informații, categoriile de public țintă care trebuie atinse pot varia de la un mic număr de persoane care participă la gestiunea FAT, la ansamblul populației țintă. Publicul poate fi vizat, de asemenea, la diferite nivele: european, național, regional sau local, în funcție de informații. Decizia referitoare la publicul țintă care trebuie atins este luată pe baza avantajelor estimate şi a dezavantajelor potențiale ale difuzării. De exemplu, poate fi preferabil să nu se difuzeze pe larg o informație pentru a evita atragerea atenției asupra unei substanțe particulare sau promovarea unui comportament nociv pentru sănătate. Toate informațiile produse de FAT trebuie totuşi să fie comunicate la un cerc restrâns de persoane implicate în mod direct în gestiunea FAT. Nivelul optimal de atins în cadrul unui public țintă trebuie să fie precizat în recomandările relative la strategia de difuzare.

Tabelul 6 – *Categorii de public țintă pentru difuzarea informațiilor produse de către o Funcție de avertizare timpurie asupra Fenomenelor emergente legate de droguri.*

Public țintă	**Categorii**
Profesionişti	Sectorul prevenirii şi educației Sectorul îngrijirilor Sectorul cercetării Sectorul forţelor de ordine Sectorul distracțiilor Sisteme de supraveghere
Politicieni	Aleşi Decidenţi instituționali
Specialişti ai Informației	Ziarişti Specialişti în web şi alți specialişti
Populația	Categorii specifice consumatori grupuri de autosuport grupuri de risc persoane implicate în domeniul drogurilor: rețeaua socială a consumatorilor populația generală

4.2.4. *Metodele de difuzare*

Ultimul element de examinat în elaborarea unei strategii de difuzare are legătură cu metodele de difuzare, respectiv maniera în care informațiile sunt difuzate. Metodele de difuzare includ formatul difuzării informațiilor, modul de distribuire a formatului ales şi momentul oportun pentru a difuza informația.

Metodele de difuzare depind de tipul de informații şi de obiectivul strategiei. Ele trebuie, totodată, să fie potrivite nevoilor *publicului țintă*. Pentru un acelaşi *FED*, răspunsurile adecvate sau acțiunile de pus în aplicare pot varia în funcție de publicul țintă.

Formatul

Producerea unuia sau mai multor formate plecând de la un input dat este destinată să faciliteze utilizarea acestui input de către un *public țintă* particular. Inputurile (raportul de investigație standard, raportul de *investigație specifică* sau *nota de informare rapidă*) pot totuşi să fie utilizate ca atare pentru

anumite categorii de public țintă. Pentru difuzarea de informații pot fi produse două tipuri de formate: mijloace media primare şi mijloace media secundare.

Mijloacele media primare de difuzare a informațiilor

Mijloacele media primare sunt documente scrise produse în mod direct şi numai plecând de la inputuri, fără a utiliza alte surse de informare. Cu acest titlu, inputurile înseşi pot fi utilizate ca mijloace media primare. Aceste mijloace media sunt denumite „primare" întrucât ele desemnează inputurile ca atare (raportul de *investigație standard*, raportul de *investigație specifică* sau nota de *informare rapidă*) ori documentele produse în mod direct şi plecând numai de la inputuri.

Echipa coordonatoare a *FAT* va trebui să producă aceste mijloace media primare şi să opereze o alegere printre ele deoarece nu toate mijloacele media primare nu trebuie să fie produse pentru un *FED* dat. Informații organizaționale mai ample asupra rolului fiecărui actor în elaborarea strategiei de difuzare sunt furnizate în continuarea acestui manual.

Câteva exemple de mijloace media primare (lista nu este exhaustivă) sunt descrise în mod succint în continuare:

Raportul complet

Raportul complet trebuie să expună justificările cercetării sau proiectului, o descriere integrală a metodelor alese, toate rezultatele şi un comentariu detaliat asupra implicațiilor rezultatelor cercetării sau proiectului. Difuzarea raportului complet se limitează în general la profesionişti, la partenerii de studiu şi la structura care a finanțat proiectul.

Nota de informare rapidă

Nota de *informare rapidă* trebuie să prezinte pe scurt aspectele metodologice legate de producerea informațiilor (surse de informații şi *instrumentele de colectare* a datelor), precum şi *informațiile rapide* produse de FAT. Ea trebuie, de asemenea, să emită recomandări asupra difuzării acestor rezultate.

Memorandumul

Memorandumul este o notă tehnică care conține informațiile fundamentale pentru luarea deciziei. El trebuie să fie scurt (1 la 2 pagini) şi să pună în lumină rezultatele şi recomandările. Cititorul trebuie să poată găsi şi să înțeleagă în mod rapid rezultatele. Memorandumul poate interesa în mod deosebit decidenții publici, care au adesea o agendă strânsă, şi necesită deci o formulare potrivită.

Rezumatul

Rezumatul trebuie să fie informativ şi să prezinte sub o formă condensată conținutul raportului complet. El trebuie să menționeze obiectivele cercetării sau ale proiectului, aspectele metodologice (autorii informației, instrumentele de colectare a datelor utilizate etc.), rezultatele şi concluziile. Rezumatul se adresează îndeosebi persoanelor care se interesează de subiect, dar care au puțin timp ori nu sunt suficient de motivate pentru a citi raportul complet.

Comunicatul de presă şi dosarul de presă

Comunicatul de presă şi dosarul de presă sunt destinate ziariştilor şi, în ultimul rând, marelui public. Ele nu trebuie să fie exhaustive, fără a fi rezumate. Ele trebuie să permită să se descopere şi să se înțeleagă cu uşurință principalele rezultate. Comunicatul de presă trebuie să fie scurt (1 la 3 pagini), în timp ce dosarul de presă, mai complet (circa 10 pagini), poate cuprinde în anexă anumite aspecte metodologice.

Articolul ştiințific

Un articol ştiințific este un document publicat care prezintă rezultatele studiului într-o revistă sau într-un magazin profesional sau ştiințific. El trebuie să descrie metodele de lucru, rezultatele cercetării sau ale proiectului şi un comentariu asupra acestor rezultate. Magazinele ştiințifice nu sunt convenabile totuşi pentru difuzarea rapidă de informații, deoarece pentru relectură, imprimare şi distribuirea publicațiilor scrise este necesar un interval de câteva luni.

Mjloacele media secundare de difuzare a informațiilor

În funcție de obiectivul strategiei de difuzare, formatul potrivit de difuzare a informațiilor poate cuprinde, de exemplu, prospecte, note publice, referințe, filme, programe televizate, comunicate orale, articole de presă, protocoale medicale, documente oficiale (reglementări, acorduri etc.) şi încă multe alte suporturi.

Mijloacele *media secundare* sunt instrumente de difuzare care pot adopta mai multe forme: instrumente de prevenire, de îngrijire, de dezvoltare a cunoştințelor şi a cercetării, de menținere a ordinii etc. Formatul mijloacelor media secundare trebuie să corespundă anumitor caracteristici ale publicului țintă. „Ambalajul" potrivit al mesajului poate varia de la un *public țintă* la altul. Accesibilitatea publicului țintă impune o mare atenție, deoarece anumite grupuri pot fi atinse cu mare dificultate. În plus față de inputurile sau mijloacele media primare, elaborarea lor cere un supliment de informații şi/sau mai multe

competențe specifice. Iată de ce specialiştii trebuie să intervină în producerea acestor mijloace media secundare.

Difuzarea mijloacelor media secundare nu face parte în mod necesar dintre sarcinile FAT. Echipa de coordonare a FAT poate totuşi să colaboreze cu alte organizații pentru producerea acestor mijloace media secundare. Explicații organizaționale mai ample asupra rolului fiecărui actor în elaborarea strategiei de difuzare sunt prezentate în paragraful 4.3.

Ipoteză de utilizare a unui mijloc media secundar

Informațiile privind un Fenomen emergent legat de droguri identificat de către FAT (consumul crescând de cocaină, de exemplu) pot fi utile profesioniştilor din sănătate în cadrul obiectivului vizând ameliorarea îngrijirilor acordate toxicomanilor în serviciile de urgență. Pornind de la informațiile care figurează în rezumatul raportului complet (mijloc media primar de difuzare a informațiilor) distribuit profesioniştilor sănătății, un protocol medical (mijloc media secundar) redactat de către urgentiştii specializați ar putea fi difuzat în rândul profesioniştilor serviciilor de urgență. Producția acestui mijloc media secundar necesită informații mai detaliate şi competențe specifice în serviciile de urgență.

CONSIDERAȚII PRACTICE

ALEGEREA FORMATULUI

Formatul ales pentru a difuza informațiile trebuie să fie accesibil, în alți termeni, trebuie să fie potrivit pentru a răspunde nevoilor unui public țintă care este uneori dificil de atins. Difuzarea este optimă atunci cînd sunt expuse produsului cel mai mare număr de persoane din grupul țintă. Formularea informării trebuie, între altele, să fie inteligibilă, altfel spus limbajul şi structura trebuie să convină grupului țintă. În fine, se cuvine subliniat faptul că formatul de utilizat depinde de contextul național şi local în care este identificat Fenomenul emergent legat de droguri (FED).

- Profesioniştii trebuie mai întâi să primească memorandumul care conține informațiile condensate. Ei pot fi, de asemenea, informați prin articole ştiințifice;
- Mijlocul de *media primară* cel mai important pentru decidenții politici este memorandumul;

- Specialiştii informației utilizează, în principal, comunicatele şi dosarele de presă şi rezumatele;
- Mijloacele de *media primare* nu par a fi instrumentele cele mai potrivite pentru a difuza informații în rândul populației (populația generală şi categoriile specifice). Mijloacele de *media secundare* (articole de presă, instrumente de prevenire etc.) sunt susceptibile de a fi utilizate pentru a stimula populația.

Fiecare categorie de public țintă poate dori să acceadă la inputurile înseşi: ea trebuie să le poată obține la cerere.

Modul de distribuire a mijloacelor media

Un mijloc de *media primară* dat poate fi distribuit de maniere multiple. Informațiile pot fi difuzate *publicului țintă* prin curier electronic, prin poştă în format hârtie, prin siturile internet etc. Diversele moduri de distribuire pot antrena nu numai costuri diferite, dar şi efecte diferite pentru publicul țintă. Aspectele financiare inerente producerii şi distribuirii mijloacelor de media trebuie luate în considerare.

Momentul oportun pentru a difuza informațiile

Momentul în care informația este difuzată poate exercita o influență sensibilă asupra efectului acestei difuzări. De exemplu, în timpul vacanțelor de vară nu este posibil să fie atinse populațiile şcolare prin intermediul şcolilor. Uneori, un interes deosebit este suscitat de un subiect particular grație unei largi difuzări mediatice, în timp ce în circumstanțe diferite, interesul grupului țintă ar fi fost cu totul inexistent. Stabilirea unui calendar pentru difuzarea informațiilor implică alegerea celui mai bun moment în funcție de efectele scontate ale difuzării.

După elaborarea sa, strategia de difuzare trebuie să fie dezvoltată în cel mai scurt timp, în special pentru notele de *informare rapidă*. Trebuie totuşi ținut cont, cu ocazia punerii în aplicare a strategiei de difuzare, de disponibilitatea de a aştepta, a *publicului țintă*.

4.3. ELABORAREA UNEI STRATEGII DE DIFUZARE

Elaborarea unei strategii de difuzare trece prin trei etape: recomandările, validarea şi acțiunea.

Aceste trei etape sunt ilustrate în schema 6 şi explicate în continuare. Este prezentat, de asemenea, rolul actorilor şi al organizațiilor în fiecare etapă.

Schema 6 **–** *Elaborarea strategiei de difuzare a informațiilor asupra unui Fenomen emergent legat de droguri în cadrul unei Funcții de avertizare timpurie* (FAT).

Etape care conduc la difuzare	**Actori participanți care pot varia după țară**
Recomandări	
- obiective	- echipa responsabilă a FAT
- public țintă	- Comitetul de experți externi
- metode de difuzare	
Validare	
- obiective	- echipa responsabilă a FAT
- public țintă	- decidenți
- metode de difuzare	- organizația implicată în acțiune
Acțiune: difuzare	
Media primare	
- acțiune individuală	- echipa responsabilă a FAT
- acțiune intermediară	- organizație intermediară
Media secundare	
- acțiune parteneră	- organizație parteneră

4.3.1. *Etapa recomandărilor*

Strategia de difuzare trebuie să fie inițiată şi propusă de către echipa FAT. Etapa recomandărilor permite echipei să emită propuneri şi sfaturi asupra manierei de utilizare a informațiilor produse. Strategiile adecvate, pentru un acelaşi fenomen, pot varia după publicul țintă şi efectele aşteptate ale difuzării informațiilor. Recomandările nu sunt injoncțiuni constrângătoare pentru a elabora strategia de difuzare. Ele sunt formulate pe baza recomandărilor deja enunțate în timpul procesului de analiză (în momentul identificării şi investigațiilor) şi incluse în inputuri (rapoarte de *investigație standard* şi *specifică* şi note de *informare rapidă*). Echipa FAT poate, între altele, solicita sfaturi de la comitetul extern de experți constituit pentru analiză.

Pentru fiecare input, adică pentru fiecare FED identificat sau fiecare subiect de interes, sunt emise recomandări pentru:

- obiective, respectiv acțiunile care pot fi desfăşurate cu ajutorul informațiilor difuzate;
- categoriile de *public țintă*, respectiv persoanele sau categoriile de persoane în rândul cărora trebuie difuzate informațiile;
- metodele de difuzare care trebuie utilizate pentru atingerea obiectivelor şi *publicul țintă*, respectiv formatul adaptat fiecărei categorii de public țintă şi momentul oportun pentru difuzarea informațiilor la fiecare categorie de public țintă. O atenție deosebită trebuie acordată metodelor de difuzare a informațiilor la categoriile specifice de populație, deoarece anumite informații ar putea fi dăunătoare dacă alte categorii de public țintă ar lua cunoştință despre ele.

CONSDERAȚII PRACTICE
COMITETUL EXTERN DE EXPERȚI

Compoziția comitetului extern trebuie să fie adaptată la contextul național. Astfel, în anumite țări, decidenții politici trebuie să aibă posibilitatea de a participa la etapa de recomandări datorită influenței lor asupra finanțării activităților FAT.

Experții trebuie să-şi folosească experiența şi cunoştințele lor în domeniul drogurilor pentru a prezenta propuneri asupra utilizării informațiilor produse de către FAT.

Comitetul de experți poate fi invitat în mod periodic să comenteze rapoartele de *investigație standard*, iar cu ocazia producerii unui raport de *investigație specifică* poate fi organizată o sesiune extraordinară. În ceea ce priveşte notele de *informare rapidă*, şi în scopul accelerării elaborării strategiei de difuzare, echipa FAT poate consulta rapid membrii comitetului de experți prin telefon, telecopie sau curier electronic.

4.3.2. *Etapa de validare*

Recomandările emise anterior asupra obiectivelor strategiei de difuzare, categoriile de public țintă de atins şi metodele de utilizat pentru difuzarea informațiilor trebuie să fie examinate şi, dacă e cazul, modificate şi validate cu ocazia etapei de validare.

Actorii care determină în ultimul rând strategia de difuzare adoptată depind de contextul național. Etapa de validare trebuie totuşi să promoveze interacțiunea între grupurile următoare:

– persoanele implicate în FAT şi cele însărcinate să emită recomandări privind strategia de difuzare;

– decidenții din domeniul drogurilor;

– persoanele responsabile în mod direct de acțiunile care vor fi aplicate pe baza informațiilor produse de FAT;

În legătură cu notele de informare rapidă, diferitele elemente de abordat cu ocazia elaborării strategiei de difuzare trebuie să fie validate rapid prin telefon, telecopie sau poştă electronică.

4.3.3. *Etapa acțiunii*

În ultimul rînd vine etapa acțiunii, care corespunde difuzării informațiilor produse de către FAT şi conținute în inputuri.

Acțiunea individuală: producerea şi difuzarea mijloacelor primare de media

În funcție de prezența, în cadrul echipei FAT, de competențe specifice necesare producerii şi difuzării de mijloace primare de media, echipa FAT se poate deda ea însăşi la producerea şi difuzarea acestor documente sau poate recurge la competențe externe. În această a doua ipoteză, ea rămâne responsabilă de producerea şi difuzarea *mijloacelor primare de media*, care sunt difuzate pe baza unor proceduri specifice (alegerea formatului, modurile de distribuție, momentul oportun pentru difuzare etc.).

Acțiunea intermediară: difuzarea de mjloace primare de media produse în prealabil

Aceasta corespunde unui al doilea nivel în difuzarea mijloacelor *media primare*. Echipa *FAT* difuzează un mijloc media primar unei organizații partenere, care se obligă la rândul său să îl difuzeze față de alte categorii de *public țintă*. Organizația parteneră îndeplineşte în acest caz funcția de mediator pentru comunicarea de mijloace de media primare care au fost produse în prealabil de către echipa FAT.

Acțiunea partenerilor: producerea şi difuzarea de mijloace media secundare

Pe baza informațiilor primite de la FAT, pot fi elaborate produse corespunzătoare pentru grupuri specifice. Plecând de la un mijloc *media*

primar, o organizație parteneră poate produce un mijloc *media secundar* care cere un tratament suplimentar şi competențe specifice. Astfel, o organizație specializată în prevenire, poate utiliza rezumatul unui raport pentru a concepe un instrument de prevenire, cum ar fi o broşură sau un film. Acțiunea partenerului include, în consecință, producerea unui mijloc media secundar şi difuzarea sa pentru un *public țintă* determinat. Ea poate fi realizată în colaborare cu echipa FAT.

CONSIDERAȚII PRACTICE
MODELE PREDEFINITE

Pentru a facilita elaborarea strategiei de difuzare, echipa FAT şi persoanele implicate în acest proces pot imagina şi se pot pune de acord asupra anumitor modele de difuzare a informațiilor: acestea sunt modelele predefinite. Aceste modele sunt adaptate la un tip particular de *Fenomene emergente legate de droguri* identificate de către *Funcția de avertizare timpurie*. Din momentul în care a fost identificat un astfel de *FED*, modelul predefinit poate fi utilizat pentru a difuza rapid informațiile.

Modelul trebuie să includă pentru fiecare tip de FED:

– obiectivul difuzării;

– categoriile de public țintă;

– sfaturi privind formatul corespunzător şi momentul oportun pentru difuzarea informațiilor.

Modelele predefinite permit să se câştige timp. Ele trebuie utilizate într-un mod rațional şi nu automat, ele nu trebuie să fie utilizate în anumite circumstanțe (cf. exemplului olandez de mai jos).

Modelele *ad hoc* pot fi definite pentru difuzarea informațiilor rezultate dintr-un raport de *investigație specifică*.

Exemple:

Sistemul olandez de informație şi supraveghere asupra drogurilor (DIMS) a redactat un protocol relativ explicit pentru a difuza informații dacă s-ar dovedi că un comprimat vândut ca ecstasy poate avea efecte negative substanțiale asupra stării de sănătate. Una dintre regulile protocolului este că nici o acțiune nu trebuie angajată dacă un comprimat izolat este depistat pe piață. Într-adevăr, difuzarea de informații la scară națională sau în regiunea în care comprimatul este depistat ar putea cauza daune în loc să amelioreze sănătatea. Acest protocol nu a fost totuşi aplicat şi informația a fost difuzată atunci când un comprimat izolat, care conținea stricnină şi MDMA, a apărut în sistemul DIMS.

SINTES este sistemul francez de identificare a substanțelor şi toxicelor care permite producerea de informații asupra analizelor farmacologice (compoziția produsului şi proporția diferitelor componente) şi contextul în care eşantionul a fost prelevat (tipul de eveniment, profilul consumatorilor etc.).

Un proces rapid a fost pus la punct pentru a produce note de informare rapide asupra substanțelor periculoase. El asigură difuzarea rapidă a informației.

Procesul rapid relativ la nota de informare rapidă se divide în trei faze:

– redactarea unei note care semnalează informațiile asupra unei substanțe neobişnuite sau potențial periculoase identificată de către FIP;

– consultarea rapidă, în aceeaşi zi, prin telecopie şi curier electronic, a partenerilor dispozitivului TREND şi a decidenților pentru a se ajunge la o decizie precoce asupra strategiei de difuzare. Nota de informare este trimisă Misiunii Interministeriale de luptă împotriva drogurilor şi toxicomaniei (MILDT), Agenției franceze de securitate sanitară (AFSSAPS) şi Direcției generale a sănătății (DGS). În anumite cazuri, AFSSAPS şi DGS decid emiterea unui avertisment de sănătate;

– alerta sanitară este difuzată rapid la Direcțiile departamentale de acțiune sanitară şi socială (DDASS) şi la Centrele de îngrijiri specializate în toxicomanie. Ca şi pentru nota de informare rapidă, difuzarea unei alerte sanitare permite să se comunice rezultatele partenerilor tehnici şi instituționali într-un interval de 24 ore începând de la data primirii lor. Nota de informare rapidă este totodată plasată pe un sit internet public.

CONDIȚII ELEMENTARE ALE DIFUZĂRII INFORMAȚIILOR

Înainte de executarea oricărei acțiuni concrete trebuie îndeplinite cel puțin cele patru condiții (Griffiths şi alții, 1999):

- claritate în ceea ce priveşte categoriile de *public țintă* sau consumatorii de date/informații;
- structurarea informațiilor pentru a conveni exigențelor *publicului țintă*;
- diferite modele de difuzare sunt probabil indispensabile pentru diferite categorii de *public țintă*;
- dintr-un motiv de credibilitate, *publicul țintă* trebuie să cunoască statutul informațiilor (gradul de certitudine) şi informațiile nu pot fi difuzate dacă ele riscă să suscite o alertă falsă sau să fie eronate *a posteriori*.

5. URMĂRIREA ŞI RETROINFORMAȚIA

Rezumat

Urmărirea şi retroinformația pot avea mai multe obiective. În mod global, ele permit întreținerea sau ameliorarea calității Funcției de avertizare timpurie (FAT). În cadrul unei FAT, urmărirea desemnează faptul de a continua observarea unui Fenomen emergent legat de droguri(FED) sau a unui subiect de interes. Ea conduce la o nouă fază de colectare a datelor şi asigură aspectul dinamic.

colectarea datelor

identificarea

investigația

difuzarea

urmărirea şi retroinformația

Retroinformația, adică transmiterea de informații produse asupra unui FED către persoanele implicate în colectarea datelor, favorizează bunele practici de muncă şi sporeşte satisfacția şi motivația persoanelor implicate în funcționarea FAT.

5.1. INTRODUCERE

După elaborarea strategiei de difuzare a informațiilor, are loc un proces de urmărire şi informațiile sunt retransmise ansamblului partenerilor implicați în producerea lor. Acest capitol explică în ce constă urmărirea şi retroinformația în cadrul *Funcției de avertizare timpurie (FAT*) asupra *Fenomenelor emergente legate de droguri (FED).*

Prima parte a capitolului 5 se referă la procesul de urmărire. Ea descrie în particular maniera în care acest proces permite să se închidă ciclul de producție a informațiilor, respectiv să se asigure procesul continuu al FAT. A doua parte tratează retroinformația şi pune în evidență utilitatea sa în ameliorarea calității procesului continuu al FAT.

5.2. URMĂRIREA

5.2.1. *Definiție*

În timpul procesului de analiză al FAT informațiile sunt citite şi analizate pentru a dezvălui fenomenele legate de droguri şi a identifica printre acestea eventualele *FED*-uri. În anumite cazuri, informația produsă de către FAT nu este suficient de robustă pentru a identifica un FED, dar ea dezvăluie un subiect potențial de preocupare care merită să fie urmărit. Această informație este un *subiect de interes* care va fi supus unei observații permanente, care trebuie să permită să se constate dacă el se transformă într-un FED propriu-zis sau rămâne un grup de evenimente sau un „zvon".

În cadrul unei FAT, urmărirea unui FED sau a unui subiect de interes reprezintă faptul de a continua observarea FED-ului sau a subiectului de interes respectiv prin colectarea de date suplimentare şi, deci, de a fi în măsură să producă informații suplimentare despre acestea.

5.2.2. *Utilitatea*

- *Urmărirea* reuneşte ultima şi prima etapă operațională (difuzarea şi colectarea de date) ale *FAT*. Atunci când toate etapele de lucru ale FAT sunt terminate, procesul de urmărire este continuat şi se reia de la început. Continuitatea întregului mecanism este astfel asigurată. Urmărirea poate, în consecință, să întărească capacitatea FAT de a identifica un FED.
- Informațiile suplimentare asupra unui FED identificat, produse în cadrul *urmăririi*, pot fi astfel utile în evaluarea acțiunilor întreprinse după difuzare. Cu titlu de exemplu, identificarea consumului crescut al unei substanțe legale poate conduce la faptul că această informație să fie difuzată în scopul de a modifica legea privind prescrierea acestei substanțe. Procesul de urmărire poate atunci contribui la evaluarea acestei modificări legislative.

CONSIDERAȚII PRACTICE ASUPRA PROCESULUI DE URMĂRIRE

- Alegerea *Fenomenelor emergente privind drogurile* şi a subiectelor de interes vor face obiectul unei urmăriri.

Analiza FAT permite identificarea anumitor FED-uri şi apariția unor subiecte de interes. FAT trebuie să angajeze în mod automat un proces de urmărire pentru orice FED identificat. În ceea ce priveşte subiectele de interes evidențiate de către procesul de analiză a FAT, îi revine echipei însărcinată cu aplicarea şi coordonarea FAT să le selecționeze pe cele ce vor face obiectul unei urmăriri, care vor fi incluse în misiunile de observație ale FAT.

- Integrarea subiectelor de interes

Subiectele de interes desemnate de echipa FAT trebuie să fie integrate în activitățile curente ale FAT şi în sistemul său de colectare continuă a datelor. Acest sistem trebuie să fie flexibil şi să poată culege date destinate să sporească cunoştințele despre subiectele de interes şi FED-urile identificate anterior.

Astfel, pentru a supraveghea un *subiect de interes* sau un FED identificat de către FAT, anumite rubrici pot fi adăugate la un chestionar existent, fără a crea un nou *instrument de colectare*, sau ocaziona un cost suplimentar.

5.3. RETROINFORMAȚIA

5.3.1. *Definiție*

Retroinformația este faptul de a transmite informațiile produse de către *FAT* ansamblului partenerilor implicați în punerea în aplicare a FAT şi care au participat la producerea acestor informații, respectiv profesioniştii colectării de date, coordonatorii locali etc., deci ansamblul actorilor care au furnizat elementele de informație.

5.3.2. *Utilitate*

Retroinformația permite, în primul rând, să se furnizeze profesioniştilor colectării de date, informații validate, care le sunt extrem de utile.

Retroinformația, respectiv comunicarea de fapte noi privind un FED identificat persoanelor implicate în colectarea datelor, favorizează bunele practici de lucru şi sporeşte satisfacția şi motivația personalului. Ea permite, totodată, să se înnoade o relație de schimb între echipa de coordonare a FAT şi profesioniştii colectării datelor. Aceasta ameliorează motivația profesioniştilor şi a partenerilor implicați în elaborarea şi buna funcționare a FAT.

În fine, retroinformația permite să se obțină mai multe date. Ea incită profesioniştii colectării datelor să comunice şi să introducă noi informații în sistem. Aceasta permite să se îmbunătățească calitatea procesului continuu al FAT şi să se întrețină rețeaua compusă din profesioniştii colectării datelor şi din alți parteneri.

Exemple:

În cadrul Sistemului de supraveghere a tendințelor legate de droguri şi de utilizarea lor (MoSyD), la Frankfurt/Germania, profesori specializați în consiliere în materie de toxicomanie realizează o dată pe an un studiu în şcoli.

Atunci când aceşti profesori primesc raportul, autoritățile şcolare încep cu ei o discuție asupra rezultatului studiului.

Un alt component al MoSyD este atelierul de experți: atunci când datele din chestionar sunt analizate, are loc o discuție între toți membrii atelierului de experți. O variantă a metodei Delphi este utilizată: ea implică transmiterea de rezultate intermediare, care permite astfel retroinformația, în două faze.

În Grecia, în cadrul Indicatorului de cerere de tratament (IDT), actorii care furnizează informațiile sunt invitați la o reuniune anuală, în care datele analizate raportate la anul precedent sunt prezentate înainte de publicarea „Raportului anual privind starea toxicomaniei în Grecia". Punctul Focal oferă, între altele, tabele statistice detaliate, în care datele sunt prezentate (a) pe centru şi (b) pe ansamblul rețelei (Punctul Focal grec, 1997).

Pe baza funcționării Sistemului de Alertă Rapidă (EWS) este asigurată o retroinformație permanentă în direcția partenerilor greci: difuzarea de informații privind noile droguri de sinteză colectate în Europa sau difuzarea de date deja analizate în Grecia privind noile droguri sau noile modalități de consum deja observate în Grecia (Punctul Focal grec, 2003).

CONSIDERAȚII PRACTICE PRIVIND RETROINFORMAȚIA

- Un proces continuu

Din momentul în care informațiile sunt produse de către *FAT*, ele trebuie trimise profesioniştilor implicați în etapa de colectare a datelor. Aceştia pot controla calitatea informațiilor produse şi, dacă e cazul, furniza mai multe informații.

- Costul-eficacitatea procesului

Retroinformația trebuie să aibă un bun raport cost-eficacitate şi posibilitățile tehnice locale/regionale trebuie luate în considerare pentru realizarea acestuia.

6. PERSPECTIVE

Acest manual se adresează persoanelor care doresc să identifice şi să înțeleagă mai rapid schimbările în consumul de droguri sau noile droguri, tot atâtea fenomene eluzive care sunt adesea puțin vizibile cu sistemele de supraveghere standard. El prezintă o abordare generală şi teoretică a procesului dinamic al unei *Funcții de avertizare timpurie (FAT)* privind *Fenomenele emergente legate de droguri (FED*).

Elaborarea unei FAT în interiorul unui Sistem de informare asupra drogurilor (SID) vine să completeze supravegherea tradițională a indicatorilor şi tendințelor. O FAT eficace trebuie să poată informa în cel mai scurt termen categoriile de public țintă pentru a întreprinde acțiuni de promovare a sănătății şi de prevenire pentru consumatori şi populația generală. Dacă difuzarea informației nu este asociată cu realizarea de acțiuni concrete, producerea informației va fi de un interes minor.

Procesul dinamic şi continuu al FAT, structurat în cinci etape operaționale, aşa cum îl prezintă manualul de față, este un model teoretic. Aplicarea acestui model comun al FAT în diferite țări trebuie adaptat contextului național. Sursele disponibile de informații sunt diferite de la o țară la alta. Resursele care pot fi afectate pentru punerea în aplicare a unei FAT sunt, de asemenea, de valori diferite de la o țară la alta. În consecință, şi volumul activităților va fi diferit. Oricum, cadrul politic al unei țări (sistem federal sau centralizat) va avea o influență asupra modelului final al unei FAT naționale. În orice ipoteză, aplicarea unei funcții de acest tip nu se înscrie totuşi într-o filozofie pe termen scurt şi este indispensabil să se dispună de timpul necesar pentru a construi o funcție eficientă.

Rezultatele aşteptate ar trebui să valoreze investiția. Noile droguri, modalitățile periculoase de consum şi pagubele dăunătoare pot fi identificate într-un stadiu mult mai precoce decât într-un sistem de supraveghere obişnuit. FAT ar trebui deci să faciliteze rapiditatea intervențiilor şi să permită astfel reducerea daunelor şi a cheltuielilor de sănătate şi de menținere a ordinii.

Datorită extinderii Comunității Europene şi al accelerării schimburilor de persoane şi de cunoştințe, o legătură între țările europene este mai mult

decât necesară. Eterogenitatea SID-urilor în țările care au participat la acest proiect sugerează că propunerile enunțate în acest manual sunt suficient de maleabile pentru a se adapta la realitățile naționale diverse, furnizând în acelaşi timp un model comun de FAT care va facilita schimburile între țări şi între persoane în cadrul aceleiaşi țări. Aceste schimburi se vor putea desfăşura la cel puțin două niveluri: schimburi de informații privind Fenomenele emergente privind drogurile identificate şi investigate şi schimburi de informații asupra tehnicilor de colectare, de analiză şi de difuzare.

Sperăm că aceste lucrări vor constitui un punct de plecare şi că, în mod progresiv, va fi posibil să se instaureze şi să se amelioreze o Funcție de avertizare timpurie asupra Fenomenelor emergente privind drogurile, atât la scară națională, cât şi europeană.

GLOSAR

Acest glosar dă o definiție operațională a conceptelor cheie (semnalate în roşu în acest text). Elaborarea unui model teoretic comun de *Funcție de avertizare timpurie (FAT)* asupra *Fenomenelor emergente privind drogurile (FED)* a necesitat punerea în comun şi validarea unei definiții operaționale comune de concepte cheie. Pentru fiecare dintre ele, termenul sau expresia utilizată în engleză este precizată între ghilimele.

Adaptabilitate – „Adjustability" (Euro-TREND, 2003)

Structura responsabilă de colectarea datelor a FAT trebuie să asigure adaptabilitatea ansamblului *instrumentelor de colectare* utilizate. Echipa de coordonare însărcinată cu FAT trebuie să fie în măsură să elaboreze strategii pentru aplicarea noilor instrumente de colectare, respectiv identificarea de noi surse de informații, conceperea de noi metode de colectare, formarea noilor persoane şi integrarea lor în FAT.

Câmp(uri) de interes – „Area(s) of interest" (Euro-TREND, 2003)

Un câmp de interes este o tematică de interes dată în interiorul unui domeniu fundamental de interes.

Pentru fiecare domeniu de interes fundamental au fost identificate diferite câmpuri de interes pertinente. Ansamblul lor constituie un instrument de lucru util pentru orientarea colectării datelor şi analiza domeniului fundamental de interes respectiv.

Clasificare – „Categorization" (Euro-TREND, 2003)

Procesul de clasificare a *Fenomenelor emergente privind drogurile (FED)* identificate permite să se decidă care FED-uri sunt candidate la o *investigație specifică*. În funcție de resursele disponibile, o investigație specifică va putea fi efectuată asupra anumitor FED-uri considerate importante, oricare ar fi gradul lor de urgență.

Un FED identificat trebuie să fie clasificat după statutul său în raport cu criteriile de selecție predeterminate, şi anume, potențialul de difuzare (ridicat sau scăzut) şi consecințele sanitare, sociale şi economice (importante

sau nu), concomitent la nivel individual şi colectiv. Un FED poate fi, deci, clasificat în 24 grupe (conform tabelului de mai jos).

Orice FED ale cărui consecințe sunt considerate ca „importante" este candidat la o investigație specifică. FED-urile, având un potențial de difuzare ridicat, sunt considerate drept teme prioritare.

Clasificarea Fenomenelor emergente privind drogurile (FED) identificate

Consecințe			**Potențial de difuzare**	
			Slab	**Ridicat**
Sanitare	individuale	Neimportante		
		Importante	xxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxx
	colective	Neimportante		
		Importante	xxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxx
Sociale	individuale	Neimportante		
		Importante	xxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxx
	colective	Neimportante		
		Importante	xxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxx
Economice	individuale	Neimportante		
		Importante	xxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxx
	colective	Neimportante		
		Importante	xxxxxxxxxxxxxxx	xxxxxxxxxxxxxxx

XXX – FED-uri candidate la o investigație specifică

Domeniu(ii) fundamental(e) de interes – „Main lines of inquiry" (Euro-TREND, 2003)

Domeniile fundamentale de interes sunt marile domenii de studiu aferente drogurilor şi consumului de droguri care vor servi drept jaloane pentru colectarea şi analiza datelor pertinente pentru identificarea, descrierea şi analiza *Fenomenelor emergente legate de droguri (FED*).

Pentru a descrie şi analiza fenomenele de droguri legate de consum, FAT trebuie să producă informații privind contextul apropiat (care-i priveşte direct pe consumatori) şi îndepărtat (factori socio-economici, politici etc.). Cele

trei domenii fundamentale de interes ale colectării datelor sunt, în consecință, următoarele:

– „consumatorii", respectiv orice dată sau informație asupra persoanei sau strâns legată de persoană;

– „produsele", respectiv orice dată sau informație privind produsele sau strâns legate de aceste produse;

– „contextele", respectiv orice dată sau informație asupra ambientului fizic şi social. Contextul apropiat are legătură cu ambientul fizic şi social direct al consumatorului, iar contextul îndepărtat cu ambientul local, regional şi național.

Fiabilitate – „Reliability" (Euro-TREND, 2003)

Fiabilitatea datelor colectate corespunde coerenței şi reproductibilității diacronice de către un alt cercetător a măsurilor realizate. Fiabilitatea este necesară, dar nu suficientă pentru a stabili veracitatea interpretării asupra fenomenelor legate de droguri.

Flexibilitatea – „Flexibility" (Euro-TREND, 2003)

Flexibilitatea unui instrument de colectare care desemnează capacitatea sa de a se adapta la exigențe noi, diferite sau evolutive. Un instrument trebuie să poată fi adaptat la noi situații şi la transformările diacronice şi să nu fie rigid.

Funcția de avertizare timpurie (FAT) – „Early Information Function (EIF)" (Euro-TREND, 2003)

FAT este una dintre funcțiile *unui Sistem de informare privind drogurile (SID).* Ea este destinată să identifice, să investigheze şi să clasifice în cel mai scurt termen *Fenomenele emergente privind drogurile (FED)* pentru a permite producerea de informații pertinente şi difuzarea lor în timp util la diferitele categorii de *public țintă*. În acest scop, FAT trebuie să corespundă unui model dinamic constituit din cinci etape operaționale asociate într-un proces continuu:

– etapa colectării datelor;

– etapa identificării: identificarea FED;

– etapa investigației: *investigația standard* şi/sau *specifică* a FED-urilor identificate;

– etapa de difuzare: alegerea şi realizarea unei strategii de difuzare a informațiilor produse;

– etapa de *urmărire/retroinformație.*

Indicatorul FAT/ Indicatorul cheie al FAT – *„EIF indicator/ EIF core indicator”* (Euro-TREND, 2003)

Un *indicator al* FAT este o variabilă, de natură fie calitativă, fie cantitativă, care traduce o caracteristică interesantă a consumului de droguri sau care se raportează la consumul de droguri.

Un *indicator cheie al* FAT este un indicator al FAT care pare deosebit de disponibil, accesibil şi util pentru identificarea unui Fenomen emergent privind drogurile (FED). Informația produsă privind indicatorii cheie ai FAT este suficientă pentru identificarea unui FED. Modificarea unuia sau mai multor indicatori cheie serveşte drept semnal pentru a întreprinde *investigația standard* a unui FED potențial.

Informație rapidă/informație pertinentă – „Quick information/Relevant information“ (Euro-TREND, 2003)

Informațiile rapide sunt informații asupra unor teme care necesită luarea unor decizii urgente, cum ar fi pericolul consumului unui produs periculos sau observarea de decese legate de consumul drogurilor.

Informațiile pertinente sunt utile pentru scopurile FAT, respectiv informații privind câmpurile de interes şi indicatorii FAT.

Investigația specifică – „Specific assessment” (Euro-TREND, 2003)

Investigația specifică a FAT este o analiză mai aprofundată a anumitor fenomene emergente legate de droguri importante, identificate recent, care poate uneori necesita colectarea de date suplimentare.

Investigația standard – „Standard assessment” (Euro-TREND, 2003)

Investigația standard a FAT este primul nivel de analiză care utilizează informațiile pertinente obținute în prealabil de instrumentele de colectare a datelor. Ea permite să se dea o descriere cât mai detaliată posibil a fiecărui FED identificat.

Mijloace media primare/Mijloace media secundare – „Primary/Secondary media/medium“ (Euro-TREND, 2003)

Mijloacele *media primare* de difuzare a informației sunt documente scrise, produse în mod direct şi numai de la inputuri, fără a utiliza un alt element de informație. Cu acest titlu, inputurile înseşi pot fi utilizate ca mijloace media primare. Aceste mijloace media sunt denumite „primare” deoarece desemnează inputurile ca atare (note de *informare rapidă*, raport de *investigație standard*, raport de *investigație specifică*) sau documentele produse în mod direct şi numai de la inputuri.

Mijloacele *media secundare* sunt instrumente de difuzare a informației care pot adopta mai multe forme: instrumente de prevenire, de îngrijire, de dezvoltare a cunoştinţelor şi a cercetării, de menținere a ordinii etc. Formatul mijloacelor media secundare trebuie deci să corespundă anumitor caracteristici ale categoriilor de *public țintă*. Față de inputurile sau mijloacele media primare, elaborarea de mijloace media secundare cere un supliment de informații şi/sau mai multe competențe specifice. Este motivul pentru care specialiştii trebuie să intervină în producerea acestor mijloace media secundare.

Instrument(e) de colectare – „Collection tool(s)" (Euro-TREND, 2003)

Un instrument de colectare este un ansamblu compus din unul sau mai mulți profesionişti în colectarea datelor, care culeg informațiile de la o sursă de informații cu ajutorul unei metode specifice şi a unui instrument specific.

Instrument(e) de colectare partener(e) – „General tool(s)" (Euro-TREND, 2003)

Un instrument de colectare partener este un *instrument de colectare* care nu este conceput în mod special pentru identificarea şi descrierea de *Fenomene emergente privind drogurile* (FED). El se referă totuşi la teme care prezintă interes pentru FAT şi este în măsură să procure date asupra unui FED.

Instrument(e) specific(e) FAT – *„Specific EIF tool(s)"* (Euro-TREND, 2003)

Un instrument specific FAT este un instrument de colectare a datelor conceput în mod special pentru identificarea şi investigarea FED. În fapt, este indispensabil să se dezvolte instrumente specifice FAT care vin în completarea datelor furnizate de către instrumentele de colectare partenere în cadrul SID.

Fenomen(e) emergent(e) legat(e) de droguri (FED) – „Emerging Drug Phenomenon(a) EDP" (Euro-TREND, 2003)

Un fenomen emergent legat de droguri (FED) este o schimbare legată de droguri sau de consumul drogurilor care este observată pentru prima dată. O primă observație poate corespunde unui nou fenomen sau unui fenomen existent în prealabil, dar care nu a fost observat niciodată mai înainte.

Un Fenomen emergent legat de droguri poate fi o nouă modalitate de consum, un nou produs, o nouă populație de consumatori, o nouă percepție etc.

Public țintă – „Target Audience” (Euro-TREND, 2003)

Publicul țintă este constituit din persoanele sau categoriile de persoane în rândul cărora trebuie difuzate informațiile. Ele trebuie să fie identificate la nivel european, național, regional sau local.

Retroinformația – „Feedback”(Euro-TREND, 2003)

Retroinformația este acțiunea de a transmite informațiile produse de către FAT ansamblului de parteneri implicați în punerea în aplicare a FAT, respectiv profesioniştii colectării datelor, coordonatorii locali etc., fie ansamblului actorilor care au furnizat elementele de informație.

Robustețe – „Robustness” (Euro-TREND, 2003)

Robustețea unui *instrument de colectare* este capacitatea sa de a furniza date suficient de precise şi exhaustive pentru a identifica şi descrie un *Fenomen emergent privind drogurile,* chiar în condiții dificile de colectare a datelor. Un instrument care utilizează o metodă grosieră este privilegiat în raport cu un instrument sofisticat şi scump.

Urmărirea – „Follow-up” (Euro-TREND, 2003)

În cadrul unei *FAT*, urmărirea unui FED sau a unui *subiect de interes* reprezintă faptul de a continua observația prin colectarea de date suplimentare şi, deci, de a fi în măsură să producă informații suplimentare despre acesta.

Subiect de interes – „Topic of interest” (Euro-TREND, 2003)

Un subiect de interes este o informație produsă de către FAT care nu este suficient de robustă pentru a identifica un FED, dar dezvăluie un subiect de preocupare potențial care merită să fie urmărit. Un subiect de interes va fi supus unei observații permanente, care trebuie să permită să se stabilească dacă acesta se transformă într-un FED propriu-zis sau dacă rămâne un grup de evenimente sau un „zvon”.

Sistem de informare privind drogurile (SID) – „Drug Information System (DIS)” (Euro-TREND, 2003)

Un SID este un „sistem care are drept obiectiv înțelegerea modalităților de consum prin datele rezultate din una sau mai multe surse de date”. Acesta trebuie să fie în măsură să satisfacă exigențele diferiților consumatori de informație şi se compune din surse de date, din proceduri de analiză, de evaluare şi de difuzare, precum şi din furnizori şi consumatori de date.

Triangulație – „Triangulation” (Euro-TREND, 2003)

Triangulația este un proces care constă în reunirea şi încrucişarea elementelor de informație relative la acelaşi indicator FAT, obținute, plecând de la un mare număr de surse de informații şi de instrumente diversificate, adesea cu ajutorul unor metode diferite. Ea permite ameliorarea validității şi reprezentativității informațiilor (Rhodes şi alții, 1998) şi vizează să confirme observația făcută plecând de la o sursă de informații, prin estimarea congruenței sale cu constatările din alte surse de informații.

Validitate – „Validity” (Euro-TREND, 2003)

Validitatea datelor desemnează faptul că ele sunt (sau sunt presupuse a fi) exacte şi sigure. „Exact” înseamnă că datele reprezintă în mod precis fenomenul la care acestea se raportează. „Sigur” înseamnă că datele sunt sprijinite pe probe sau garantate. Este vorba de datele cele mai solide de care se dispune.

LISTA TABELELOR ŞI SCHEMELOR

Tabele

Tabelul 1 – Structura de informație a Funcției de avertizare timpurie (FAT) asupra Fenomenelor emergente privind drogurile (FED): domenii fundamentale de interes, câmpuri de interes şi indicatori

Tabelul 2 – Definiția şi exemple de indicatori cheie ai Funcției de avertizare timpurie (FAT) pentru câmpurile de interes al fiecărui domeniu fundamental de interes

Tabelul 3 – Criterii de selecție pentru identificarea unui Fenomen emergent privind drogurile (FED)

Tabelul 4 – Indicatori ai potențialului de difuzare şi ai consecințelor sanitare, sociale şi economice

Tabelul 5 – Clasificarea Fenomenelor emergente privind drogurile (FED) identificate

Tabelul 6 – Categorii de public țintă potențiale pentru difuzarea de informații FAT privind FED

Scheme

Schema 1 – Funcția de avertizare timpurie privind Fenomenele emergente privind drogurile: Structurarea etapelor operaționale

Schema 2 – Colectarea datelor pentru Funcția de avertizare timpurie (FAT) privind Fenomenele emergente legate de droguri (FED)

Schema 3 – Procesul de analiză a datelor Funcției de avertizare timpurie (FAT) privind Fenomenele emergente legate de droguri (FED)

Schema 4 – Analiza datelor pentru fiecare instrument de colectare a Funcției de avertizare timpurie (FAT) privind Fenomenele emergente legate de droguri (FED)

Schema 5 – Elemente cheie ale strategiei de difuzare a informațiilor privind un Fenomen emergent legat de droguri (FED) în cadrul unei Funcții de avertizare timpurie (FAT)

Schema 6 – Elaborarea strategiei de difuzare a informațiilor privind un Fenomen emergent legat de droguri (FED) în cadrul unei Funcții de avertizare timpurie (FAT)

LISTA ABREVIERILOR

AAFSSAPS: Agenția franceză de securitate sanitară a produselor de sănătate (Franța)

AP-HM: Asistența publică - Spitale din Marsilia

BUND: Ancheta privind substanțele psihoactive la adulți (Germania)

CAM: Centrul coordonator de analiză şi supraveghere a noilor droguri (Belgia)

CEIP: Centrul de evaluare şi de informare privind farmacodependența (Franța)

CVO: Centrul de cercetări asupra toxicomaniei

DDASS: Direcția departamentală a afacerilor sanitare şi sociale (Franța)

DGPND: Planul național privind drogurile (Spania)

DGS: Direcția Generală a Sănătății (Franța)

DIMS: Sistemul de informare şi de supraveghere olandez

DRAMES: Decese în legătură cu abuzul de medicamente şi substanțe (Franța)

EWS – Sistemul de alertă rapidă

FAT – Funcția de avertizare timpurie

FP – Punct focal

GHB – Gamahidroxibutirat

IFT – Institutul de cercetare privind terapia

INME – Anchetă națională realizată în mediul şcolar (Portugalia)

IPDT/IDT: Institutul de droguri şi toxicomanie

IREFREA: Institutul de cercetare european privind factorii de risc la adolescenți şi tineri

MILDT: Misiunea interministerială de luptă împotriva drogurilor şi toxicomaniei (Franța)

MoSyD: Sistemul de supraveghere a tendințelor legate de droguri şi de consumul lor (Germania)

NADIS: Rețeaua de informații privind situația curentă legată de droguri (Suedia)

NIPH: Institutul național de sănătate publică (Suedia)

OEDT: Observatorul european al drogurilor şi toxicomaniei

OFDT: Observatorul francez al drogurilor şi toxicomaniei

OMS: Organizația Mondială a Sănătății

OPPIDUM: Observarea produselor psihotrope sau deturnate din punctul de vedere al utilizării lor medicamentoase (Franța)

FED: Fenomen emergent legat de droguri

PMA: Parametoxiamfetamină sau metoxi-4-amfetamină

REITOX: Rețeaua europeană de informare privind drogurile şi toxicomania

SID: Sistemul de informare privind drogurile

SINTES: Sistemul de identificare național al toxicelor şi substanțelor (Franța)

SNIDT: Sistemul portughez de informare privind drogurile

TDI: Indicatorul cererii de tratament

TREND: Tendințe recente şi noi droguri (Franța)

UMHRI: Universitatea şi institutul de cercetări privind sănătatea mintală

UVA: Universitatea din Valladolid

*****

ANEXĂ:

CONTRIBUȚII NAȚIONALE

CONTRIBUȚIA FRANCEZĂ

Observarea şi monitorizarea fenomenului drogurilor în Franța este realizată, în stadiu primar, de către Centrul Francez de Monitorizare a Drogurilor şi Dependenței de Droguri (Observatorul Francez al Drogurilor şi Toxicomaniilor – OFDT, www.ofdt.fr) OFDT este instituția publică de colectare şi analiză a informațiilor despre droguri şi dependența de droguri şi de diseminare a acestora. OFDT reprezintă Punctul focal francez al rețelei REITOX.

În 1999, pentru a satisface dorința decidenților politici de a avea o informație cât mai timpurie despre fenomenele emergente legate de droguri, OFDT a pus la punct programul TREND, cu scopul de a oferi în mod rapid, decidenților politici, profesioniştilor şi consumatorilor, informații despre Fenomenele emergente legate de droguri. Această informație timpurie va permite actorilor menționați mai sus implicați în domeniul drogurilor să dezvolte răspunsuri adecvate la diferite niveluri – politic, profesional şi individual. Acest raport face o trecere în revistă a programului TREND, care a funcționat în Franța timp de 4 ani şi care a contribuit la dezvoltarea unui Funcții de avertizare timpurie asupra FenomenelOR Emergente privind Drogurile.

PROGRAMUL FRANCEZ TREND

Colectarea datelor

Sistemul de colectare a datelor al programului TREND implică sistemele de informații partenere şi instrumente specifice de colectare a datelor.

Sistemul de colectare a informațiilor specifice

Acest sistem este format din trei instrumente de colectare a datelor: o rețea de 12 situri în Franța metropolitană şi departamentele de peste mări, Sistemul Național de Identificare pentru Droguri şi Substanțe Toxice (SINTES) destinat să analizeze substanțele sintetice şi Ora Media (analiza reprezentărilor drogurilor ilicite oferită de către revistele lunare selectate dedicate tineretului).

- ***Rețeaua siturilor naționale***

Rețeaua națională a siturilor TREND colectează date, pe o bază continuă sau periodică, de la consumatori, grupuri de autoajutorare, unități de aplicare a legii şi profesionişti din sănătate folosind metodele următoare: observații, chestionare calitative, grupuri focalizate şi supravegheri *ad hoc*. Aceasta este focalizată în special asupra a două sectoare sociale: zona tehno (persoane care participă la evenimente de muzică tehno) şi zona urbană (persoane care consumă droguri pe stradă sau utilizează serviciile de prim-ajutor).

Datele colectate oferă informații despre:

– consumatori: vârstă, sex, situație profesională, localitatea geografică a consumatorului, efecte aşteptate, opinia consumatorului despre substanță, opinia consumatorului despre propria sa metodă de consum, metoda de administrare, cantitatea, frecvența, intensitatea, consumul de mai multe droguri etc.;

– substanțe: numele de pe stradă, prezentarea fizică, logo;

– situarea: situarea socială, prețul de livrare în detaliu şi disponibilitatea perceptibilă.

- ***Sistemul național de identificare pentru droguri şi substanțe toxice SINTES***

În cadrul SINTES, laboratoarele de analiză toxicologică realizează analiza mostrelor de droguri sintetice rezultate din unele confiscări realizate de către serviciile de aplicare a legii şi din colectările făcute de la consumatori de către lucrătorii serviciilor sociale şi de sănătate.

Acestea oferă informații despre substanțe: puritate, denumirea chimică, prezentarea fizică şi logoul drogurilor sintetice.

În completare, pentru fiecare dintre produsele colectate este anexat un chestionar care permite colectarea de date privind contextul consumului. În acest mod, pentru fiecare dintre produsele colectate de către lucrătorii serviciilor sociale şi de sănătate, prin acest chestionar se obțin informații despre:

– consumatori: efecte aşteptate, opinia consumatorului despre substanță, opinia consumatorului despre propriul său consum, metoda de administrare, cantitatea, frecvența, intensitatea, consumul de mai multe droguri;

– substanțe: numele de pe stradă.

- ***Ora Media***

Pentru a monitoriza tendințele din reprezentările exprimate de către mijloacele media pentru adulți sunt analizate şase reviste lunare cu o largă distribuție. Fiecare referință explicită sau implicită la droguri şi consumul de

droguri este reținută şi utilizată pentru alimentarea indicatorilor esențiali în identificarea şi descrierea *Fenomenelor emergente legate de droguri*.

Sistemele partenere de informații existente

- ***Sistemul OPPIDUM*** (Observarea Drogurilor Ilegale şi Folosirea Ilicită a Medicamentelor Psihotrope) este o cercetare anuală realizată de către Centrul de evaluare şi de informare asupra farmacodependenței, rețeaua CEIP, www.centrespharmacodependence.net/outils/index.html). Acesta dă o descriere a consumatorilor de droguri îngrijiți în centrele de tratament şi de primire. Principala sursă a informațiilor este consumatorul.
- ***Sistemul SIAMOIS*** (Informații privind accesibilitatea echipamentului medical pentru injecție şi substituție) este condus de către Institutul de Veghe Sanitară, InVS (www.invs.sante.fr/index.htm) şi descrie tendințele în vânzarea drogurilor de substituție şi a materialului de injecție steril.
- ***Sistemul ESCAPAD*** (Supravegherea sănătății şi a consumului de droguri) al OFDT este aplicat pe timpul recrutării şi pregătirii pentru ziua apărării. Acest sistem cantitativ anual descrie consumul de substanțe psihotrope de către persoanele între 17 – 19 ani.
- ***Oficiul Central pentru Reprimarea Traficului Ilicit de Stupefiante (OCRTIS)*** analizează datele proprii şi în felul acesta oferă programului TREND o descriere a cazurilor, confiscărilor şi întrebărilor şi a deceselor prin supradoză.
- Analiza toxicologică a confiscărilor de heroină, cocaină şi canabis este efectuată de o rețea de laboratoare aparținând poliției ştiințifice şi serviciilor vamale. Aceasta oferă informații despre gradul de puritate şi contrafacere.

Analiza informațiilor

Toate informațiile colectate prin mecanismul TREND sunt stocate în diferite baze de date la OFDT. Pentru fiecare set de informații este efectuată o analiză specifică şi se întocmeşte un document scris. O dată pe an este realizată, de către echipa de coordonare de la OFDT, o analiză comparativă (triangulare) a tuturor informațiilor. Acest lucru dă o imagine de ansamblu a oricărui *FED* identificat prin *instrumentele de colectare* a datelor.

Anumite «investigații specifice» sunt de asemenea efectuate. Acestea pot urmări trei obiective: să exploreze în cele mai mici detalii un *FED* (de

exemplu, consumul şi consumatorii de ketamină în Franța), să exploreze o arie socială neacoperită de *instrumentele de colectare* a informațiilor (de exemplu, consumul de droguri la locul unei petreceri rock), să testeze o nouă metodă de culegere a datelor (de exemplu, o abordare cantitativă pentru locul petrecerilor).

Strategia de difuzare

Informațiile despre toate *FED*-urile identificate prin mecanismul TREND în cursul anului sunt cuprinse într-un raport național anual. Acest raport complet conține, totodată rezultatele unor evaluări specifice realizate în timpul anului (investigații specifice). Aceste evaluări sunt şi ele cuprinse într-un raport de evaluare specific. Toate rapoartele publicate de către mecanismul TREND sunt livrate gratuit la cerere şi pot fi descărcate. Utilizând raportul anual complet, OFDT redactează un comunicat de presă şi un dosar de presă având ca țintă decidenții politici, ziariştii şi profesioniştii.

În cadrul SINTES, a fost dezvoltat un proces „fast-track" pentru a produce note de informare rapidă asupra substanțelor noi şi/sau potențial periculoase. Aceasta implică producerea unei note şi consultarea rapidă a partenerilor TREND (Afssaps, MILDT, DGS) în legătură cu faptul dacă ar trebui emisă o avertizare rapidă de sănătate. În funcție de rezultatul deciziei luate, este difuzată o avertizare de sănătate sau o notă rapidă de informare.

PERSPECTIVE

Dispozitivul TREND constituie un proiect recent în Franța şi a fost pus în aplicare într-o scurtă perioadă de timp. Acesta necesită în prezent o maturizare pentru a-şi îmbunătăți performanțele sale. Rezultatele activității desfăşurate în proiectul Euro-TREND vor fi de mare ajutor în acest sens.

În anul următor, dispozitivul TREND va trebui examinat şi reconsiderat în conformitate cu manualul Euro-TREND, pentru a adapta propunerile Euro-TREND la contextul francez, cât mai curând posibil. La nivelul colectării datelor, va trebui realizat un diagnostic al tuturor indicatorilor cheie, atât acoperiți, cât şi neacoperiți. La nivelul diseminării, ar fi potrivit să se dezvolte strategii adecvate pentru diferitele categorii de audiență ținte.

Continuitatea unei căi comune europene pentru abordarea acestui subiect ar fi foarte binevenită în scopul de a asista la continua perfecționare a FAT.

REFERINȚE CHEIE

- Aquatias S, L. Boitel et G.Grenouillet. Les consommations de produits psychoactifs dans les milieux festifs de la culture rock. Paris: OFDT, 2001. www.ofdt.fr/BDD/publications/fr/bleu01.htm
- Scurtă versiune în engleză disponibilă la: www.ofdt.fr/BDD/publications/an/tends.htm
- Beck F. et S. Legleye . Recent trends in drug use at the age of 17: ESCAPAD 2000-2002. Trend, 2003; 29: 1-6 http:/www.ofdt.fr/BDD/publications/an/tends.htm
- Bello PY, A.Toufik et M.Gandilhon. Tendances recentes. Rapport TREND. Juin 2001. Paris: OFDT, 2001. http:/www.ofdt.fr/BDD/publications/fr/bleu01.htm
- Bello PY, A. Toufik, M. Gandilhon et I. Giraudon. Phenomenes emergents lies aux drogues en 2001. Rapport TREND. Juin 2002. Paris: OFDT, 2002. http:/www,ifdt,fr/BDD/publications/fr/bleu02.htm
- Scurtă versiune în engleză disponibilă la: http:/ofdt.fr/BDD/publications/an/tends/htm
- Bello PY, A. Toufik, M. Gandilhon, I. Giraudon et N. Bonnet. Phenomenes emergents lies aux drogues en 2002. Quatrieme rapport national du dispositif TREND. Juin 2003. Paris : OFDT, 2003. http:/www.ofdt.fr/BDD/publications/fr/bleu03.htm
- Giraudon I. Et PY Bello. Regard sur l'ecstasy et d'autres produits de synthese en France. Paris. OFDT, 2003. http:/www.ofdt.fr/BDD/publications/fr/bleu03.htm
- OFDT. Tendances recentes. Rapport TREND. Paris, OFDT, 2000.http:/www.ofdt.fr/BDD/publications/fr/bleu03.htm

& & &

CONTRIBUȚIA GERMANĂ

INTRODUCERE

În Germania, responsabil pentru implementarea proiectului Euro/TREND este Institutul pentru Cercetare Terapeutică (IFT). IFT este o organizație neguvernamentală şi nonprofit în domeniul cercetării dependenței (sisteme epidemiologice, de prevenire, tratament şi îngrijire). În privința observării şi monitorizării drogurilor, IFT colaborează cu mai mulți parteneri. Partenerii cheie sunt Oficiul Federal de Poliție Judiciară (BKA), Oficiul Federal de Statistică (StBA), Centrul Federal de Educație pentru Sănătate (FCHE) şi Institutul Robert Koch (RKI).

În continuare sunt descrise: partenerii cheie ai sistemului existent privind funcția de avertizare timpurie, sursele cheie de informație, instrumentele cheie de colectare a datelor, o imagine de ansamblu a indicatorilor cheie, perspectivele viitoare ale integrării sistemelor locale de monitorizare, precum şi conceptele alternative.

RESURSE

Parteneri cheie

În Germania există două instituții care asigură sistemele de monitorizare locală şi acționează pentru identificarea precoce şi detectarea tendințelor emergente în consumul de droguri. «Sistemul de Monitorizare a Tendințelor Drogurilor» (MoSyD) este localizat în Frankfurt. Acesta şi-a început activitatea în primăvara anului 2002 şi a fost conceput, implementat şi pus în aplicare de către Centrul pentru Cercetare asupra Drogurilor al Universității Goethe, la cererea municipalității din Frankfurt. În Hamburg, cel care acționează în mod curent pentru implementarea unui Sistem Local de Monitorizare (LMS) este Oficiul pentru Prevenirea Drogurilor (Buro fur Suchtpravention). Principalele sarcini ale acestora se referă la prevenirea drogurilor şi furnizarea de informații pentru grupurile țintă, ca şi pentru public, în general.

Surse cheie de informație şi metode cheie de colectare a datelor

Constituie surse cheie de informație îndeosebi consumatorii de droguri, facilitățile serviciilor ambulatorii, centrele recreative ale vieții de noapte, iar aceşti informatori cheie oferă informația în termenii unei funcții de identificare precoce. MoSyD din Frankfurt utilizează mai presus de orice un atelier de experți, un interviu cheie de informare şi două cercetări: atelierul de experți constă din 12 reprezentanți care sunt asociați şi confruntați cu fenomenul de consum al drogurilor (îngrijire, lucru social cu adulții, sistemul de educație, poliția şi parchetul). Ca metode folosite sunt organizarea de două ori pe an a unui grup țintă şi o dată pe an a unui chestionar special conceput.

În ceea ce priveşte interviul cheie de informare sunt avuți în vedere aşa numiții «cercetaşi – tendință». Eşantionul constă din 20 persoane care au contacte directe şi lărgite cu mediile sociale şi locurile unde se consumă droguri, datorită poziției lor sociale şi apropierii de asemenea grupuri sociale, grație activităților lor din timpul liber şi/sau ocupației lor. Eşantionul acoperă spectrul relevant al scenelor de timp liber, subculturile, scenele de tineret şi mediile sociale în care consumul de droguri joacă – sau ar putea să joace – un rol semnificativ. Informatorii cheie sunt intervievați la fiecare şase luni, utilizând un interviu structurat.

În plus sunt utilizate două cercetări, «*Cercetarea în şcoală*» şi «*Cercetarea scenei drogurilor*». «*Cercetarea în şcoală*» are un eşantion de mărimea a 1500 copii între 15 şi 18 ani care acoperă întreg spectrul programelor şcolare şi de formare. Un chestionar structurat este folosit în cadrul unui interval de cercetare de un an. În contrast cu «*Cercetarea în şcoală*», «*Cercetarea scenei drogurilor*» acoperă un eşantion de 150 persoane care utilizează droguri ilicite. Intervievații sunt recrutați de pe scena deschisă a drogurilor din Frankfurt şi sunt supuşi unei situații de interviu față în față pe baza unui chestionar structurat, lucru care se întâmplă la fiecare al doilea an.

Cei trei piloni ai LMS din Hamburg sunt aproape aceiaşi ca şi la MoSyD. Şi aici există un interviu cheie de informare, un grup țintă şi o cercetare în şcoală cu scopul de a colecta date noi. În cadrul interviului cheie de informare sunt intervievate aproximativ 20 persoane care sunt fiecare legate sub aspect profesional sau privat cu scena consumului, de exemplu: consumatori, DJ-ei, proprietari de baruri, lucrători ai străzii au consilieri pe droguri. Informatorii cheie sunt intervievați o dată pe an, folosindu-se un interviu semistructurat. Grupurile țintă sunt utilizate pentru a obține alte informații privind modul de utilizare a diferitelor genuri de droguri. Grupurile țintă sunt compuse din consumatori şi neconsumatori ai drogurilor licite şi ilicite.

Fiecare grup este format din 6 la 8 persoane. Persoanelor li se cere să participe la o discuție care este condusă de către un expert şi care ține aproape două ore. Aceste discuții au un subiect foarte clar pentru a obține o informație specifică despre aspectele alese ale drogurilor consumate. Discuțiile au loc o dată pe an.

Cercetarea «*Copiii de şcoală şi profesorii despre percepția şi comportamentul referitor la droguri*» constituie un instrument pentru prognozarea tendințelor consumului de droguri şi măsurile de evaluare preventivă în regiune. Această cercetare va utiliza un chestionar hârtie-creion (când e posibil asistat de computer) şi va fi realizată, anual, printre copiii din clasa a şaptea şi profesorii lor. Se intenționează includerea în cercetare a circa 1.500 la 2.000 de copii de şcoală şi 60 – 80 profesori şi cuprinderea atât a substanțelor ilicite, cât şi licite. Nu numai consumatorul de droguri va fi întrebat despre motivul consumării unui anume drog, ci şi cei care nu consumă vor fi chestionați asupra motivelor abstinenței lor.

Datele descrise mai sus sunt colectate şi analizate de către o echipă care realizează sistemele locale de monitorizare, Centrul pentru Cercetarea Drogurilor al Universității Goethe din Frankfurt şi Oficiul pentru Prevenirea Drogurilor din Hamburg.

Deoarece ambele proiecte au fost implicate în proiectul Euro-TREND o legătură strânsă este deja realizată între aceste rețele regionale şi standardele FAT. În funcție de subiectele specifice supuse discuției mai ales în grupurile țintă, o mare varietate de indicatori cheie menționați în conceptul FAT vor fi acoperiți prin aceste proiecte.

În momentul raportării acestor proiecte doar politici regionale şi locale au loc, iar autoritățile publice constituie principalele grupuri țintă aflate şi în poziția de a reacționa într-un mod adecvat.

Alte surse

În afara acestor rețele de colectare sistematică a datelor disponibile în sistemele regionale, un număr de surse de informații produc date în tot cursul anului, care pot fi folosite la nivel național şi, în parte, şi la nivel regional sau local. Rețeaua extensivă de informații, care este folosită de către Punctul Național Focal este disponibilă şi pentru scopurile FAT. Datorită caracterului diferitelor surse, informațiile sunt actualizate şi stocate în diferite programme:

- Indicatorul cerere de tratament – colectare: în curs, raportare: anuală
- Cercetarea populației – colectare: la fiecare 2-3 ani, raportare: amânată cu 6-9 luni după colectarea datelor;

- Decese datorate drogurilor (registrele poliției) – colectare: în curs, raportare: anuală;
- Datele agențiilor de aplicare a legii privind infracțiunile şi confiscările – colectare: în curs, raportare: actualizare la fiecare trei luni, raport complet anual.

PREVIZIUNI

Dezvoltarea viitoare a unei FAT în Germania îmbracă diferite aspecte. Plecând de la statu-quo-ul descris mai sus, sunt necesare investiții şi activități adiționale în mai multe domenii:

- Mai multe rețele regionale trebuie integrate şi/sau create. În special în noile landuri şi în majoritatea zonelor rurale situația este relativ diferită față de zonele metropolitane în care FAT funcționează deja. Pentru a surprinde fenomenul în toate zonele țării, va fi necesară o extindere regională.
- În prezent, diseminarea informației în aceste proiecte are loc, în principal, la nivel local. Autoritățile locale au organizat şi au finanțat aceste proiecte şi ele constituie grupul țintă primar. În consecință, vor fi necesare canale de informație şi la alți parteneri naționali.
- Din punct de vedere politic ar fi necesară o decizie comună luată de către autoritățile federale şi cel puțin unele dintre autoritățile landurilor care să includă şi împărțirea responsabilităților.
- Din punct de vedere tehnic, într-o țară ca Germania – mai degrabă un obiectiv mare pentru standardele europene, structură federală – FAT va necesita o unitate activă de coordonare națională. Scopul primordial al acestei unități ar fi colectarea, sintetizarea şi raportarea informației colectate în diferite locuri din Germania.

REFERINȚE CHEIE

- Baumgartner T. Monitoring – Konzeptionelle Uberlegungen zur Implementierung eines Fruherkennungssystems im bereich des legalen und illegalen Drogenkonsums. Sucht 2001; 47: 286 – 293.
- Baumgartner T. Der Hamburger SCHULBUS: Schuler und Lehrerfragungern zum Umgang mit Suchtmitteln. Abhangikkeiten, 2002; 8: 58-69.
- Domes R & Kraus L. An early recognition system for drug trends in Berlin. În G. Greenwood & K.Robertson (Eds.) Uderstanding and responding to drug use: the role of qualitative research (EMCDDA Scientific Monograph Series Nr.4, 83-88). Lisbon : European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, 2000.
- Korf DJ, Kemmesies UE & Mabben T. Drogenbrauchstrends auf der Spur. Eine Panelstudie als methodischer Beitrag zur verbesserten Analyse der Dynamik im Drogengebrauchsverhalten. Neue Praxis, 1999; 5: 508-515.
- Kraus L. Domes R. & Fritz F. Fruhwarnsystem fur Drogentrends in Berlin (FESDT). Phase II – Hypothesenprufung, IFT Berichte Bd. 115. Munchen: IFT Institut fur Therapieforschung, 2000.
- Rabes M. Modellprojekt zur Einrichtung eines Fruhwarnsystems. Neue Konsumtrends unter Jugendlichen: From pills to powder? Abschlussbericht, Hamburg, 2000.
- Simon R., Pfeiffer T. & Hoch E. (Hrsg.). Fruhwarnsysteme. Materialen und Diskussionsegebnisse eines Workshops. DBDD Arbeitsberichte Nr. 1. Munchen: IFT Institut fur Therapieforschung, 2001.
- Simon R., Baumgartner T., Hermann N., Kemmesies U., Rabes M.(in preparation): Concept development and state of implementation of regional information systems on drugs: regional, national and European aspects. Sucht.

ADRESE INTERNET
http:/ www.dbdd.de

&&&

CONTRIBUȚIA GREACĂ

INTRODUCERE

În cadrul contextului grec actual, observarea şi monitorizarea fenomenului drogurilor la nivel național este dusă la bun sfârşit prin diferite sisteme de informații gestionate de către Punctul Focal grec care operează în contextul Centrului European pentru Monitorizarea Drogurilor şi Dependenței de Droguri (EMCDDA), principalul său obiectiv fiind să ofere şi să difuzeze o informație credibilă şi comparabilă în toți parametri a problemei drogurilor.

Conform acestor linii, Punctul Focal grec este răspunzător pentru mai multe activități naționale, cum ar fi: a) colectarea, analiza şi procesarea informației asupra drogurilor, asupra cererii, ca şi asupra priorităților şi necesităților de reducere a cererii (adică reducerea ofertei, prevenirea, tratamentul, reabilitarea); b) furnizarea de linii directoare şi suport pentru perfecționarea validității şi comparabilității indicatorilor existenți; c) furnizarea de linii directoare pentru stabilirea unor noi indicatori în vederea studierii fenomenului drogurilor; d) oferirea de informații pentru organizațiile şi profesioniştii din domeniul drogurilor; e) formarea profesioniştilor sănătății etc. (http://www.ektepn.gr).

Prezentul document oferă o imagine de ansamblu a sistemelor de informații privind drogurile care operează în Grecia cu privire la principalul obiectiv al Funcției de avertizare timpurie (FAT). Mai mult, sunt descrise principalele impedimente pentru implementarea FAT în cadrul contextului național şi, în consecință, sunt introduse sugestii relevante. În final sunt prezentate perspectivele implementării modelului teoretic al FAT.

SISTEMELE GRECEŞTI DE MONITORIZARE A DROGURLOR ŞI SURSELE DE INFORMAȚII

Lista următoare include sistemele greceşti de înregistrare existente care pot oferi informații privind noile droguri şi noile căi de utilizare a substanțelor cunoscute, care constituie date referitoare la potențialele tendințe noi ale consumului de droguri.

Descrierea sistemelor existente de monitorizare a drogurilor

Sistemul de Avertizare Timpurie (EWS) al Acțiunii Comune

Scopul Sistemului de Avertizare Timpurie (EWS) este de a colecta informații referitoare la noile droguri sintetice care prezintă o amenințare serioasă pentru sănătatea publică şi care au o valoare terapeutică limitată (EMCDDA, 2002). În acest cadru, acțiunea Sistemului grecesc de Avertizare Timpurie e bazată pe o rețea națională de informații care adună laolaltă diferite agenții în cadrul domeniului drogurilor.

Mai concret, următoarele surse oferă informații Punctului Focal grec:

- Serviciile sanitare de îngrijire specializate în îngrijirea dependenților individuali, respectiv programele de tratament pentru droguri, serviciile de prim-ajutor, programele deținuții dependenți de droguri, centrele de prevenire şi liniile telefonice de prim-ajutor specializate în probleme legate de droguri.
- Autoritățile de aplicare a legii, respectiv Unitatea Centrală de Coordonare Antidrog, precum şi Ministerul Ordinii Publice, Marina Comercială şi Finanțele.
- Serviciile criminalistice, respectiv serviciile de droguri ale Laboratorului Chimic general de stat şi Laboratoarele de medicină legală.

În ceea ce priveşte colectarea informațiilor, au fost întocmite trei chestionare adresate unor surse variate. Rețeaua partenerilor colectează informațiile relevante pe care le trimite Punctului focal grec pe o bază regulată, adică imediat ce acest tip de informații este observată sau raportată.

Mai mult, un comitet de evaluare ştiințifică, compus din experți în domeniul drogurilor examinează de două ori pe an informația primită şi produce o listă cu noi substanțe şi noi moduri de utilizare a substanțelor deja cunoscute.

Indicatorul cerere de tratament (TDI)

Indicatorul cerere de tratament constituie un sistem de înregistrare pentru colectarea datelor asupra caracteristicilor socio-demografice ale persoanelor dependente care solicită tratament şi a modelelor lor de consum.

Implementarea acestui indicator se bazează pe o rețea națională partener care constă în toate tipurile de programe de tratament (rezidențial şi nerezidențial), serviciile inaccesibile şi de prim-ajutor.

Agenții colaboratori oferă date individuale prin completarea chestionarelor pe o bază lunară. Pentru fiecare chestionar completat este folosit un cod anonim de identificare, astfel încât este asigurată confidențialitatea şi sunt excluse intrările duble. Punctul Focal grec realizează

intrarea datelor şi controalele de calitate şi, în colaborare cu persoanele de contact din fiecare agenție, efectuează corectările necesare asupra datelor colectate. Rezultatele sunt publicate anual.

Indicatorul boli infecțioase legate de droguri în rândul utilizatorilor de droguri intravenoase

Punctul Focal grec a stabilit o rețea națională, pentru a aprecia prevalența şi incidența bolilor infecțioase în rândul consumatorilor de droguri.

Rețeaua menționată anterior constă în toate tipurile de programe de tratament al drogurilor, serviciile inaccesibile şi de prim-ajutor, centrele de referință, laboratoarele publice şi spitalele de stat.

Datele relevante sunt colectate printr-un chestionar individual şi anonim cu o frecvență lunară. Fiecare agent participant oferă date asupra testelor medicale pentru hepatitele B şi C şi pentru HIV/SIDA ale clienților, precum şi alte caracteristici (cum ar fi vârsta, genul şi factorii de risc). Ca şi la indicatorul cerere de tratament, Punctul Focal realizează controlul calității, intrarea datelor şi verifică dublele intrări. Această analiză are loc anual.

Indicatorul decese legate de droguri

Acest indicator conține datele privind decesele cauzate de intoxicații acute (cum ar fi supradoza sau activitatea sinergică a diferitelor droguri).

În acest cadru, Punctul Focal grec oferă date dintr-un registru special, colectate în mod obişnuit de către poliția greacă anual, bazate pe intoxicații acute (cum ar supradoza sau activitatea sinergică a diferitelor droguri).

Alte date referitoare la droguri

În completare la sistemele de monitorizare a drogurilor de mai sus, Punctul Focal grec colectează anual date totale privind condamnările, încarcerările, confiscările, arestările, învinuirile şi prețul/puritatea substanțelor. Informațiile sunt obținute de la Ministerul Ordinii Publice şi Ministerul Justiției.

Mai mult, Punctul Focal grec, în colaborare cu Institutul de Cercetare a Sănătății Mintale al Universității desfăşoară cercetări epidemiologice (respectiv, cercetări în şcoli şi în populația generală) şi studii calitative la scară mică. Informațiile obținute din aceste metode de colectare a datelor pot oferi un fond general şi mai complet şi pot fi folosite ca un instrument adițional şi suplimentar pentru FAT. Aceste metode de colectare a datelor ajută în special la monitorizarea tendințelor în consumul şi atitudinile publicului.

Alimentarea indicatorilor cheie ai FAT

Informația obținută variază după sursa acesteia. Toate sursele de informații care colaborează deja cu Punctul Focal grec pot oferi o informație valoroasă şi răspund indicatorilor cheie ai FAT după împrejurări. Tipul informației oferite este definit de natura agentului colaborator.

Într-un mod mai specific, noua informație privind „substanța" (respectiv denumirea chimică, numele de stradă, prezentarea fizică, logoul şi puritatea), „consumatorul" (respectiv metoda de administrare, cantitatea, intensitatea, frecvența, consumul de polidroguri, efectele psihologice şi fizice) şi „situarea" (respectiv momentul preparării/consumului, metodele/regulile referitoare la preparare/consum, locul consumului) sunt deja colectate de rețeaua EWS.

În completare, în contextul TDI, Punctul Focal grec primeşte date despre „substanță" (respectiv denumirea chimică) şi „consumator" (respectiv vârsta, genul, naționalitatea, situația profesională, localitatea geografică, metoda de administrare, frecvența şi consumul de polidroguri).

Mai mult, indicatorii privind decesele provocate de droguri, mortalitatea şi prevalența bolilor infecțioase oferă date despre „consumator" (respectiv efectele fizice).

Strategia de diseminare existentă

Toate informațiile colectate şi analizate de către Punctul Focal grec sunt publicate anual în Raportul Anual grec disponibil pentru profesionişti, decidenți politici şi publicul general.

În particular, pe terenul operațiunii EWS un feed-back constant este oferit către partenerii de rețea prin difuzarea informației despre noile droguri sintetice şi noile modalități de utilizare a substanțelor cunoscute. În plus, a fost dezvoltată o bază de date relevantă cu scopul de a întări fluxul de informații între agenții care implementează EWS şi rețeaua națională parteneră. Totuşi, accesul la baza de date este restricționat la profesioniştii care participă în rețeaua EWS, deoarece informația produsă este confidențială.

În plus, rețelele TDI şi Indicatorul Boli Infecțioase sunt oferite anual cu date detaliate analizate sub forma unor tabele şi grafice.

IMPLEMENTAREA MODELULUI TEORETIC AL FAT

Îmbunătățiri avute în vedere în contextul FAT

În contextul dezvoltării FAT, Punctul Focal grec are în vedere reformularea şi dezvoltarea sistemelor de înregistrare existente.

În acest cadru, ar fi de o deosebită importanță să se completeze rețeaua existentă a partenerilor. În Grecia există surse specifice de date care au fost utilizate până acum în mod complet şi sistematic, cum ar fi centrele sau clinicile private de tratament, închisorile şi liniile telefonice de asistență. Mai mult, alte surse, cum ar fi saloanele de urgență ale spitalelor publice şi sursele de date informale (de exemplu localurile de distracție nocturnă) sunt încă pe larg neexploatate. Datorită anumitor impedimente, cum ar fi lipsa unui sistem de înregistrare privind spitalele publice sau numărul limitat al intervențiilor în localurile de noapte, implicarea profesioniştilor în aceste localuri în colectarea informației pe o bază regulată ar constitui un risc ambițios.

În ceea ce priveşte înregistrarea informației, modificările ar putea apărea în legătură cu modalitatea şi tipul de informație deja disponibilă sau colectată. În acest sens, ar putea fi adăugate întrebări noi la chestionarele existente privind colectarea informației privind noile tendințe. Per total, instrumentele metodologice modificate sau noi ar trebui să fie concise şi scurte pentru a deveni utile, a fi uşor adoptate de către agenți şi a fi completate cu informații valide.

În final, condiția curentă din Grecia ar putea fi luată în considerare. În particular, Grecia nu reprezintă o piață de droguri prioritară, astfel încât toate noile droguri sintetice sunt importate mult timp după ce au fost încercate pe alte piețe. În consecință, informațiile privind noile droguri sunt destul de limitate.

Perspective pentru implementarea FAT

Datele care derivă din sistemele de informații privind drogurile existente ar putea fi analizate ulterior pentru detectarea informațiilor despre noile tendințe. Conform acestor linii, implementarea FAT în Grecia ar putea fi întreprinsă de către Punctul Focal grec în cadrul EWS, aşa cum se întâmplă în țară. În particular, sistemul grec de avertizare timpurie operează după cerințele stricte ale Acțiunii Comune şi colectează informații privind noile substanțe în general (inclusiv droguri naturale şi sintetice), precum şi asupra unor noi căi de utilizare a substanțelor cunoscute (respectiv noi combinații, noi rute de administrare, noi grupuri de consumatori).

În ceea ce priveşte implementarea strategiei de diseminare, sunt avute în vedere două scenarii:

a) FAT ar putea înainta rapoartele sale către decidenții politici, respectiv ministerele relevante şi agențiile de coordonare a politicii drogurilor, care ar putea întreprinde difuzarea ulterioară a informației, sau

b) FAT ar putea fi implicată în toate fazele strategiei de diseminare. Ținând cont de posibilele implicații politice, difuzarea ar putea fi făcută cu o mare precauție.

REFERINȚĂ

- European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addictin (EMCDDA) (2002). Early Warning System on New Synthetic Drugs: guidance on implementation. EMCDDA, Lisbon.

ALTE SURSE DE INFORMAȚIE

- Greek Focal Point (1997). First Annual Report of the Focal Point on the drug situation in Greece 1996. University Mental Health Research Institute (UMHRI), Athens.
- Greek Focal Point (2000). Annual Report of the Focal Point on the drug situation in Greece 1999. University Mental Health Research Institute (UMHRI), Athens.
- Greek Focal Point (2001). Annual report on the drug situation submitted to the EMCDDA 2000 of the Greek REITOX Focal Point. University Mental Health Research Institute (UMHRI), Athens.
- Greek Focal Point (2002 a). Annual Report of the Focal Point on the drug situation in Greece 2001. University Mental Health Research Institute (UMHRI), Athens.
- Greek Focal Point (2002 b). Annual report on the drug situation submitted to the EMCDDA 2001 of the Greek REITOX Focal Point. University Mental Health Research Institute (UMHRI), Athens.
- Greek Focal Point (2003). Annual Report of the Focal Point on the drug situation in Greece 2002. University Mental Health Research Institute (UMHRI), Athens.
- Siamou I. (2000). New trends on drug use and abuse. In : Meeting on „Current needs of users of psychoactive substances and their therapeutic handling", ITACA, Greek Department: Union of the European Professionals for the handling of drug addiction, Athens.
- Siamou I. (2002). The development and activities of the Early Warning System, in: Seminar on „The synthetic drugs and combating illegal laboratories against the production of synthetic drugs" ,Training Schoolk of the Ministry of Finance, Athens.

ADRESA INTERNET
http:// www.ektepn.gr

&&&

CONTRIBUȚIA OLANDEZĂ

INTRODUCERE

În Olanda, Institutul Trimbos este responsabil pentru implementarea proiectului Euro-TREND.

Institutul Trimbos, respectiv Institutul olandez pentru Sănătate Mintală şi Dependență, este un centru național independent de expertiză care oferă servicii în domeniul prevenirii şi îngrijirii problemelor de sănătate mintală şi (ab)uzului de substanțe. Aceste servicii includ dezvoltarea unor abordări inovatoare, training pentru profesioniştii din sănătate şi cercetare.

Mai multe informații pot fi obținute la: www.trimbos.nl.

Structura documentului

În acest raport sunt explicate aspecte importante ale Monitorului Național Olandez privind Drogurile (NDM). Cea mai importantă sursă utilizată în această contribuție o reprezintă Raportul anual 2002 al NDM, respectiv Consumul de substanțe şi criminalitatea legată de droguri. Sursele de date utilizate pot fi găsite la adresa:

http:/www.trimbos.nl/Downloads/English_General/NDM_2002_attachments.pdf

NDM publică, pe o bază anuală, o imagine statistică de ansamblu privind dependența de droguri şi alcool şi consumul de substanțe şi consecințele acestora:

Annual Report (http:/www.trimbos.nl/default.asp?id=298)

NDM primeşte statistici privind dependența de droguri şi consumul de substanțe de la diferite agenții, făcând o diferență între datele de supraveghere (monitorizare periodică) şi cele ale sistemelor de informații (urmărire continuă a datelor).

După o prezentare generală a NDM, sunt expuse evenimente importante privite dintr-o perspectivă de sănătate şi este descrisă situația în domeniul criminalității legate de droguri. Aceasta este urmată de un exemplu al strategiei de diseminare în Olanda.

„Perspective" este titlul ultimei părți, în care sunt prezentate caracteristici importante pentru o viitoare FAT în Olanda, precum şi beneficiile majore rezultate din implementarea FAT în această țară.

MONITORUL NAȚIONAL PRIVIND DROGURILE

Monitorul Național privind Drogurile (NDM) a fost creat în 1999, la inițiativa Ministerului Sănătății Publice, Bunăstării şi Sporturilor. Colectarea datelor şi sarcinile de raportare sunt delegate Institutului Trimbos, în care este operațional şi Punctul Focal Olandez (DFP) pentru EMCDDA (Centrul european de monitorizare a drogurilor şi dependenței de droguri). Inițial, DFP era în responsabilitatea Ministerului Sănătății Publice, Bunăstării şi Sporturilor (www.minvws.nl), în strânsă cooperare cu Ministerul Justiției (www.minjust.nl). Ulterior, colectarea datelor şi sarcinile de raportare ale DFP au fost transferate Institutului Trimbos. NDM reprezintă un grup interinstituțional cu două funcții principale:

1. acționarea ca o entitate de coordonare pentru supravegherile în curs din Olanda şi pentru înregistrarea datelor asupra consumului de substanțe (droguri, alcool şi tutun) şi dependenței. Supravegherile sunt măsurători periodice, pe când înregistrarea datelor este continuă. Aceasta presupune urmărirea informațiilor de la centrele de tratament şi îngrijire, care trebuie să păstreze înregistrări referitoare la activitatea şi la clientela lor.
2. prezentarea unor rapoarte statistice către autoritățile naționale/guvernamentale şi organizațiile interne şi internaționale. Aceste rapoarte se bazează pe rezultatele supravegherilor şi datelor înregistrate, ca şi pe rezultatele altor studii. Organizațiile internaționale cărora NDM le furnizează rapoarte include Organizația Mondială a Sănătății, Națiunile Unite şi EMCDDA.

În centrul activității NDM stă colectarea şi integrarea cifrelor, conform unui număr limitat de indicatori cheie, sau barometri de politică, care sunt agreați de către Statele Membre ale Uniunii Europene în cadrul EMCDDA. Aceste informații se referă la:

- consumul de substanțe în populația generală;
- problemele consumului şi dependenței;
- consecințele celor de mai sus:
  - povara asupra serviciilor sociale şi de tratament al drogurilor;
  - bolile;
  - mortalitatea.

Consumul de substanțe

Câteva fapte şi dezvoltări din Raportul anual 2002 atrag atenția:

- Procentajul consumatorilor olandezi de canabis în populația generală în vârstă de 12 ani şi mai mică indică o creştere neînsemnată între 1997 şi 2001. Aceasta arată, în cifre absolute, că numărul consumatorilor obişnuiți de canabis a urcat de la 326.000 la 408.000 în aceşti patru ani. Totuşi, între tinerii în vârstă de 12 la 15 ani şi cei din ciclul secundar, procentajul consumatorilor de canabis rămâne stabil în toți anii din urmă.
- Popularitatea cocainei a crescut aşa cum rezultă din cele ce urmează:
  - numărul consumatorilor obişnuiți de cocaină în populația generală s-a dublat între 1997 şi 2001. Creşterea a fost mai prevalentă în rândul femeilor;
  - Olanda are cel mai mare procentaj de consumatori permanenți de cocaină din Uniunea Europeană şi al patrulea număr de consumatori permanenți;
  - Cocaina, în special în forma „gata făcută" pentru fumat (cocaina crack) constituie în prezent principalul drog pentru foarte mulți consumatori problemă de droguri dure;
  - Prizatul cocainei este foarte răspândit în cluburile şi localurile de distracție din Amsterdam;
  - Un număr crescând de consumatori de cocaină solicită ajutor profesional. Doi din trei dintre aceştia întâmpină probleme cu cocaina crack;
  - Mortalitatea acută înregistrată din cauza cocainei este scăzută, dar în creştere;
- Numărul de consumatori de ecstasy în populația generală a crescut între 1997 şi 2001, în special în rândul femeilor;
- Dintre toți membrii Uniunii Europene, Olanda are cel mai scăzut număr de consumatori problemă (mai ales opiacee) la mia de locuitori;
- În pofida unei interdicții legale, disponibilitatea băuturilor alcoolice în rândul tinerilor sub 16 ani este înaltă, îndeosebi în hoteluri şi industria cateringului;
- O largă proporție de tineri bărbați între 18 şi 24 ani sunt băutori înrăiți. Acest grup de vârstă numără, de asemenea, un procentaj relativ mare de victime ale alcoolului legat de accidentele de trafic;
- Există indicații că popularitatea GHB a crescut. Consumul acestui drog a fost asociat cu infracțiunile sexuale, accidentele de circulație şi omorurile. Totuşi, numărul unor incidente serioase legate de consumul GHB apare limitat, iar cifrele exacte nu sunt disponibile.

Criminalitatea legată de droguri

Raportul anual pe anul 2002 privind situația în Olanda conține şi un capitol cu cifre şi informații asupra unor teme referitoare la activitatea Ministerului Justiției. Până acum, statisticile referitoare la infracțiuni au fost incluse în NDM într-o măsură destul de limitată, însă decidenții politici şi organizațiile internaționale şi-au exprimat un interes crescând pentru astfel de informații; acest nou capitol include informații cu privire la:

- infracțiuni referitoare la droguri şi alte fapte periculoase, cum ar fi încălcări ale Legii opiului, crime împotriva proprietății şi consumul de droguri de către deținuți;
- numărul dependenților din sistemul justiției criminale şi informații privind funcționarea modalităților de îngrijire şi tratament al dependenților;
- producerea, traficul şi distribuirea, incluzând informații privind vânzările de droguri, confiscările, rețelele de distribuție şi laboratoarele ilegale.

În 1999/2001 Ministerul Justiției a ordonat un inventar al surselor şi o evaluare a calității cifrelor cheie disponibile. Rezultatele arată că, în prezent, nu toate informațiile necesare sunt de o calitate adecvată pentru includerea în NDM. Un proiect a fost demarat pentru a îmbunătăți structura informației şi acesta va necesita investiții considerabile în anii următori pentru autoritățile de poliție şi justiție. Totuşi, este posibil, pe baza cifrelor disponibile, să se prezinte un tablou aproximativ al infracțiunilor înregistrate şi al răspunsului penal relevant.

- Problema drogurilor constituie în mod indiscutabil o grea povară pentru resursele poliției şi ale sistemului de justiție criminală.
- O distincție se poate face între cele trei tipuri principale de autori referitor la criminalitatea legată de droguri:
  - autori ai formelor (foarte grave) de crimă organizată;
  - autori care încalcă Legea opiului, cu un nivel relativ scăzut de implicare în criminalitatea organizată legată de droguri;
  - recidiviști persistenți, dependenți cronic de drog, care, în principal, comit infracțiuni împotriva proprietății
- Formele criminalității organizate primesc cele mai aspre pedepse. Alți infractori la regimul drogurilor sunt pedepsiți mai puțin sever, dar primesc încă pedepse mai grele decât pentru alte infracțiuni. În mod deosebit, autorii unor infracțiuni în care sunt implicate droguri dure, primesc cele mai aspre pedepse.
- Infracțiunile comise de către consumatorii de droguri sunt sancționate adesea cu pedepse cu închisoarea.

Strategia de diseminare

Rapoartele referitoare la schimbările în consumul drogurilor, aşa cum ar fi cercetarea GHB intitulată „tussen extase en narcose", nu sunt difuzate în mod activ către un grup țintă anume.

Cercetarea GHB poate fi văzută ca un raport specific de evaluare. Evaluarea GHB a fost inițiată de către cercetarea Antenne, găsindu-se indicații pentru GHB de a deveni o tendință. În cadrul raportului Antenne a fost identificată o posibilă tendință în domeniul drogurilor şi au fost formulate recomandări pentru o viitoare cercetare.

Potrivit experților olandezi, organizația care a efectuat cercetarea ar trebui să ia responsabilitatea implementării rezultatelor cercetării.

Autoritățile locale ar trebui să aibă responsabilitatea de a reacționa la rezultatele cercetării şi de a iniția intervenții.

Perspective

În Olanda, de peste douăzeci de ani au fost luate inițiative pentru a culege datele referitoare la schimbările intervenite în consumul de droguri.

Politica olandeză în domeniul drogurilor urmăreşte prevenirea şi limitarea riscurilor consumului de droguri pentru consumatori, ambientul lor imediat şi pentru societate.

Cele trei obiective principale sunt următoarele:

1. Cererea de droguri este descurajată prin oferirea unei preveniri şi a unei asistențe de înaltă calitate;
2. Oferta de droguri este verificată prin combaterea criminalității organizate;
3. Nu se admite nici o toleranță pentru consumul de droguri care provoacă conturbarea liniştii sau orice alt tip de daună.

Beneficiul implementării FAT în Olanda ar fi o utilizare mult mai eficientă a sistemelor de informații existente, care au restricțiile lor proprii, obiectivele lor etc. Nu există un sistem care să poată fi comparat cu FAT, însă toate sistemele luate împreună acoperă aproape fiecare aspect al FAT. Toate informațiile relevante privind schimbările în consumul de droguri ar putea fi colectate de la sistemele de date.

Prin exploatarea datelor (surselor) care nu sunt încă folosite ar putea fi adăugată plusvaloare la sistemul existent.

În Olanda, FAT ar trebui să colecteze în mod centralizat bucăți şi părți din sistemele existente, să construiască o bază de date conținând informații privind schimbările în consumul de droguri.

Cu timpul ar putea fi dezvoltat un model ştiințific, care să explice în mod complet schimbările în consumul de droguri.

REFERINȚE

- M.W. van Laar et al. Annual Report NDM, 2002. Trimbos Institute, Utrecht (http:/ www.trimbos.nl/default.asp?id =298).
- Korf DJ, T.Nabben, F.Leenders, A.Benschop. GHB: tussen extase en narcose.Amsterdam: Rosenberg Publishers, 2002.
- Korf DJ, T.Nabben, A.Benschop. Antenne 2001. Trends in alcohol, tabak drugs en gokken bij jonge Amsterdammers. Amsterdam: Bonger Institute, 2002.
- Diemel S., B.Blanken. The feasability of data sources for the detection, tracking and understanding of changes in drug consumption patterns in the Metherlands. Rotterdam: Addiction Research Institute Foundation (IVO), 1999.

&&&

CONTRIBUȚIA PORTUGHEZĂ

INTRODUCERE

Începând de la sfârşitul ultimei decade, fenomenul drogurilor în Portugalia a fost abordat dintr-o perspectivă globală şi integrată, cu scopul de a obține o mai bună înțelegere a dezvoltării sale, un control mai bun al diferitelor aspecte care îl privesc şi o maximizare a sinergiilor care rezultă din rețele. Un pachet de măsuri legislative a fost adoptat pentru a oferi societății mijloacele de atingere a acestui obiectiv general.

Supravegherea şi monitorizarea fenomenului drogurilor a fost, în toate legislațiile, principala preocupare. În fapt, atât în Strategia portugheză a drogurilor (Rezoluția Consiliului de Miniştri nr. 46/99, din 26 mai), cât şi în Planul Național de Acțiune împotriva Drogurilor şi Dependenței de Droguri – Orizont 2004 (Rezoluția Consiliului de Miniştri nr. 39/2001 din 9 aprilie 2001), implementarea Sistemului Național de Informare privind Drogurile şi Dependența de Droguri urmăreşte acest obiectiv.

IDT – Institutul de Droguri şi Toxicodependență – rezultat din fuziunea între foştii IPDT – Institutul Portughez pentru Droguri şi Drogodependență şi SPTT – Serviciul de Tratament şi Prevenire a Dependenței de Droguri – are o responsabilitate majoră, la nivel național, regional şi districtual, în coordonarea şi implementarea Strategiei Naționale şi a Planului Național de Acțiune – Orizont 2004. IDT este în subordinea Ministerului Sănătății.

În structura organizațională a IDT este inclus ODT – Observatorul de Droguri şi Toxicodependență (Centrul Național de Monitorizare a Drogurilor şi Dependenței de Droguri) (Portaria nr. 484 din 15 aprilie 2003) având ca mandat dezvoltarea de acțiuni în domeniile Sistemului Național de Informare privind Drogurile (DIS), Cercetare, Documentare, Informare şi care acționează ca Punct Focal al EMCDDA.

Implementarea acțiunilor având ca țintă atingerea obiectivelor referitoare la supravegherea şi monitorizarea fenomenului drogurilor constituie deci o atribuție a ODT în cadrul IDT. Partenerul portughez al EURO-TREND este IDT, iar Coordonatorul Național Porutghez aparține ODT.

Obiectivul dezvoltării unei *Funcții de avertizare timpurie* pentru detectarea timpurie a *Fenomenelor emergente legate de droguri* corespunde perfect cu misiunea IDT şi este responsabilitatea ODT. Participanții portughezi în acest proiect european reprezintă aşadar o importantă plus-valoare la Sistemele de Informare existente şi o schimbare în urmărirea dezvoltării lor în timp, precum şi în înțelegerea evoluției fenomenului drogurilor.

Acest scurt raport descrie în prima parte situația sistemelor portugheze de informații privind drogurile disponibile şi în a doua parte îmbunătățirile necesare şi lipsurile ce trebuie acoperite pentru implementarea unei FAT pentru *FED*.

SISTEMUL EXISTENT DE INFORMAȚII PRIVIND DROGURILE

IDT este organul însărcinat cu furnizarea de informații pentru decidenți, experții care lucrează în diferite domenii legate de droguri, consumatorii de droguri şi publicul, în general. Pentru a atinge acest obiectiv este elaborat un raport anual.

Sistemul Național de Informații privind Drogurile şi Dependența de Droguri – NISDDA (Sistema Nacional de Informacao sobre Droga et Toxicodependencia – SNIDT) are competența de a aduna informațiile colectate de diferitele agenții care lucrează în faza primară şi secundară cu problemele legate de consumul de droguri şi de a realiza o analiză globală şi un raport privind situația existentă. NISDDA acționează, în principal, în Unitatea Statistică a ODT.

NISDDA oferă deja anumite informații privind liniile principale, zonele de interes şi mulți dintre indicatorii prezentați în acest manual. Principalele preocupări ale acestui sistem de informații privind drogurile se regăsesc în următoarele domenii:

Zona de interes	Indicatori privind:	Periodicitate
Extinderea consumului de droguri	Prevalența consumului de droguri în :	
	populația generală	la fiecare 4 ani
	populațiile specifice:	
	şcoli	la fiecare 2 ani (INME – la fiecare 4 ani ESPAD – la fiecare 4 ani)

	Închisori	la fiecare 3 ani
	minori sub tutelă	la fiecare 3 ani
	consum de droguri problematic	la fiecare 2 ani
consecințe asupra sănătății	cerere de prim tratament	anual
	continuarea cererilor de tratament	anual
	tratament de substituție	anual
	mortalitate legată de droguri şi urgențe nefatale	anual
	distribuire şi schimb de seringi	anual
	boli infecțioase (HIV-SIDA, hepatită B şi C şi tuberculoză)	anual
consecințe legale	procese preventive	anual
	interpelări polițieneşti/ infractori prezumați	anual
	decizii judiciare	anual
	deținuți pentru infracțiuni legate de droguri	anual
piața drogurilor	confiscări şi cantități impor-tante confiscate	anual
	prețul drogurilor	anual
	puritatea	anual

Un alt sistem de informații privind drogurile, care operează în Portugalia, într-un mod cu totul diferit, este Sistemul Timpuriu de Avertizare privind Noile Droguri Sintetice (EWS). Acesta este dezvoltat în concordanță cu liniile directoare ale EMCDDA pentru implementarea la nivel european a Acțiunii Comune având ca obiect asigurarea unei culegeri şi prelucrări rapide a informațiilor relative la noile droguri sintetice. Acest sistem de informații acționează într-un mod oportunist şi informal, fiind activat de fiecare dată când „o informație nouă relevantă" despre un „nou drog sintetic" este notificată în vreo țară a Uniunii Europene.

Acestea sunt cele două sisteme de informații cu cea mai mare relevanță în domeniul drogurilor. Ele concentrează informațiile obținute de la o mulțime de parteneri, surse şi metode.

Printre partenerii cheie care furnizează deja date brute sau informații către cele două sisteme de informații privind drogurile, relevante pentru Funcția de avertizare timpurie sunt:

- IDT (Ministerul Sănătății)

– Unitatea de Cercetare IDT
Informații cantitative şi calitative privind indicatori multipli;
– Departamentul de Tratament IDT
Date despre consecințele consumului de droguri asupra sănătății (tratament şi indicatori privind reducerea riscurilor asociate);
– Departamentul Descurajare IDT
Date referitoare la procesele cu caracter descurajator;
– Departamentul de Prevenire IDT
Date de la „Linia telefonică antidrog" şi despre consumul de droguri în contexte diferite;

- Institutul Național de Urgențe (Ministerul Sănătății)
  Date despre urgențele nefatale legate de droguri
- Institutul Național de Sănătate/ Centrul de Supraveghere Epidemiologică asupra Transmiterii Bolilor (Ministerul Sănătății)
  Date despre HIV/SIDA, hepatite şi tuberculoze în rândul consumatorilor de droguri
- Comisia Națională de luptă împotriva SIDA (Ministerul Sănătății)
  Date despre schimbul de seringi între consumatorii problemă de droguri
- Agenția Națională a Medicamentului (Ministerul Sănătății)
  Date despre proprietățile drogurilor
- Direcția Națională de Sănătate (Ministerul Sănătății)
  Date despre decesele provocate de droguri
- Poliția Judiciară (Ministerul Justiției):
  – DCITE – Direcția Centrală pentru Controlul Traficului de Stupefiante

Colectează şi analizează date de la Vamă (Ministerul Finanțelor), Poliția de Securitate Publică (Ministerul Afacerilor Interne) şi Garda Națională Republicană (Ministerul Afacerilor Interne);
– Laboratoarele de Poliție Ştiințifică
Informații despre puritatea şi caracteristicile drogurilor şi noile droguri confiscate etc.
– Unitatea Națională Europol

- Direcția Generală a Penitenciarelor (Ministerul Justiției)
  Date privind consumul de droguri în închisori, tratament etc.
- Tribunalele penale (Ministerul Justiției)
  Date privind sentințele tribunalelor în cazuri legate de droguri
- Institutul Național de Medicină Legală (Ministerul Justiției)
  Date referitoare la decesele provocate de droguri

- Institutul Național de Statistică (Preşedinția Consiliului de Miniştri)
  Date referitoare la decesele provocate de droguri
- Asociația Națională a Farmaciilor (organizație privată)
  Date privind schimbul de seringi între consumatorii problematici de droguri în farmacii
- Unitățile de cercetare din universități (publice şi private)
  Informații cantitative şi calitative despre indicatori multipli

Aceşti parteneri multipli colectează informații dintr-o diversitate de surse, de la consumatorii de droguri aflați în tratament în Rețeaua Națională de Tratament (formată din facilități publice şi private care oferă o varietate de programe de tratament), la consumatorii problemă de droguri asistați de către Rețeaua Națională de tratament Ambulatoriu, ori la consumatorii de droguri urmăriți de către Rețeaua Națională de Descurajare, ca şi de la grupuri multiple de populație generală (cum ar fi membri ai unor cluburi, studenți etc.) aflați în atenția Rețelei Naționale de Prevenire. De asemenea, sunt uneori folosiți drept informatori cheie experții care lucrează în domeniu şi în media (presă, TV şi Internet).

Referitor la metodele de colectare a datelor, informația obținută la nivel național privind extinderea consumului de droguri în populația portugheză sau în subpopulații este obținută prin cercetările epidemiologice desfăşurate pe eşantioane la nivel național, regional sau local. Estimarea prevalenței problematicii consumului de droguri este realizată prin multiple metode cantitative şi calitative.

Informația referitoare la consecințele legale şi de sănătate ale consumului de droguri este oferită, în principal, prin sistemele obişnuite de informații care colectează şi analizează datele de la instituțiile de sănătate şi justiție menționate anterior. În general, datele de la aceşti diferiți parteneri sunt transmise Sistemului Național de Informații privind drogurile fie ca date brute fie după o analiză preliminară realizată de către entitatea însărcinată cu colectarea datelor (sub forma unui raport sau a unor simple date totale în tabele).

Dintre metodele mai calitative, interviurile sunt în mod frecvent utilizate, fiecare în format structurat, semistructurat sau nestructurat, îndeosebi în cercetările destinate să pună în evidență procesele care subliniază dezvoltarea unui anumit fenomen. Metodele mai puțin uzitate includ notificări spontane, grupuri focalizate, ateliere de experți sau ateliere de studiu.

După colectarea tuturor datelor şi informațiilor produse de către partenerii IDT, Unitatea Statistică a Oficiului de Droguri şi Toxicomanii efectuează o analiză globală comparând informațiile cu diferiții indicatori

obţinuţi din surse variate în aceeaşi perioadă de timp sau de la un an la altul. Cu această ocazie este elaborat un Raport anual, precum şi un Rezumat, un Comunicat de Presă şi un Dosar de Presă care sunt prezentate partenerilor relevanţi într-o Reuniune anuală specială, precum şi într-o Conferinţă de presă. O dezbatere anuală, dintr-o perspectivă politică, referitoare la „starea naţiunii privind drogurile şi dependenţa de droguri" are loc în Parlamentul Naţional cu scopul de a aprecia dacă Strategia Naţională Antidrog a fost bine implementată şi dacă obiectivele definite în Planul Naţional de Acţiune – Orizont 2000 au fost atinse.

PREVIZIUNI PRIVIND IMPLEMENTAREA UNEI FAT ÎN PORTUGALIA

Luând în considerare cele expuse în ultima parte a acestui raport, apare în mod clar că o mulţime de informaţii sunt deja disponibile, permiţând anumite aprecieri ale fenomenului drogurilor. Aşa cum s-a subliniat mai înainte, ultimele rapoarte anuale – Raportul Naţional Anual privind situaţia ţării în domeniul Drogurilor şi al Dependenţei de Droguri şi Raportul Anual portughez pentru EMCDDA - includ capitole speciale privind tendinţele la nivel naţional.

Totuşi, obiectivul principal al unei FAT nu este raportul privind tendinţele, care sunt deja „identificabile" prin intermediul statisticilor naţionale, ci acela de a perfecţiona sensibilitatea Sistemelor de Informaţii privind Drogurile pentru a fi capabile „să identifice, să evalueze şi să categorisească, în mod rapid, Fenomenele Emergente legate de Droguri, pentru a permite producerea unei informaţii relevante şi difuzarea acesteia către audienţele ţintă". În fapt, „noile dezvoltări" de regulă nu au loc în acelaşi timp în toată ţara. Ele apar/emerg „undeva" – în unul sau mai multe puncte – şi, dacă au potenţial să supravieţuiască, eventual se răspândesc în vecinătate cu o viteză mai mare sau mai mică.

Analizând sursele de informaţii existente, metodele şi tipul de instrumente folosite în colectarea datelor, precum şi experţii şi instituţiile implicate în acest proces, este uşor să se concluzioneze că Sistemul portughez de Informaţii privind Drogurile se bazează pe date produse în mod regulat – după un program aproape satisfăcător şi cu indicatori cu adevărat relevanţi – dar obţinute în principal prin metodologii structurate cu puţină flexibilitate şi sensibilitate pentru a surprinde Fenomenele Emergente legate de Droguri.

Cu toate acestea, luând în considerare enormul potenţial care rezultă din existenţa diferitelor reţele (prevenire, descurajare, tratament, reducerea

riscurilor asociate consumului de droguri) coordonate la nivel național, regional şi districtual, de către experții IDT – care lucrează în strânsă legătură, la nivel local, cu organizații publice şi private care oferă multiple genuri de servicii diferitelor grupuri țintă de consumatori de droguri sau potențiali consumatori de droguri – se pare că nu este numai de dorit, dar nici greu, să se dezvolte o metodologie globală – conform cu cele propuse în prezentul manual – capabilă să sesizeze cum se cuvine apariția unui fenomen emergent legat de droguri.

REFERINȚE

- Balsa C., Farinha I., Nunes & Chaves M., Inquerito Nacional ao consumo de substancias psicoactivas na populacao Portuguesa. Lisboa: CEOS/UNL (printing), 2003.
- IPDT. Annual report on the drug phenomena. Portugal – 2002. Lisboa: IPDT, 2002.
- IPDT. Relatorio Anual 2001. A situacao do pais em materia de drogas et toxicodependencias. Vol.I – Informacao Estatistica. Lisboa : IPDT, 2002.
- Feijao F. & Lavado E. Inquerito Nacional em Meio Escolar – 2001. Consumo de drogas e outras substancias psicoactivas: um abordagem integrada. Vol. I – 3-o ciclo do ensino basico publico. Lisboa: IDT (printing), 2003.
- Feijao F. & Lavado E. Inquerito Nacional em Meio Escolar – 2001. Consumo de drogas e outras substancias psicoactivas: um abordagem integrada. Vol. 2 – Ensino secundario publico. Lisboa: IDT (printing), 2003.
- Fernandes L. & Carvalho M. Consumos problematicos de drogas em populacoes ocultas. Lisboa: IDT (printing), 2003.
- Negreiros J. Estimativa da prevalencia e padroes de consumo problematico de drogas. Lisboa: IPDT (printing).
- Torres A. & Gomes M. Drogaas e prisoes em Portugal. Lisboa: CIES/ISCTE, 2002.

www.drogas.pt

&&&

CONTRIBUȚIA SPANIOLĂ

INTRODUCERE

Delegația Guvernamentală pentru Planul Național privind Abuzul de Droguri (DGPND), prin Observatorul Spaniol privind Drogurile, este responsabilă de dezvoltarea la scară națională a culegerii şi analizei datelor şi de diseminarea informației referitoare la droguri şi la dependența de droguri (DGPND, 1998).

Participanții spanioli la proiectul Euro-TREND sunt Delegația Guvernamentală pentru Planul Național privind Abuzul de Droguri şi Universitatea din Valladolid. DGPND a acționat în calitate de coordonator național al proiectului, iar Universitatea din Valladolid a fost responsabilă pentru îndeplinirea proiectului beneficiarului.

Datele obținute de la DGPND vor fi prezentate în continuare, cu o subliniere specială a acelor sisteme de informații care sunt cel mai legate de ceea ce a fost considerat ca o FAT de către prezentul proiect Euro-TREND.

SISTEMUL EXISTENT DE INFORMAȚII PRIVIND DROGURILE

Sistemul de informații al Observatorului Spaniol privind Drogurile

Sistemul de informații al Observatorului Spaniol privind Drogurile (OED, http://www.mir.es/pnd) este clădit pe un sistem de stat, permanent, de informații privind dependența de droguri (SEIPAD). Acest sistem este format din indicatorii fostului Sistem de Informații de Stat asupra Dependenței de Droguri (SEIT) şi include date de la alte surse de informații.

Datele oferite de toate sursele de informații generează indicatorii din Sistemul de Înregistrare al Planului Național privind Abuzul de Droguri.

Indicatorii aleşi să constituie Sistemul de Indicatori al Observatorului Spaniol privind Drogurile sunt:

- Sociologici
- Modele de consum
- Tratament

- Sănătate
- Oferta de droguri
- Poliția
- Închisorile
- Tribunalele
- Mortalitatea
- Prevenirea
- Reabilitarea
- Urgențele spitaliceşti

Indicatorii incluşi în sistemul OED au diferite grade de specificitate, senzitivitate şi comparabilitate. Pe scurt, ei au diferite puteri sau capacități de descriere. În pofida acestui lucru, ei oferă o cunoaştere adecvată a situației curente a consumului şi dependenței de droguri în Spania, a evoluției lor de-a lungul timpului şi a eficacității politicilor şi programelor adoptate pentru contracararea lor.

Natura surselor de informație arată că este necesară o cooperare cu Sistemul Autonom de Informații al Planurilor Autonome privind Abuzul de Droguri, cu spitalele colaboratoare, cu Institutul Național pentru Tehnologie, cu Centrul de Documentare al Planului Național privind Drogurile, cu Centrul European pentru Monitorizarea Drogurilor şi a Dependenței de Droguri etc.

Căutarea rapidă a informațiilor

Acest sistem oferă în mod eficace informații rapide privind existența unor probleme noi asociate consumului de droguri.

Sistemul este constituit dintr-o serie de centre de sănătate şi cabinete medicale selectate pentru locația lor particulară şi din reprezentanți ai diferitelor colective şi instituții.

O rețea a «Centrelor cheie şi Informatori» va fi stabilită pentru culegerea informațiilor.

Descrierea «Căutării rapide a informațiilor»:

http:// www.mir.es/pnd/doc/sondas/index.htm

Scurtă descriere: Subsistem de informație utilizat pentru culegerea rapidă, eficientă a informațiilor relevante etnografice sau calitative.

Subsistemul de «căutare rapidă» a informației este parte a unui sistem mare de informații (Sistemul de Informații al Observatorului Spaniol privind Drogurile) care realizează analiza şi interpretarea datelor obținute din alte surse de informații (cercetări, sisteme de înregistrare etc.), ceea ce permite o imagine mai globală şi mai coerentă a situației curente a drogurilor şi a consumului de droguri.

Obiectivele «căutării rapide» sunt:

- Obținerea de informații într-un timp apropiat real asupra a diferite aspecte legate de traficul şi consumul de droguri (emergența unor noi substanțe sau medii, schimbări în modurile de consum, emergența unor noi probleme sociale sau de sănătate legate de consum, variații în solicitările de bunăstare etc.)
- Îmbogățirea şi perfecționarea calității informației disponibile din punct de vedere epidemiologic sau cantitativ.
- Identificare a unor noi tendințe emergente legate de traficul sau de consumul de droguri;
- Îmbunătățirea aplicabilității şi utilității practice a informației disponibile privind drogurile, astfel încât să poată fi folosită ca bază a deciziei de aplicare a politicilor care trebuie adoptate în problemele de abuz de droguri.

Frecvența culegerii informației: Informația este transmisă atunci când sunt observate tendințe noi sau emergente.

Timpul de aşteptare: Numai atunci când este strict necesar pentru a confirma dacă într-adevăr este vorba de o tendință nouă sau emergentă şi nu un simplu fapt. Aşteptarea nu este, în nici un caz, foarte lungă.

Frecvența cu care rezultatele sunt difuzate: Nu este posibil să se determine o frecvență regulată.

Siguranța datelor: Odată ce procesul de confirmare este complet, siguranța este înaltă.

Accesul la informație: Nu oricine are acces la informația oferită de către sistem; aceasta este în mod selectiv difuzată către o rețea de experți cheie şi instituții, astfel încât deciziile relevante pot fi luate pentru a preveni consolidarea unor tendințe noi sau a efectelor derivate din traficul şi consumul de droguri, cât mai repede posibil.

Persoane sau instituții de contact: Subsistemul «Căutare rapidă» este suportat de către o serie de «zone de ceas de pază» desemnate prin folosirea unor criterii, atât funcționale, cât şi teritoriale. Pentru a garanta coerența internă a informației oferite de către diferiții observatori sau corespondenți într-o arie geografică dată, s-a stabilit că în fiecare din zonele teritoriale de acoperire ale subsistemului să existe cel puțin un «corespondent» sau «informator cheie» din fiecare dintre domeniile funcționale alese, care sunt:

a) Centrele de tratament al consumului de droguri;

b) Centrele de cercetare sau de stradă (activişti sociali, unități mobile, centre de urgență etc.);

c) Centrele de sănătate (servicii medicale de urgență, servicii regionale pentru monitorizarea epidemiologică);

d) Unități de poliție pentru controlul ofertei de droguri (servicii operative).

În afară de aceşti informatori cheie care operează în fiecare dintre zonele geografice predeterminate, mai există totodată o serie de corespondenți sau informatori localizați în instituții pertinente aparținând Guvernului central, cum ar fi:

- Institutul Național de Toxicologie;
- Centrul Național Epidemiologic al Institutului de Sănătate Carlos III;
- Planul Național SIDA;
- Direcția Generală pentru Instituții Penitenciare;
- Ministerul Apărării;
- Agenția Centrală Națională de Stupefiante.

Țintele audienței sunt autoritățile din instituții cheie, cum ar fi:

– împuterniciții pentru droguri din Comunitățile Autonome;
– autoritățile din cadrul Corpului Securității Statului şi al Forțelor de Securitate a Statului;
– autoritățile din cadrul Sistemului de îngrijire a sănătății;
– autoritățile din cadrul Sistemului educațional;
– alte instituții (Asociația Farmaceutică, Asociația Medicală etc.).

PERSPECTIVE

Sistemul de stat permanent de informații privind dependența de droguri (SEIPAD) este actualizat în mod continuu şi este deschis pentru noi căi de obținere şi analiză a datelor. În acest sens, Căutarea Rapidă a Informației este mecanismul disponibil în Spania pentru detectarea tendințelor emergente, astfel cum s-a făcut referire la prezentarea proiectului Euro-TREND.

În timpul proiectului Euro-TREND s-a stabilit că o serie de faze şi proceduri sunt similare celor folosite de către Căutările Rapide de Informații. Acestea nu sunt, totuşi, chiar aceleaşi. Aşa fiind, stabilirea unui sistem de tendințe emergente în Spania va impune adaptarea sistemului existent de Căutări Rapide de Informații, sau adaptarea unui nou sistem.

Pe de altă parte, aceste tendințe emergente pot surveni atât la nivel local, regional şi național, şi chiar la nivel internațional. Situația actuală din Spania cu dezvoltări regionale importante (Comunitățile Autonome) pare să impună o implicare majoră a structurilor regionale şi locale în căutarea şi depistarea fenomenelor emergente legate de abuzul de droguri.

BIBLIOGRAFIE

- Delegacion del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Observatorio Espanol sobre Drogas. Informe numero 1. Madrid: DGPND, 1998 http://www.mir.es/pnd/observa/html/informe1.htm

Alte referințe şi surse de informație:

- Delegacion del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Observatorio Espanol sobre Drogas. Informe numero 2. Madrid: DGPND, 1999. http://www.mir.es/pnd/observ/html/informe2.htm

- Delegacion del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Observatorio Espanol sobre Drogas. Informe numero 3. Madrid: DGPND, 2000. http://www.mir.es/pnd/observ/html/informe3.htm

- Delegacion del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Observatorio Espanol sobre Drogas. Informe numero 4. Madrid: DGPND, 2001. http://www.mir.es/pnd/observa/pdf/oed-4.pdf

- Delegacion del Gobierno para el Plan Nacional sobre Drogas. Observatorio Espanol sobre Drogas. Informe numero 5. Madrid: DGPND, 2002. http://www.mir.es/pnd/observa/pdf/oed-5.pdf

http://www.mir.es/pnd

&&&

CONTRIBUȚIA SUEDEZĂ

INTRODUCERE

Institutul Național pentru Sănătate Publică (NIPH) a fost instituția responsabilă pentru aplicarea proiectului Euro TREND în Suedia. Institutul este o agenție de stat subordonată Ministerului Sănătății şi Afacerilor Sociale care acționează pe o întreagă scară strategică pentru îmbunătățirea sănătății publice. Printre atribuțiile sale este şi cea de a opera în calitate de punct focal față de Centrul european pentru monitorizarea drogurilor şi a dependenței de droguri de la Lisabona. De asemenea, de a veghea şi de a investiga dacă este necesar ca o substanță să cadă sub incidența Legii penale privind stupefiantele sau a Legii privind interzicerea anumitor bunuri periculoase pentru sănătate. Legat de această sarcină, Vama, Departamentul de Investigații Criminale al Corpului Național de Poliție, Serviciile sociale, de sănătate şi îngrijiri medicale au obligația legală să raporteze neîntârziat NIPH dacă în activitatea lor apare ceva care indică schimbări în consumul de droguri sau dacă o substanță nouă este ilegal întrebuințată.

Aceste instituții raportează NIPH, în principal prin intermediul Laboratorului vămilor, Laboratorului Național de Ştiințe Legale, Departamentului de Chimie Legală şi Corpului Național de Medicină Legală şi altor mici laboratoare din spitale şi instituții care execută analize asupra constatărilor acestor instituții.

Acest capitol va da o vedere de ansamblu a partenerilor cheie existenți şi a surselor de informații utilizate în activitatea de depistare a schimbărilor în domeniul drogurilor şi consumului de droguri în Suedia.

SISTEMUL EXISTENT DE INFORMAȚII PRIVIND DROGURILE

În Suedia există o gamă variată de instituții implicate în detectarea şi evaluarea Fenomenelor Emergente legate de Droguri. Descrierea de mai jos va fi focalizată asupra a patru dintre rețelele noastre majore privind acest

subiect. În spatele fiecărei rețele se află următoarele atribuții şi rețele cu profesionişti care colectează, evaluează şi diseminează informația.

Partenerii cheie implicați în sistemul de informații privind drogurile, existent în Suedia sunt:

- Rețeaua pentru situația curentă a drogurilor în Suedia (NADiS);
- Consiliul suedez pentru Informare asupra Alcoolului şi altor Droguri, sistem de raportare privind drogurile (rețeaua CRD);
- Rețeaua narcoticelor din sudul Suediei (NNSS) ;
- Grupul Național Consultativ de Lucru pentru probleme de Droguri.

Rețeaua NADiS este administrată de NIPH cu scopul de a detecta de timpuriu, colecta şi schimba informații, cunoştințe şi experiență cu privire la substanțe noi (cu potențial sau cu antecedente de abuz de droguri), substanțe vechi care reapar brusc pe piața drogurilor şi schimbări în consumul de droguri. Schimburile de informații au loc într-un forum de discuții pe un site web controlat, precum şi cu ocazia a trei reuniuni pe an. Fiecare membru evaluează datele sale personale înainte de a le pune pe website, iar datele sunt discutate şi evaluate de către grup. NADiS constă din experți la nivel național care, datorită profesiei lor, au o imagine de ansamblu a zonei lor de activitate.

Membrii rețelei sunt Agenția de Produse Medicale, Centrul suedez de informații privind otrăvurile, Consiliul suedez pentru informații privind alcoolul şi alte droguri, Administrația Națională a Alimentelor, Vama şi laboratoarele sale, Departamentul de investigații criminale al Corpului Național de Poliție, Laboratorul Național de Ştiințe Legale şi Departamentul de Chimie Legală din cadrul Corpului Național de Medicină Legală. Serviciile sociale, de sănătate şi îngrijire medicală sunt reprezentate de laboratoarele deja menționate, dar şi de către rețeaua CRD, NNSS şi alte laboratoare, spitale şi instituții.

Rețeaua CRD are drept scop examinarea tendințelor şi schimbărilor în modul de consum al drogurilor. Informațiile sunt colectate de două ori pe an prin intermediul unui chestionar de la 225 reporteri din 27 municipalități. Sursele informației sunt serviciile sociale, de sănătate şi îngrijire socială, serviciile corecționale de îngrijire, poliția şi organizațiile neguvernamentale. Informațiile sunt analizate şi difuzate către experți şi publicul general, printr-un raport scris.

NNSS este o rețea regională având drept scop discutarea şi analiza situației drogurilor în sudul Suediei. Rețeaua include toate profesiunile diferite care, într-un mod oarecare, intră în contact cu consumatorii sau cu consumul de droguri. Informațiile sunt colectate, analizate şi difuzate, iar schimbul de informații are loc, în principal, cu ocazia a patru reuniuni pe an. Membrii N.N.S.S. provin, de exemplu, din serviciile de sănătate şi îngrijire medicală

(inclusiv schimburile de ace, unitățile de dezintoxicare şi centrele de tratament), laboratoarele spitalelor şi instituțiilor, poliția, vama, serviciile sociale (care includ clinicile extrapacient) şi serviciile corecționale de îngrijire. NIPH participă la această rețea în calitate de observator.

Grupul Național Consultativ de Lucru pentru probleme de Droguri discută şi analizează situația curentă a drogurilor la un nivel general național şi politic. Partenerii rețelei sunt decidenți politici din Ministerul Sănătății şi Afacerilor Sociale şi informatori cheie din profesii diferite, cum ar fi NIPH, Consiliul suedez pentru Informare asupra Alcoolului şi altor Droguri, Agenția de Produse Medicale, Biroul Procurorului General, poliția, vama, Laboratorul Național de Ştiințe Legale şi Departamentul de Chimie Legală din cadrul Corpului Național de Medicină Legală.

Participanții la rețelele menționate mai sus au propriile lor canale pentru detectarea, analiza şi diseminarea informației. Astfel, rețelele includ ele însele nişte rețele. Întrucât aceşti participanți culeg şi detectează diferite informații, datele importante vor proveni şi de la aceştia şi de la linia lor de muncă.

Principalele surse suedeze de informații care oferă acces la datele privind noile fenomene legate de droguri sunt departamentele legale şi toxicologice, unitățile de aplicare a legii, informatorii cheie (în principal profesionişti din sănătate şi rețele specifice), facilitățile de sănătate, tratament şi urgențe, serviciile corecționale de îngrijire, centrele de prevenire a dependenței de droguri şi consiliere. Prin intermediul acestor surse sunt obținute date privind următorii indicatori cheie:

- Consumatorul: vârsta, genul, localitatea geografică, metodele de administrare, cantitatea, consumul de polidroguri, efectul psihologic şi efectele fizice;
- Substanța: denumirea chimică, numele de pe stradă, prezentarea fizică, logoul sau denumirea şi puritatea;
- Localizarea: aparținând unei zone culturale specifice, prețul de vânzare cu amănuntul şi disponibilitatea percepută.

Informațiile despre aceşti indicatori cheie sunt obținute cu diferite ocazii, cu un nivel diferit de regularitate şi prin diferite metode de colectare. Totuşi, unii dintre aceşti indicatori sunt alimentați în mod sistematic, pe când alții nu sunt. Principalele metode de colectare a datelor în Sistemul anterior de Informații privind Drogurile sunt studiile epidemiologice cantitative, sistemele de informație rutiniere şi notificarea spontană. La ocazii speciale, datele sunt colectate şi prin intermediul unor grupuri țintă.

PERSPECTIVE

Luând în considerare rezultatele proiectului Euro TREND, trebuie aduse anumite îmbunătățiri Sistemului suedez de informații privind drogurile pentru a corespunde nevoilor unei Funcții de avertizare timpurie. Progrese pot fi făcute în ceea ce priveşte colectarea datelor, deoarece structura menționată anterior lipseşte în mod sistematic datele colectate de unii indicatori. Astfel, în ceea ce priveşte consumatorul, lipsesc, de exemplu, efectele aşteptate, opinia consumatorului asupra substanței şi a modului său personal de consum, precum şi a zonelor sociale şi fizice ale consumatorilor. Extragerea informațiilor de la sursele existente de informație trebuie, de asemenea, îmbunătățită, astfel încât mai multe date despre noile fenomene care sunt sau ar putea fi notificate, de exemplu, de către serviciile de îngrijire corecțională, serviciile de prim-ajutor şi agențiile de aplicare a legii să fie luate în considerare. Apoi, sistemul ar putea avansa cu surse adiționale de informație. Datele ar putea fi colectate de la organizațiile consumatorilor şi de la centrele de distracții nocturne. Ar fi, de asemenea, interesant să se aibă în vedere o cooperare care ar permite date de la consumatorii de droguri şi familiile lor/ambientul social. Internetul ar putea fi o sursă fructuoasă de informații de acoperit, chiar dacă aceasta cere muncă mai multă.

Nu există obstacole directe, fie din partea decidenților politici sau profesionali, pentru implementarea modelului teoretic al unei Funcții de avertizare timpurie. Un sistem suficient pentru detectarea rapidă, evaluarea şi clasificarea Fenomenelor Emergente legate de Droguri pentru a permite producerea şi diseminarea informației relevante va fi foarte folositor pentru Suedia, ca şi pentru orice altă țară. Cu toate acestea, subiectul este mai complex astfel încât există multe aspecte de luat în considerare. Trebuie să existe o balanță între resursele puse în sistem şi rezultate. Sistemul suedez de informații privind drogurile a fost foarte mult îmbunătățit în ultimii ani şi se îndreaptă în direcția unei funcții de avertizare timpurie. Informațiile suficiente necesare pentru a realiza legislația menționată în introducere sunt date de Sistemul existent de informații privind drogurile, chiar dacă totuşi o informație mai bună este întotdeauna necesară. Implementarea unei Funcții de avertizare timpurie este în mod gradual pe drumul său, dar aceasta va cere timp deoarece efortul va fi depus în mod succesiv.

ADRESA INTERNET
www.fhi.se

Lucrarea a fost executată cu fonduri de la bugetul de stat.
Se distribuie *gratuit* în rețeaua M.A.I.